

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE**

MILENA JANŽEKVIČ

Mentor: prof. dr. Bogomil Ferfila

Somentor: izr. prof. dr. Drago Zajc

**POLITIČNA UREDITEV ENE DRŽAVE IN DVEH
POLITIČNIH SISTEMOV: LJUDSKA REPUBLIKA
KITAJSKA IN REPUBLIKA KITAJSKA**

Diplomsko delo

Ljubljana, 2006

Politična ureditev ene države in dveh političnih sistemov: Ljudska Republika Kitajska in Republika Kitajska

Namen diplomskega dela je predstaviti in analizirati kompleksnost kitajsko-tajvanskih odnosov v zgodovinskem, političnem in ekonomskem smislu. Politični status quo Republike Kitajske predstavlja izvor mnogih konfliktov med obema stranema. Trenutne razlike med Kitajsko in Tajvanom izvirajo iz leta 1949, ko so komunisti v državljanski vojni premagali nacionaliste. Nacionalisti so pod vodstvom Chiang Kaisheka prebegnili na otok Tajvan, kjer so razglasili Republiko Kitajsko in si lastili pravico do zastopanja tako celinske Kitajske kot tudi otoka Tajvan kot edina legitimna vlada. Ob podpori ZDA v orožju in denarju so prejeli mednarodno priznanje večine zahodnih držav. Vendar so ZDA konec 80-ih let spremenile svojo politiko do Kitajske ter priznale komunistično partijo Kitajske kot edino legitimno vlado celinske Kitajske in otoka Tajvan. Tako je Tajvan izgubil večino mednarodnih priznanj, vendar mu še vedno uspeva vzdrževati status quo, predvsem zaradi svoje velike gospodarske rasti in vzdrževanja vojaške napetosti, saj njegove zaloge orožja zadoščajo za morebitni spopad s celinsko Kitajsko.

Ključne besede: Tajvan, Kitajska, Tajvansko vprašanje

The political disposition of one country and two political systems: People's Republic of China and Republic of China

The goal of my diploma was to examine the historical, political and economic relations between Republic of China and the People's Republic of China. The political status quo of The Republic of China is the source of many conflict between the two sides. The current differences between China and Taiwan can be traced back to 1949, when the communists defeated the nationalists in a civil war in China. The beaten nationalists, led by Chiang Kai-shek's Kuomintang party, fled to Taiwan, where they promulgated The Republic of China and claimed to be only legitimate government over the territory of mainland China and the island of Taiwan. With the support of the USA in weapons and money, they gained international recognition of the western countries. But at the end of 80's the USA changed it's policy toward the People's Republic of China and recognized the Communist party of China as the only legitimate representative over the territory of mainland China and the island of Taiwan. Therefore Taiwan lost the international recognition, but it still maintained the status quo, mostly because of great economic growth and sufficient weapons to defend itself in the case of attack from mainland China.

Key words: Taiwan, China, Taiwan issue

KAZALO VSEBINE

SEZNAM KRATIC.....	7
SEZNAM PREGLEDNIC IN SLIK	8
1. UVOD.....	9
1.1 OPREDELITEV PROBLEMATIKE.....	10
1.2 METODOLOŠKI OKVIR NALOGE	11
1.3 STRUKTURA NALOGE	12
2. ZGODOVINSKI IN POLITIČNI ORIS KITAJSKE IN TAJVANA.....	15
2.1 ZGODOVINSKI ORIS.....	15
2.1.1 Prvi stiki, migracije Kitajcev na Tajvan in Japonska	15
2.1.2 Tajvan po 1945	17
2.1.3 Kitajska po opijskih vojnah ter misel Dr. Sun Yatsena	20
2.2 POLITIČNI ORIS.....	23
2.2.1 Politični oris Tajvana	23
2.2.2 Politične stranke	27
2.2.3 Politični oris Kitajske	31
2.2.4 Politične stranke	35
3. TRENUTNI ODNOSI.....	38
3.1 PROTIODCEPITVENI ZAKON	38
3.1.1 Sprejem protiodcepitvenega zakona.....	38
3.1.2 Glavne značilnosti protiodcepitvenega zakona	40
3.1.3 Cilj: »Mirna združitev brez zunanje intervencije«	40
3.2 SPECIFIČNOST ODNOSOV MED TAJVANOM IN KITAJSKO.....	42
3.2.1 Kitajske politične dileme	42
3.2.2 Pojav hibridne nacionalne identitete na Tajvanu	43
3.2.3 Grajenje odnosov	45

3.3 GOSPODARSKI ODNOSI.....	46
3.3.1 Kitajsko gospodarstvo	46
3.3.2 Tajvansko gospodarstvo	50
3.3.3 Gospodarske vezi.....	52
3.4 POLITIKA »TREH POVEZAV«	55
4. KONFLIKTI	58
4.1 VPRAŠANJE SUVERENOSTI TAJVANA	58
4.1.1 Izvor Tajvanskega vprašanja	58
4.1.2 Politika združitve LRK pod principom ene Kitajske	60
4.1.3 Politika Tajvana do Kitajske	62
4.2 GIBANJE ZA TAJVANSKO SAMOSTOJNOST	67
4.3 JAVNO MNENJE	69
5. VOJAŠKO RAVNOTEŽJE.....	74
5.1. KITAJSKA VOJSKA	75
5.2 TAJVANSKA VOJSKA	77
5.3 OBOROŽEVALNA TEKMA MED PEKINGOM IN TAIPEJEM	79
5.3.1 Prva Tajvanska kriza 1954-1955 leta	79
5.3.2 Druga Tajvanska kriza 1958 leta	80
5.3.3 Tretja Tajvanska kriza 1995-1996 leta	80
6. SKLEP	83
7. LITERATURA.....	86
7.1 LITERATURA V ZAHODNIH VIRIH	86
7.1.1 Samostojne publikacije.....	86
7.1.2 Članki v časopisih oziroma zbornikih	87
7.1.3 Internetni viri.....	89
7.2 LITERATURA V KITAJSKEM JEZIKU	93
7.2.1 Samostojne publikacije.....	93

7.2.3 Internetni vir.....	93
8. PRILOGE	94
Priloga A: Zemljevid LR Kitajske	94
Priloga B: Zemljevid Tajvana	95
Priloga C: Območje Tajvanske ožine	96
Priloga D: Statistična primerjava med LRK in RK.....	97
Priloga E: Seznam držav s katerimi ima RK vzpostavljene diplomatske odnose	98
Priloga F: Seznam držav, ki so najprej priznale RK, nato pa LRK.....	99
Priloga G: Prevod protiodcepitvenega zakona iz kitajskega v slovenski jezik.....	100
Priloga H: Vsebina protiodcepitvenega zakona v kitajskem jeziku	103
Priloga I: Povzetek v kitajskem jeziku	105

SEZNAM KRATIC

LRK	Ljudska Republika Kitajska
RK	Republika Kitajska
KPK	Komunistična partija Kitajske
ZDA	Združene države Amerike
OZN	Organizacija Združenih narodov
DNS	Demokratsko napredna stranka
VLK	Vsekitajski ljudski kongres
SK VLK	Stalni komite Vsekitajskega ljudskega kongresa
LOA	Ljudska oborožena armada
LOP	Ljudska oborožena policija
CVK	Centralna vojaška komisija
VLP	Vrhovno ljudsko predstavništvo
KMT	Guomindang
SNZ	Svet za narodno združitev
SUZK	Svet za urejanje zadev s celinsko Kitajsko
FMI	Fundacija za medcelinsko izmenjavo
BDP	Bruto domači proizvod
EU	Evropska unija
MOFTEC	Ministrstvo za zunanjo trgovino in ekonomsko sodelovanje
MZZ	Ministrstvo za zunanje zadeve
NAFTA	Norht America free trade Agreement

SEZNAM PREGLEDNIC IN SLIK

SLIKA 2.1: Migracije na Tajvan

PREGLEDNICA 2.1: Struktura centralne oblasti Republike Kitajske

SLIKA 2.2: Zastava KMT, ki simbolizira duh napredka

SLIKA 2.3: Organigram Komunistične partije Kitajske

SLIKA 2.4: Zastava Komunistične partije Kitajske

SLIKA 3.5: Objava rezultatov glasovanja o sprejetju protiodcepitvenega zakona

PREGLEDNICA 3.2: Gospodarski kazalci LR Kitajske

SLIKA 3.6: Podatki o uvozu in izvozu

PREGLEDNICA 3.3: Gospodarski kazalci Tajvana

SLIKA 3.7: Investicije Tajvanskih podjetij

PREGLEDNICA 4.4: Kronologija odnosov med Republiko Kitajsko in Ljudsko republiko Kitajsko v letih 1987- 2005

SLIKA 4.8: Predloga državne zastave

SLIKA 4.9: Javnomnenjska raziskava o vprašanju neodvisnosti ali združitve

SLIKA 4.10: Javno mnenje glede koncepta »ene države, dveh sistemov«

SLIKA 4.11: Javno mnenje glede odnosov z drugimi državami

PREGLEDNICA 5.5: Vojaško ravnotežje velesil v letu 2005

SLIKA 5.12: Področje prekritosti zračnih raket s Kitajske strani proti Tajvanu

SLIKA 5.13: Bombnik F-16

SLIKA 5.14.: Ameriška letalonosilka

SLIKA 5.15.: Območje Tajvanske ožine

1. UVOD

Za pričetek kompleksnih kitajsko-tajvanskih odnosov štejemo leto 1945, ko je bila Republika Kitajska v skladu z deklaracijo v Postdamu osvobojena izpod 50-letne japonske okupacije in vrnjena oz. priključena matični Kitajski na celini. V tem času sta bili na Kitajskem dve močni politični struji: Komunistična partija Kitajske, ki se je zavzemala za komunistični sistem na Kitajskem po vzoru nekdanje Sovjetske zveze in Nacionalistična stranka, ki je temeljila na Sun Yatsenovih »treh ljudskih načelih«: demokracija, nacionalizem in ljudsko blagostanje. Napetosti so povedle do splošne državljanske vojne. Nacionalisti so kljub ameriški podpori v denarju in orožju po treh letih doživeli poraz ter se umaknili na otok Tajvan. Mao Zedongovi komunisti so na celini razglasili Ljudsko Republiko Kitajsko, ki je nacionalisti na otoku niso priznavali. S tem so ustvarili precep »dveh Kitajsk«; dveh različnih družbenih sistemov z različnima ideologijama in z nasprotujočimi si političnimi, ekonomskimi in sociološkimi sistemi; ene z uradnim nazivom »Ljudska Republika Kitajska«, druge pa z uradnim nazivom »Republika Kitajska«. Obe vladi, tako na celini kot otoku, sta trdili, da sta edini legitimni predstavnici celotne Kitajske.

S podporo ZDA je Republika Kitajska navezala tesne diplomatske stike z večino demokratičnih držav na svetu. Šele konec 70-ih se je stanje spremenilo; ZDA so priznale Ljudsko Republiko Kitajsko in s tem tudi dejstvo, da obstaja samo ena Kitajska, katere neodtujlivi del je Tajvan. Poraz na političnem in svetovnem prizorišču pa ni ustavil majhnega otoka na poti do gospodarskega in tehnološkega razvoja. Tajvan zraven Južne Koreje, Hong Konga in Singapurja velja za enega izmed štirih t.i. »Azijskih tigrov«.

Stanje se na političnem prizorišču od začetka 80-ih ni bistveno spreminjalo. Prihajalo je do številnih nasprotij, ki jih je povečini sprožila Ljudska Republika Kitajska s svojo zahtevo, da si ponovno priključi Tajvan. V začetku leta 2005 pa je Ljudska Republika Kitajska sprejela t.i. »*Zakon proti odcepitvi Tajvana*«. Vodstvo KP Kitajske je namreč z vsemi glasovi za in nobenim proti izglasoval zakon, ki dovoljuje Kitajcem uporabo sile v primeru odcepitve Tajvana. Skozi več kot 55-letno zgodovino kompleksnih kitajsko-tajvanskih odnosov, je kitajska stran lansko leto prvič svoje težnje po teritoriju Tajvana »ovila v celofan«; Tajvancem namreč obljublajo višjo gospodarsko rast in število drugih ugodnosti, če bi se priključili Kitajski (po zadnjih

podatkih, ki sem jih dobila na medmrežju ima Kitajska 5.600 \$ BDP/ prebivalca (računano po kupni moči), 20% nezaposlenost in 9,1% gospodarsko rast, Tajvan pa 25.300 \$ BDP/prebivalca, 4,5% nezaposlenost in 6% gospodarsko rast). Na otoku je zakon sprožil val demonstracij. Ostro so se odzvale tudi države Evropske unije, ZDA pa so zakon razglasile za »nepotreben«.

V zadnjih letih se je pomembna vloga Republike Kitajske, ki jo je imela v času hladne vojne (zaradi ameriške protikomunistične strategije v Vzhodni Aziji) močno zabrisala, predvsem zaradi vstopa v novo tisočletje, ki je prineslo veliko ekspanzijo kitajskega gospodarstva. Po terorističnih napadih na New York in Pentagon, so se stvari zasukale tudi v odnosih Kitajske z ZDA. Kljub temu, da je v novem valu gospodarske recesije, potrjene s sesutjem newyorških nebotičnikov, za ZDA res pomembneje ohranjati zanesljive trge, kakršen je kitajski, kakor pa vztrajati pri tesnih zvezah s starimi zavezniki, do takšnega kompromisa ni prišlo. Najverjetneje se Američani ne le ne bi odrekli obrambi Tajvana, temveč bi to v novih razmerah počeli še precej bolj dosledno.

V pogovorih s Tajvanci o tej problematiki (v času mojega bivanja na Tajvanu pred tremi leti) so vsi, s katerimi sem se pogovarjala, izrazili željo, da Tajvan ohrani trenutni »status quo«. Ko sem jih vprašala zakaj so takega mnenja, so odgovorili, da se v primeru odcepitve bojijo reakcije Kitajske, v primeru priključitve pa togega komunističnega sistema, ki ne pozna demokracije in svobode govora.

1.1 OPREDELITEV PROBLEMATIKE

Namen moje diplomske naloge je predstaviti in analizirati kompleksnost kitajsko- tajvanskih odnosov v zgodovinskem, političnem in ekonomskem smislu. Predstavitev osnovnega zgodovinskega in političnega ozadja je pomemben aspekt naloge, saj nam daje vpogled na razmere, ki so privedle do problema »tajvanskega vprašanja«. V nalogi pa se bom osredotočila predvsem na trenutne politične in ekonomske odnose med Kitajsko in Tajvanom, saj so politični odnosi podlaga ekonomskim odnosom, ki so predvsem v zadnjem času v razcvetu.

Osnovni cilj moje naloge je splošna opredelitev kitajsko- tajvanskih odnosov, analiza politik, ki te odnose uravnavajo (politika Kitajske do Tajvana in obratno) ter stališča raznih političnih opcij in osebnosti na obeh straneh. Moj namen je prikazati, kako pomembna in kompleksna je politična komunikacija med državama, ki imata skupno zgodovinsko izhodišče in politično identiteto, pa vendar dva različna politična sistema. Iz tega sem tudi izpeljala naslednjo tezo: ***«Razlike med LR Kitajsko in RK na Tajvanu so težko premostljive, ker sta politična sistema različna- socializem na Kitajskem in kapitalizem na Tajvanu»***.

1.2 METODOLOŠKI OKVIR NALOGE

Proučevanja pojma kompleksnosti kitajsko-tajvanskih odnosov sem se najprej lotila s kvalitativnim zbiranjem podatkov in kasneje z njihovo obdelavo. Pri tem so mi bili v veliko pomoč primarni viri v kitajskem jeziku, ki sem jih pridobila v času mojega bivanja na Tajvanu ter pogovori o tej problematiki z domačini. Problematiko zadane teme sem poskušala prikazati s pomočjo pojasnitve zgodovinskih in političnih razlogov za razvoj problema »tajvanskega vprašanja«. V ta namen sem uporabila osnovna zgodovinska dejstva, teorije znanih avtorjev, članke iz raznih publikacij ter številne vire iz medmrežja.

Zbiranje virov se nanaša na zbiranje in pregled obstoječe bibliografije o predmetu raziskovanja. Ta metoda je pomembna tako za opredelitev teoretičnega izhodišča in izpeljane hipoteze, kot tudi za njihovo preverjanje. Večino uporabljenih podatkov sem pridobila s pomočjo navedene literature (strokovne literature v obliki knjig in člankov).

Pri opredelitvi določenih pojmov in konceptov, njihovi rabi in odnosov med njimi, sem uporabila konceptualno analizo sekundarnih virov. Gre za analizo in interpretacijo razpoložljivih knjig, člankov, raziskovalnih poročil ter gradiv iz medmrežja, ki so povezani s predmetom raziskovanja. Diplomaska naloga temelji predvsem na analizi in interpretaciji sekundarnih virov.

Za čimbolj natančno in obširno analizo sem prebrala številne vire kitajskih, tajvanskih, ameriških ter slovenskih piscev. Ker je tematika še vedno zelo aktualna, sem redno spremljala medije, pri

čemer so mi bili v veliko pomoč in oporo elektronski viri na svetovnem medmrežju. Pri romanizaciji kitajskih imen se bom držala sistema *Pinyin* 拼音. Izjema so že poslovenjena geografska imena, kot so Tajvan, Taipei, Peking ter zapis osebnega imena »Chiang Kaishek«, ki je bolj uveljavljen kot pa transkripcija imena v sistemu Pinyin, »*Jiang Jieshi* 蔣介石«.

1.3 STRUKTURA NALOGE

Diplomsko delo je sestavljeno iz osmih poglavij. Poleg uvoda, zaključka in literature obsega diplomsko delo še sedem poglavij, v katerih skozi številne vire proučujem predmet mojega raziskovanja.

V prvem poglavju definiram problematiko, osnovni cilj in namen diplomskega dela. Iz tega izpeljem tezo: *«Razlike med LR Kitajsko in RK na Tajvanu so težko premostljive, ker sta politična sistema različna- socializem na Kitajskem in kapitalizem na Tajvanu»*. V metodološkem okviru definiram raziskovalne metode (zbiranje in obdelava podatkov in virov). V kratkem predstavim še strukturo diplomskega dela.

V drugem poglavju predstavim zgodovinski in politični oris LR Kitajske in RK Tajvana. V zgodovinskem orisu najprej okvirno predstavim zgodovino Tajvana ter nadaljujem s podrobnejšim zgodovinskim opisom Tajvana po 2. svetovni vojni. V zgodovinskem orisu Kitajske pričnem z opisom Kitajske po opijskih vojnah ter nadaljujem z mislijo dr. Sun Yatsena, ki je vpivala na nadaljnji potek zapletenih odnosov med Kitajsko in Tajvanom. V političnem orisu najprej predstavim strukturo oblasti na Tajvanu ter pristojnosti, ki jih ima posamezna veja oblasti. Nadaljujem s predstavitvijo delujočih političnih strank na Tajvanu, pri kateri izpostavim predvsem dve največji stranki. V nadaljevanju predstavim politični oris Kitajske, posamezne veje oblasti ter njihove pristojnosti. V tem delu predstavim še politične stranke na Kitajskem, s poudarkom na Komunistični partiji Kitajske ter opisom njene organiziranosti.

Nadaljujem s tretjim, osrednjim poglavjem v katerem predstavim trenutne odnose med Kitajsko in Tajvanom. Začnem s predstavitvijo protiodcepitvenega zakona, ki je bil lanskoletni glavni

politični dogodek v medsebojnih odnosih. V poglavju opišem značilnosti, vsebino in cilje protiodcepitvenega zakona. Nadaljujem s specifičnostjo odnosov med Tajvanom in Kitajsko, kjer predstavim kitajske politične dileme in pojav hibridne nacionalne identitete na Tajvanu ter izpostavim težave pri grajenju odnosov. V drugem delu poglavja se osredotočim na gospodarske odnose, kjer na kratko predstavim kitajsko in tajvansko gospodarstvo in opišem gospodarske vezi med državama. Poglavje zaključim s predstavitvijo politike treh povezav, ki vključujejo poštno, transportno in gospodarske povezave.

V četrtem poglavju opišem konflikte in probleme med Tajvanom in Kitajsko. Predstavim izvor »Tajvanskega vprašanja«, vzroke za njegov nastanek ter stališče ZDA pri tem vprašanju. Nadaljujem z uradno politiko Kitajske do Tajvana ter obratno, z uradno politiko Tajvana do Kitajske. Na koncu tega podpoglavja zaradi lažje preglednosti dodam še tabelo kronologije odnosov med Tajvanom in Kitajsko. Nadaljujem s predstavitvijo gibanja za Tajvansko samostojnost. Poglavje zaključim s podpoglavjem javno mnenje, kjer predstavim izvlečke javnomnenjskih raziskav, ki so jih opravljali na Tajvanu.

V petem poglavju opisujem razmerje vojaške moči, ki v največji meri prispeva h kompleksnosti odnosov. Najprej zaradi večje preglednosti v preglednici prikažem podatke o vojaških proračunih izbranih držav. Nadaljujem s kratko predstavitvijo Kitajske in Tajvanske vojske, kjer izpostavim elemente, ki so ključni pri temi diplomskega dela. Poglavje zaključim z oboroževalno tekmo med Kitajsko in Tajvanom. Tukaj izpostavim prvo, drugo in tretjo Tajvansko krizo.

V šestem poglavju povzamem zapisane ugotovitve iz diplomskega dela, dodam svoje mnenje o problematiki in potrdim tezo, ki sem jo postavila na začetku.

Sedmo poglavje zajema opis literature, ki sem jo uporabljala v diplomskem delu.

Osmo poglavje so priloge. Poglavje pričnem z zemljevidi. Nadaljujem s spiskom držav, ki imajo vzpostavljene diplomatske odnose z Republiko Kitajsko. Dodam še spisek držav, ki so dale svoje mednarodno priznanje najprej Republiki Kitajski, nato pa so ga umaknile v prid Ljudske

Republike Kitajske. Sledi prevod protiodcepitvenega zakona iz kitajskega v slovenski jezik ter povzetek diplomskega dela v kitajskem jeziku.

2. ZGODOVINSKI IN POLITIČNI ORIS KITAJSKE IN TAJVANA

2.1 ZGODOVINSKI ORIS

2.1.1 Prvi stiki, migracije Kitajcev na Tajvan in Japonska

Tajvan je bil fizično povezan s Kitajsko v času ledene dobe, ko je bil kontinent Evrazija prekrit z ledom. Proti koncu dobe pleistocena je globalno taljenje dvignilo nivo vode in formiralo Vzhodno in Južno Kitajsko morje ter dokončno oblikovalo Tajvan kot otok. Prvi zabeleženi stiki med Kitajsko in Tajvanom segajo v obdobje vladavine Wu 吳, v obdobju treh držav, ko je kitajski cesar naročil ekspedicijo na Tajvan, vendar do nje ni prišlo. V času dinastije Sui 隋 je kitajska ekspedicija sicer prispela do Tajvana, vendar niso znali komunicirati z domačini. Z razvojem kitajskega priobalnega dela se je razvila tudi trgovina, ki je postala najpomembnejša dejavnost in glavna smernica v takratni politiki. Kitajski cesar je zaradi potrebe po surovinah poslal uradnike na Tajvan, ki so zagotavljali stalen prihod surovin iz otoka na celino. Tajvan je prišel pod jurisdikcijo province Fujian 福建.

Portugalci so zasedli Tajvan 1622 in ga poimenovali »Ilha Formosa« (lep otok). Pod tem imenom je otok po svetu znan še danes. Otoku so vladali 40 let, do leta 1662, ko je spet prišel pod jurisdikcijo Kitajske. Pod vladavino hiše Cheng 鄭/鄭 na Tajvanu, so se začele množične migracije iz celine na otok (glej sliko 2.1). Prvotni migranti so bili predvsem kmetje iz južnega Fujiana 福建. Tudi vladavina dinastije Ming 明 je bila naklonjena migracijam – v letih od 1628- 1661 je na otok migriralo več kot 100.000 Kitajcev (število takratnih migrantov se je ujemalo s številom Aboriginov, ki so bili prvotni prebivalci otoka). Administrativno je Tajvan bil provinca Kitajske *Taiwan fu* 台灣省 pod direktnim nadzorom priobalne province Fujian. Razdeljen je bil na štiri okrožja *Taiwan, Feng-shan, Chu-lo in Chang-hua* 台湾, 丰, 珠螺, 章华 in tri podokrožja *Penghu, Tamsui in Kavalan* 澎湖, 淡水, 蛤仔. V letu 1813 je bilo na otoku že 1. 944.737 prebivalcev in 246.695 gospodinjstev (Chien- Chao, 2000: 132).

SLIKA 2.1: MIGRACIJE NA TAJVAN

1. Prvotni prebivalci, ki so prišli iz jugozahodne Azije
2. 17 stoletje: Migracije iz provinc Fujian in Guangdong
3. Migracija Chan Kaishka in njegovih podpornikov

Vir podatkov: http://news.bbc.co.uk/1/shared/asia_pac/04/taiwan_flashpoint/html/history,2005

Glavna dejavnost prebivalcev na otoku je bila pridelava riža, ki so ga izvažali na celino. Prav tako pomembna dejavnost je bila pridelava sladkorja iz sladkornega trsa, ki je na otoku zaradi ugodnih pogojev izredno lepo uspeval. Iz otoka so na celino izvažali tudi premog, žveplo in sol. Glavno tržno blago, ki so ga izvažali v tujino pa je bil svetovno znani zeleni čaj.

Po porazu Kitajske v prvi in drugi opijski vojni je Tajvan moral odpreti svoja pristanišča za trgovanje z zahodnimi silami (Velika Britanija, Nemčija in Francija). Na otoku je prišlo do večih uporov proti tujim trgovcem, funkcionarjem in misionarjem. Za novo vojno Kitajske je bila povod Koreja, ki je bila jabolko spora med Japonsko in Kitajsko. Vsi, tudi zahodne sile, so Kitajski napovedovali lahko zmago, vendar pa je v vojni presenetljivo zmagala Japonska, ki je z mirovnim sporazumom aprila 1885 v Shimonesekiju dobila Tajvan in Peskadorske otoke. Na otoku so izbruhnile množične demonstracije in nemiri proti vladavini Japoncev. Voditelji gibanja

proti japonski agresiji so napisali več peticij kitajskemu cesarju v katerih so poudarjali zvestobo kitajskemu dvoru, ki so jo dokazali z rednim plačevanjem davkov ter pripadnost in povezanost, ki so jo čutili s kitajskim narodom. Cesarja so prosili in moledovali naj nadaljuje vojno proti Japonski ter boj za Tajvan, vendar so njihove prošnje ostale neuslišane. Zaradi strahu in nezadovoljstva pred prihodom Japoncev in razočaranja nad ravnanjem Kitajske, je Tajvan 23. 5. 1895 v Taipeju razglasil deklaracijo o neodvisnosti in tako postal prva republika v Aziji. Po prihodu Japoncev na otok je republika razpadla po samo dvanajstih dneh. Izbruhnila je vojna za neodvisnost otoka, ki je trajala 5 mesecev in terjala 12.000 mrtvih na japonski strani in 150.000 mrtvih na tajvanski strani (Chien- Chao, 2000: 186).

Japonci so z reformami na vseh področjih modernizirali otok. Zgradili so infrastrukturo po celotni državi, dvignila se je produkcija sladkorja in kar je najpomembnejša japonska reforma- Tajvan je postal finančno samozadosten zaradi poslovanja z zahodnimi državami. Postal je industrijska država, uspešno se je spoprijel z raznimi boleznimi in epidemijami ter v 50-ih letih japonske vladavine na otoku ohranil družbeni mir brez uporov in demonstracij. Tajvan je pod vladavino Japonske postal država, ki je prevzela zahodnjaški način trgovanja in poslovanja, miselnosti in obnašanja.

2.1.2 Tajvan po 1945

S sporazumom v Postdamu se je na Tajvanu končala več kot 50- letna vladavina Japoncev. Več kot 6 milijonov takratnih prebivalcev otoka je z radostjo sprejelo novico o predaji Japonske in vrnitvi Tajvana matični domovini Kitajski. Vendar pa prva leta po predaji Japoncev niso bila lahka za prebivalce na otoku. Vsesplošno pomanjkanje osnovnih življenjski potrebščin je pripeljalo do ene največjih tajvanskih tragedij - Incidenta 2-28 *Er er ba shijian* 二二八事件. Prve čete, ki jih je Guomindang poslal na Tajvan, so bile slabo izurjene in nedisciplinirane, medtem ko so se glavne vojaške enote nacionalističnih sil bojevale s kitajskimi komunisti na celini. Veliko pomanjkanje vsakodnevnih potrebščin, visoka inflacija, brezposelnost in korupcija so povzročali vse večje nezadovoljstvo tako prvotnih prebivalcev otoka kot tudi novo priseljenih Kitajcev iz celine. Napetosti so 28. februarja leta 1947, ko so uradniki državnega monopola v Taipeju

aretirali starejšo prodajalko zaradi prodaje neobdavčenih cigaret, prerasle v splošen upor. Množice otočanov so besno demonstrirale, zavzele policijske postaje, orožje ter radijske postaje in pri tem ubile približno 300 Kitajcev s celine. V nadaljnjih mesecih so okrepljene nacionalistične čete pod vodstvom guvernerja province Zhejiang 浙江省, Chen Jija 陳儀, ubile in aretirale na tisoče ljudi, ki so zahtevali reforme. To so bili predvsem študentje, pravniki in zdravniki. Ubitih je bilo več kot 20.000 ljudi. Kljub temu, da je bil guverner kasneje obsojen na smrt, je incident ostal tabu in bil še dolgo vir napetosti med Tajvanci in Kitajci iz celine (Government Information Office: History, 2001).

Ob porazu v državljanski vojni s komunisti je Chiang Kaishek leta 1949 s približno dvema milijonoma ljudi prebegnil na Tajvan. Začelo se je štiri desetletja dolgo obdobje naglega sodišča (do leta 1987). Vlada je izdala izredni dekret s številnimi omejitvami človekovih pravic, kot so npr. svoboda govora, objavljanja »spornih člankov«, sestajanja in združevanja. Vendar pa vlada ni uvedla vojaške uprave in je ohranila določene svoboščine ljudstva. Poleg tega je zavarovala otok pred kitajskimi komunisti, tako da je močno poostrila nadzor vseh priobalnih pristanišč. Kitajci, ki so prišli s Chiang Kaishekom, so predstavljali le 15 % prebivalcev otoka, a so lahko dolgo ohranili premoč nad 85 % domačinov. Prvi cilj avtoritativne vlade je bilo zagotoviti politično stabilnost in gospodarski razvoj.

Po incidentu je postal Taipei 台北 prestolnica in sedež nove vlade, ki je trdila, da je edina legitimna vlada celotne Kitajske. Tajvan je bil eden izmed ustanovnih članic OZN in stalni član varnostnega sveta OZN. Z izjemo takratne Sovjetske zveze in Velike Britanije, je večina zahodnih držav vzpostavila diplomatske odnose s Taipeijem in s tem neposredno priznavala Chiang Kaishekovo vlado za edino legitimno vlado Kitajske.

Po Korejski vojni 1950, ki je državo razdelila na komunistični in kapitalistični del, je Trumanova administracija izjavila, da je » *komunizem v tem delu sveta pripravljen zasvojiti samostojne države tudi z vojno. S tem ogroža mir in stabilnost v svetu. V teh okoliščinah bi bila komunistična okupacija Tajvana grožnja za ohranjanje miru v tem delu pacifiške regije. V skladu s tem smo poslali na Tajvan svojo floto, ki bo branila otok pred kakršnimkoli poskusom napada.* « (Harry S. Truman, 27. junij 1950). Tajvan je bil varen.

Sredi 70-ih je bil Tajvan že uspešna država; število prebivalcev je v dvajsetih letih naraslo iz 6 na 12 milijonov, BDP se je povečal za petkrat, imel je 92 univerz, razvito industrijo, kmetijstvo in turizem. Vendar je Tajvan v začetku 70-ih doživel šok. Nixonova administracija je spremenila ustaljeno politiko glede Tajvana in Kitajske ter zavzela novo pozicijo. Po srečanju ameriškega in kitajskega predsednika v Pekingu 1972, je Nixon izjavil, da » *ZDA prizavajo, da obstaja samo ena Kitajska in Tajvan je njen del. Upamo, da bo prišlo do mirne rešitve »tajvanskega vprašanja« znotraj Kitajske same, brez zunanjih intervencij. ZDA bo umaknila vse vojaške čete iz Tajvana* ». (Richard Nixon, 23. februar 1972, Peking).

Istega leta sta Peking in Taipei vzpostavila diplomatske odnose in svoja predstavništva v glavnih mestih. Sledila je izključitev Tajvana iz OZN; brez ameriške podpore je izgubil svoj sedež, s tem pa tudi članstvo. Številne države so v skladu z odločitvijo OZN in sočasno spreminjajočimi se mednarodnimi razmerami prekinile uradne diplomatske odnose s Tajvanom in sklenile diplomatske odnose z LR Kitajsko. S Tajvanskim odhodom iz OZN je bil otoški mednarodni položaj močno oslabljen. Japonska delegacija se je sicer borila za obstanek RK na Tajvanu kot suverene in mednarodno priznane države v OZN, a je bitko izgubila. Dogovorjena so bila naslednja štiri načela:

- da je samo ena Kitajska in da je Ljudska republika Kitajska edina legitimna vlada, ki predstavlja kitajsko ljudstvo;
- da je tajvanska provinca neodtujljiv del teritorija Ljudske republike Kitajske;
- da je japonsko- tajvanski mirovni sporazum nelegalen ter ga je potrebno razveljaviti in;
- vse zakonite pravice Ljudske republike Kitajske bi morale biti ponovno vzpostavljene v vseh organih OZN.

Od ustanovitve LR Kitajske je več kot 160 držav vzpostavilo diplomatske odnose s Kitajsko in tako priznalo, da obstaja le ena Kitajska in da je Tajvan del Kitajske. Kot del Kitajske Tajvan torej nima pravice, da zastopa Kitajsko v mednarodni skupnosti ali vzpostavlja diplomatske vezi ali uradne odnose s tujimi državami. Zaradi praktičnih razlogov in potrebe po razvoju Tajvana pa kitajska vlada ne nasprotuje nevladnim ekonomskim in kulturnim izmenjavam med Tajvanom in drugimi državami.

2.1.3 Kitajska po opijskih vojnah ter misel Dr. Sun Yatsena

Kitajska je ena izmed najstarejših civilizacij na svetu, saj ima več kot 3000 letno pisno zgodovino. Qin Shi Huang 始皇帝, prvi cesar dinastije Qin 秦 (221- 207 p.n.š.) je bil prvi, ki je združil Kitajsko v centraliziran imperij in pričel z gradnjo kitajskega zidu. Najpomembnejši izumi, ki jih je dala Kitajska svetu so: svila, papir, smodnik, porcelan, tisk in kompas.

Čeprav je Kitajska imela veliko pomembnih državnikov, filozofov, pesnikov, pisateljev, umetnikov in vojnih strategov, se njen družbeni in politični sistem ni nikoli rešil oklepa centraliziranega fevdalnega sistema. Izoliran od sveta in ignorantski do drugih držav in ljudi, se je kitajski cesar smatral za edinega in najvišjega vladarja vseh pod nebom, saj mu je bil kot »nebeškemu sinu« *Tian Zi* 天子 podarjen nebeški mandat; njegovo kraljestvo pa je bilo center vesolja, obkroženo z drugimi ljudstvi »barbari«. Proti koncu 18. st. je imela Kitajska samozadostno predkapitalistično gospodarstvo, zato je zavračala trgovanje z drugimi državami (Su Kaiming, 1985).

Posledica takega odnosa je bila prva opijska vojna, ki jo je pričela Velika Britanija proti Kitajski in je trajala dve leti. Po porazu Kitajske je Velika Britanija zasegla Hongkong, ki je postal vojaška, politična in gospodarska baza za nadaljno agresijo nad imperijem. Kitajska je morala odpreti 5 pristanišč za trgovanje z Angleži in plačati znatno vojno odškodnino. Po podpisu mirovnega sporazuma je Kitajska postala pol-kolonija. Tudi ZDA in Francija sta dobili svoj delež; Kitajsko sta prisilili, da je podpisala sporazum, ki je državam zagotavljal enake pravice kot Angležem. Le 16 let za prvo, je izbruhnila še druga opijska vojna, s katero so zahodne sile izsilile še več privilegijev. Tako so dobile pravico, da so odpirala veleposlaništva na Kitajskem in da so lahko misionarji pridigali kjerkoli po državi. Kitajska je bila razdeljena na ozemlja, katera so upravljale zahodne sile.

Sredi najmračnejšega obdobja v kitajski zgodovini, je kitajski dvor doživel nepričakovani obrat. Po smrti cesarja Xian Fenga 咸豐 je prišel na prestol njegov petletni sin, ki je bil spočet v razmerju z njegovo prvo konkubino Ci Xi 慈禧太后, najbolj častihlepno žensko v kitajski zgodovini. Na cesarjevem pogrebu je dala ubiti najvplivnejšega cesarjevega ministra in tako

postala regentka za prestol s tem pa dejanska vladarica Kitajske. Bila je vase zaverovana, kruta vladarka, brez posluha za ljudstvo. Krvavo je zatrla vse kmečke upore ter dvignila davke ljudstvu, da je lahko sama uživala v razkošju. Po prvi kitajsko-japonski vojni se je odpovedala Tajvanu in ostalim malim otokom. Ko je hotel njen sin, uradni cesar, izvesti obširnejše reforme, mu je to namero preprečila tako, da ga je dala zapreti v hišni pripor. Njena politika do zahodnih držav je bila izjemno destruktivna za Kitajsko; pristala je namreč na vse njihove zahteve v zameno za draga in ekstravagantna darila. Pokopali so jo s številnimi dragocenostmi, ki so jih japonski vojaki v 2. sv. vojni zasegli. Kitajska je v času, ko so si jo razdelile zahodne velesile potrebovala močno centralno oblast, ki bi imela podporo in zaupanje ljudi, vendar je bila cesarica Ci Xi popolno nasprotje tega ideala.

Do prvega direktnega konflikta med Kitajsko in Japonsko je prišlo že leta 662, ko si je Kitajska poskušala podrediti Korejski polotok. Povod za ponovno zaostroitev odnosov leta 1894 je bila zopet Koreja. Konflikt je prerastel v kitajsko-japonsko vojno, z mirovnim sporazumom aprila 1895 leta v Shimonosekiju, pa je Kitajska morala odstopiti Japonski Tajvan, Peskadorske otoke, priznati neodvisnost Koreje, plačati visoko vojno odškodnino, odpreti več pristanišč in dati Japoncem pravico, da odpirajo tovarne in sodelujejo v proizvodnji na Kitajskem (Saje, 1997: 40-52). Tu pa se začne kar petdeset let dolga vladavina Japonske na Tajvanu, vse do leta 1945, ko je bila Japonska s sprejetjem deklaracije v Postdamu prisiljena vrniti Kitajski vse okupirane teritorije njenega ozemlja.

Dr. Sun Yatsen 孫逸仙 je bil prvi, ki se je zavzemal za padec monarhije in vzpostavitev demokratične republike na Kitajskem. Po porazu Kitajske v kitajsko-japonski vojni je iz razočaranja nad kitajskim dvorom postal revolucionar, ki se je boril za padec monarhije. Svojo prvo bazo je ustanovil na zahodu- v ZDA, podporo pa je iskal tudi v Evropi in na Japonskem. Naslednjega leta je v *Guanzhou* 廣州 organiziral prvo oboroženo vstajo proti monarhiji. Čeprav vstaja ni uspela, je Dr. Sun Yatsen postal znan po celotni Kitajski in na zahodu kot oče kitajske revolucije.

Njegova glavna politična misel je temeljila na *»treh ljudskih principih«* 三民主義

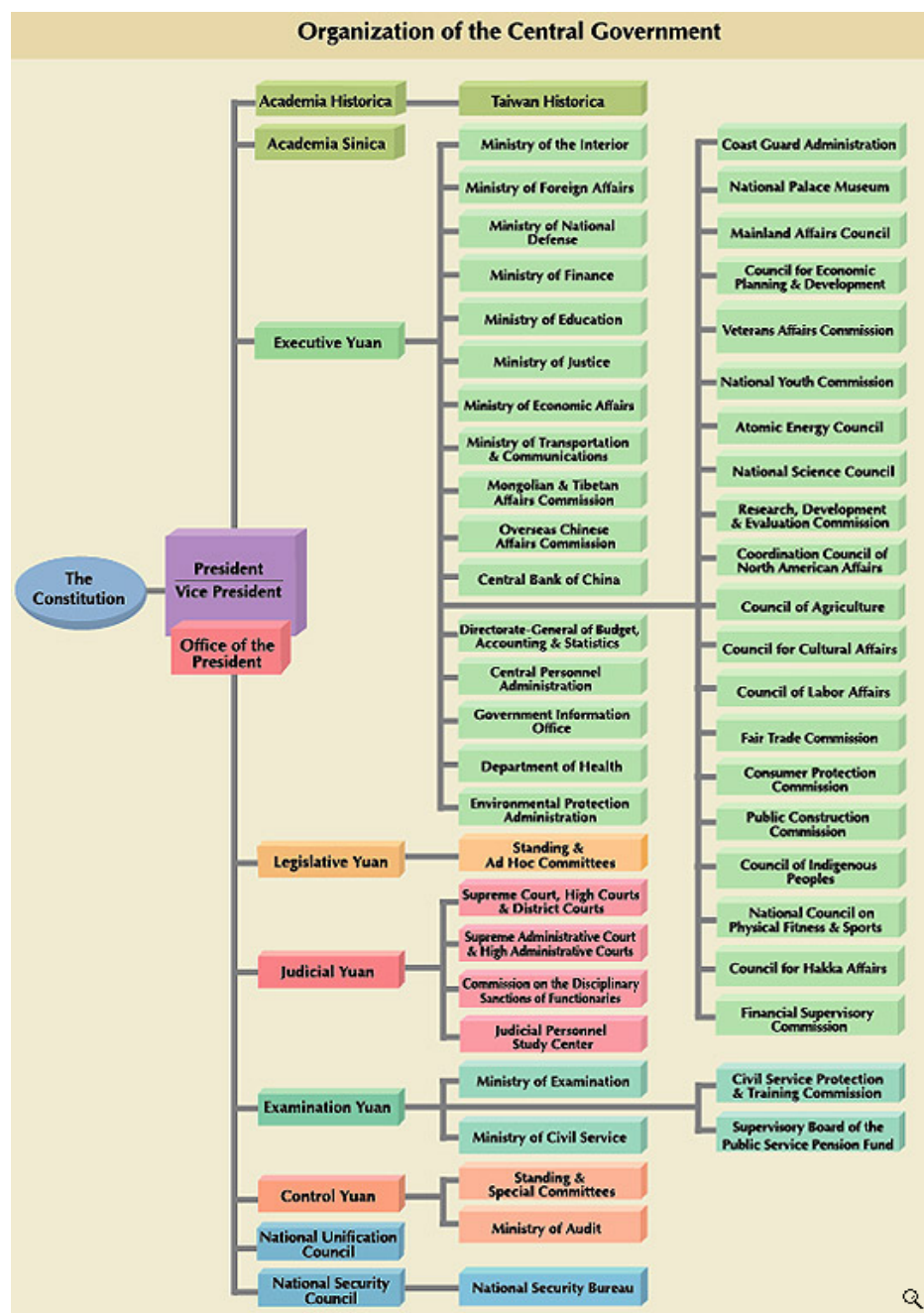
- **Princip nacionalizma** 民族主義, prvi princip je bil v glavnem usmerjen proti dinastiji Qing, ki je bila mandžurskega porekla. Pozval je Kitajce in pripadnike drugih narodnosti, živečih na Kitajskem, da se uprejo monarhični nadvladi in ustanovijo samostojno demokratično državo.
- **Princip demokracije** 民權主義, drugi princip je temeljil na zahtevi za vzpostavitev republike z ustavo, ki zagotavlja demokracijo. Princip je predvideval demokratično izvoljeni parlament, ki naj predstavlja celotno populacijo in njihove interese.
- **Princip ljudskega blagostanja** 民生主義, tretji princip je predvideval izboljšanje življenja ljudi skozi obsežno kmetijsko reformo. Ker je imela Kitajska slabo razvito industrijo in gospodarstvo, je bila vrednost zemlje nizka. Zato je bilo treba zagotoviti industrijski razvoj države, da bi zemlja na svoji vrednosti pridobila. Lastništvo zemlje bi bilo v lasti države; s tem bi se preprečila polarizacija populacije na bogate in revne.

Revolucionarji so 1911 dokončno strmoglavili vladavino dinastije Qing 清朝 in s tem več kot 2000 let trajajoč sistem fevdalne monarhije na Kitajskem. Dr. Sun Yatsen je pripadnike svojega gibanja preimenoval v Kitajsko narodno stranko Guomingdang 国民党 ter v Kantonu ustanovil republikansko vlado. Po njegovi smrti ga je na čelu stranke nasledil general Chiang Kaishek 蔣介石, ki je v naslednjih letih bil državljansko vojno s komunisti. Zaradi nacionalnega interesa pa so se komunisti in Guomindang združili v boju proti japonski agresiji in imperialističnim težnjam nacistične Nemčije. Po kapitulaciji Japonske v drugi svetovni vojni, pa so nasprotja med dvema opcijama spet izbruhnili in po daljših neuspešnih pogajanjih prerasla v tri leta trajajočo državljansko vojno. Guomingdang je imel močno podporo ZDA, vendar je kljub temu moral predati oblast kitajskim komunistom, z Mao Zedongom 毛澤東 na čelu, ki je 1. oktobra 1949 na Trgu nebeškega miru *Tian'anmen* 天安門 v Pekingu slovestno razglasil Ljudsko republiko Kitajsko *Zhonghua Renmin Gongheguo* 中华人民共和国.

2.2 POLITIČNI ORIS

2.2.1 Politični oris Tajvana

PREGLEDNICA 2.1: STRUKTURA CENTRALNE OBLASTI REPUBLIKE KITAJSKE

Vir podatkov: <http://www.gio.gov.tw/taiwan-website/5-gp/yearbook/p054.html>, 2001

USTAVA

RK je dobila svojo ustavo 25. decembra 1946. Dve leti kasneje jo je zaradi komunistične grožnje iz celine dopolnila (s dopolnitvijo ustave je predsednik države je dobil večja pooblastila). Leta 1991, ko so se odnosi stabilizirali, je bil ta del črtan iz ustave. Ustava RK temelji na »treh ljudskih principih« dr. Sun Yatsena in je napisana po vzoru ustave ZDA. Državljanom zagotavlja pravice, ki vključujejo enakost, delo, kvaliteto življenja, lastniško pravico in štiri vrste politične moči: volitve, odpoklic, civilno družbeno iniciativo in referendum. Dolžnost državljanov je, da plačujejo davke in služijo vojsko, kot je predpisano v zakonu. Pridobljena izobrazba se smatra tako za pravico kot obveznost. Državljanom je zagotovljena pravica do govora, potovanj, zbiranj, vsesplošne komunikacije, svoboda izbire pri prakticiranju veroizpovedi ter osebna svoboda.

Politični sistem Republike Kitajske je razdeljen na tri ravni: centralna oblast (glej tabelo 2.1), regionalna oblast in okrožja ter mesta. Vsaka veja oblasti ima svoje pristojnosti. Centralno vlado sestavljata: Urad predsednika države 總統府 in pet svetov *Yuan* 院. Na regionalni ravni regije samostojno opravljajo administrativne zadeve. Okrožja delujejo znotraj jurisdikcije regionalne oblasti (E- Government entry point of Taiwan, Governmental structure, 2005).

CENTRALNA OBLAST

Predsednik Republike Kitajske

je vodja države z zagotovljenimi posebnimi pravicami za upravljanje državnih zadev. Voljen je vsaka štiri leta na demokratičnih volitvah in ima lahko največ dva zaporedna mandata. Pri odločanju mu pomagajo številne agencije in svetovalci ter razne organizacije in institucije, kot so: Akademija za znanost 中央研究院 *Zhongguo Kexue Yuan*, Akademija za zgodovino 國史館 *Guoshi Guanchan*, Urad za državno varnost 國家安全會議 *Guojia Anquanju* in Svet za združitev države 國家統一委員會 *Guojia Weiyuanhui*. Predsednik zastopa državo v zunanjih odnosih in državnih funkcijah. Vsa dejanja države so vodena v imenu predsednika države: poveljevanje kopenskim, morskim in zračnim silam, razglasitev zakonov in odredb; razglasitev vojne in sklenitev miru, sklicevanje Državne skupščine 國民大會 *Guomin Dahui*, znižanje kazni in

odobritev pomilostitve, imenovanje in odstranitev uslužbencev državnih ustanov vojaških oficirjev ter podeljevanje častnih priznanj in odlikovanj. Vse pravice se izvajajo v skladu z zakonskimi predpisi ustave države (Government Information Office: Presidency, 2001).

Pet vej svetov oziroma yuanov. To so:

- **Izvršilni yuan** *Zhifa Yuan* 行政院
- **Zakonodajni yuan** *Lifa Yuan* 立法院
- **Sodni yuan** *Sifa Yuan* 司法院
- **Preiskovalni yuan** *Kaoshi Yuan* 考試院 in
- **Nadzorni yuan** *Jiancha Yuan* 監察院

Izvršilni Yuan *Zhifa Yuan* 行政院 sestavljajo premier, njegov podpredsednik in številni ministri ter pet do sedem ministrov brez listnice in predsedniki komisij. Premier je odgovoren za nadziranje delovanj različnih njemu podrejenih agencij, izvajanje dolžnosti predsednika RK v primeru praznega predsedniškega in podpredsedniškega mesta (to funkcijo lahko opravlja največ tri mesece), predlaganje administrativnih politik in poročil zakonodajni veji oblasti, ratificiranje zakonov in odločb, ki jih je proglasil predsednik RK. Osem ministrstev izvršilnega yuana vključuje: Ministrstvo za notranje zadeve *Neizhengbu* 內政部, Ministrstvo za zunanje zadeve *Waijiobu* 外交部, Ministrstvo za obrambo *Guofangbu* 國防部, Ministrstvo za finance *Caizhengbu* 財政部, Ministrstvo za šolstvo *Jiaoyubu* 教育部, Ministrstvo za pravosodje *Fawubu* 法務部, Ministrstvo za gospodarstvo *Jingjibu* 經濟部 ter Ministrstvo za transport in komunikacije *Jiaotongbu* 交通部.

Zakonodajni Yuan *Lifa Yuan* 立法院 je najvišje zakonodajno telo države, ki ga sestavljajo predstavniki, izvoljeni na splošnih volitvah za dobo treh let. V skladu z ustavo mu pripadajo naslednje funkcije: izvajanje prava v imenu ljudstva, ratifikacija predsedniških navodil v izrednem stanju, obravnava poročil uprave ter revizija vladnih politik, preiskava in kontrola računov, pravica do odobritve predsednikov ostalih vej oblasti, pravica do predloga o spremembi

ustave ter zgladitev sporov v samoupravnih občinah, okrožjih, mestih ali drugih administrativnih enotah.

Sodni Yuan *Sifa Yuan* 司法院 je najvišja sodna organizacija države s Svetom za vrhovna sodišča kot glavnim telesom ter podrejenimi enotami Vrhovnega sodišča in drugih.

Preiskovalni Yuan *Kaoshi Yuan* 考試院 je odgovoren za sistem civilne uprave v RK. Nadzira vse zadeve, povezane z izpiti, kvalifikacijami, gmotnimi pomočmi v primeru smrti, upokojitvami državnih uslužbencev ter za vse zadeve, povezane z zaposlitvijo, odpustitvijo, vrednotenjem delovnega učinka, lestvico plačilnega sistema, povišanjem, premestitvijo ali nagrado državnih uslužbencev.

Nadzorni Yuan *Jiancha Yuan* 監察院 je najvišja nadzorna organizacija države, ki izvršuje obtožbe, cenzure in revizije. Svet nadzornega yuana sestavljajo: predsednik, podpredsednik in 27 članov.

REGIONALNA OBLAST

V skladu z zakonom, ki ureja sistem pristojnosti regionalnih oblasti, sprejetega 1999, je bila regionalna oblast preoblikovana v sektorje znotraj izvršilnega yuana. Znotraj RK obstajata dve regiji: Tajvan (pod njegovo jurisdikcijo spada pet mest in šestnajst administrativnih enot) in Fuchien (pod njegovo jurisdikcijo spadata dve administrativni enoti- Kinmen in Lienchiang).

OKROŽJA IN MESTA

Območje, ki ima več kot 1,25 milijona prebivalcev in določeno stopnjo političnega, gospodarskega, kulturnega in urbanega razvoja lahko prejme status posebnega okrožja. Območje, ki ima več kot pol milijona prebivalcev in ki je politično, gospodarsko ter kulturno pomembno območje, dobi status mestnega okrožja. Območje, ki ima več kot 150.000 prebivalcev lahko

postane okrožje, če je industrijsko in komercialno razvito območje ter ima zadoščujoče število finančnih resurzov, urejeno infrastrukturo in zagotovljeno določeno število delovnih mest.

Status mestnega okrožja imata mesti Taipei 臺北市, ki je ta status prejel leta 1976 in Kaoshing 高雄市, ki je ta status prejel leta 1979. Župana mestnih okrožij imata štiriletni mandat, največ dvakrat zapored. Glavno mesto države, Taipei, je locirano na severu in je tudi politično, finančno in kulturno središče. To območje pokriva 0,75 procentov območja celotne države in ima okrog 2,62 milijona prebivalcev (julij 2005). Mesto Kaoshing, ki leži na jugozahodu države, je največje državno pristanišče. Je drugo največje mesto in ima okrog 1,51 milijona prebivalcev (julij 2005).

2.2.2 Politične stranke

Volitve so najpomembnejši politični proces v RK. Delujoče stranke so aktivne v procesu političnega odločanja, prav tako tudi volilci. Volilno pravico imajo državljani, stari 20 let ali več. Pred splošnimi volitvami vlada z brošurami obvešča volilce o kandidatih, njihovi viziji in strankarskih programih. Volitve vedno potekajo ob sobotah. Svoje sedeže v parlamentu dobijo tudi predstavniki manjšine iz LR Kitajske. Leta 1980 je bila ustanovljena Centralna volilna komisija 中央選舉委員會, ki organizira in nadzira volitve na državni in lokalni ravni, opravi preverjanje kandidatov in njihovih kvalifikacij, pristojna je tudi za odpoklic kandidatov in predlaganje ustavnih amandmajev glede volilnega procesa. Komisija ima 11 do 19 članov, ki se menjajo vsaka tri leta. Posamezna politična stranka ima lahko največ dve petini predstavnikov v komisiji (Government Information Office: Taiwan, 2001).

Trenutno je registriranih 110 političnih strank (junij 2005), med katerimi pa ima največji vpliv le šest strank: Demokratsko napredna stranka *Minjindang* 民主進步黨, Nacionalistična stranka *Goumindang* 中國國民黨, stranka Naprej ljudje *Qinmindang* 親民黨, Nova stranka *Xindang* 新黨, Unija za solidarnost *Wu—Tuanjie Lianmeng* 無黨團結聯盟 ter Unija za tajvansko solidranost *Taiwan Tuanjie Lianmeng* 台灣團結聯盟.

Demokratsko napredna stranka *Minjindang* 民主進步黨 je bila ustanovljena leta 1986. Njeni ustanovitelji so bili pretežno družinski člani in obrambni odvetniki političnih zapornikov, ki so pristali v zaporu zaradi nestrinjanja z avtoritativnim režimom Guomindanga. Naslednjega leta, je vlada pod pritiskom civilne družbe preklicala izredne razmere na otoku in legalizirala politične stranke. Največji dosežki DNS so na socialnem področju, predvsem se zavzemajo za pravice žensk, starejših državljanov, otrok, kmetov in drugih depriživiranih slojev prebivalstva. Velik napredek je stranka dosegla tudi na področju človekovih pravic, svobode govora in tiska ter svobode do zbiranja. Stranka se vključuje v mednarodne povezave z drugimi, sorodnimi strankami (www.dpp.org.tw, 2005).

Nacionalistična stranka (glej sliko 2.2) *Goumindang* 中國國民黨 je bila ustanovljena 25. avgusta 1925 v Guandongu. Ustanovitelj stranke je bil Dr. Sun Yatsen 孫逸仙 s svojimi podporniki. Po smrti ga je nasledil Chiang Kaishek 蔣介石, ki je leta 1949 s približno dvema milijonoma podpornikov prebežnil na Tajvan. Po smrti 1975 ga je nasledil njegov sin Jiang Jingguo 蔣經國. V začetku 70-ih je stranka dovolila minimalno število sedežev v parlamentu tudi predstavnikom, ki niso bili člani Guomindanga, čeprav so bile kakršnekoli stranke prepovedane. V 80-ih je stranka preklicala izredne razmere in s tem omogočila ustanavljanje opozicijskih strank. Ko je leta 1988 preminil voditelj stranke, ga je nasledil Lee Teng- Hui 李登輝. Takoj po prevzemu oblasti se je lotil političnih reform, ki so omogočile prve parlamentarne volitve leta 1989 in pripeljale do vzpostavitve prave demokracije. Med 55-letno vladavino si je stranka nakopičila ogromen kapital. Leta 2000 je bilo njeno premoženje ocenjeno na 6,5 milijard dolarjev; s tem pa je Guomindang trenutno najbogatejša stranka na svetu. Leta 1994 se je del članov stranke odcepil in ustanovil Novo stranko. Leta 2000 je del Guomindanga zaradi nestrinjanja s pro-osamosvojitveno politiko Lee Teng- Huija ustanovil Unijo za tajvansko solidarnost. Obe novonastali stranki sta med šestimi največjimi v državi (<http://en.wikipedia.org/wiki/kuomingtang>, 2005). Prelomni dogodek v stranki se je zgodil 28. marca 2005, ko se je predsednik Guomindanga Lien Chan 連戰 sestal s predsednikom LR Kitajske Hu Jintaom 胡錦濤 v Pekingu. Gost in gostitelj sta se sestala kot voditelja strank, kljub temu pa sta se zavedala, da ustvarjata zgodovino in odpirata novo obdobje zapletenih odnosov med obema stranema Tajvanske ožine. Lien Chan 連戰 je potrdil pomen ohranitve statusa quo. Največ političnih točk srečanja pa je dobil Hu Jintao 胡錦濤 osebno.

V odnosih med obema stranema Tajvanske ožine je prevzel pobudo in predstavil svojo politiko do Tajvana. Ta politika je kombinacija ostrih groženj z vojno, če bi se otok formalno odcepil, in nežne ponudbe za sodelovanje, zlasti gospodarsko, če bo otok sprejel nekakšno obliko obstoja »ene Kitajske«. Hu je na srečanju poudaril, da bo kitajski trg zlasti odprt za tajvanske kmetijske pridelke. Delež te panoge v tajvanskemu bruto domačem proizvodu je samo 3 %, a so kmetje zelo pomemben del volilnega telesa. Stranke, ki se potegujejo za oblast, morajo skrbno varovati njihove interese. Lien Chan 連戰 je s tem srečanjem zagotovil novo volilno bazo za naslednje parlamentarne volitve.

SLIKA 2.2: ZASTAVA GUOMINDANGA, KI SIMBOLIZIRA DUH NAPREDKA

Zastava tvori osnovo zastave RK

Vir podatkov: <http://en.wikipedia.org/wiki/kuomingtang>, 2006

Marca leta 1996 so bile prve splošne predsedniške volitve, kjer je po pričakovanju s 54 procenti glasov povedel predsednik Guomindanga Lee Teng- hui 李登輝, 18. marca leta 2000 pa ga je na veliko presenečanje LR Kitajske zamenjal kandidat DNS Chen Shuibian 陳水扁. Poraz nacionalistične stranke je bil za Kitajsko udarec, ki si ga nihče ni želel. Komuniste in Guomindang je do takrat vsaj teoretično povezovala nedokončana zgodba državljsanske vojne pred več kot pol stoletja, prepričanje, da je ločitev matične države in otoka začasna, razlikovali pa so se samo po tem, da so si oboji lastili pravico do suverenosti nad vso veliko državo. Tako so bili v danih razmerah drug drugemu idealni sovražniki. Po izvolitvi je Chen Shuibian 陳水扁 v odnosih z LR Kitajsko prevzel mehkejši ton, kar je bilo vidno v izjavi, da se je pripravljen pogajati glede problema »ene Kitajske« ter da Tajvan ne namerava izključiti združitve s Kitajsko kot ene izmed možnih alternativ. Predsednik je v uvodnem govoru podal tudi obljubo t.i. »politike 5 ne-jev«, s katero je zagotovil, da dokler Kitajska ne napade Tajvana, tudi Tajvan ne bo razglasil neodvisnosti, spremenil imena Republika Kitajska, kakorkoli spremenil ustave z namenom, da vključi Lee Teng-Huijev koncept »posebnih odnosov države z državo«, razpisal referendum o razglasitvi neodvisnosti ali razveljavil smernic za narodno združitev, vse dokler se bo Kitajska vzdržala uporabe sile proti Tajvanu. Sprostil je tudi omejitve za investiranje tajvanskih podjetij v LR Kitajsko, ki so bile vsiljene po krizi vojaških vaj leta 1996. Proti koncu 2003 je podpisal sporni zakon o referendumu, ki ga je sam podpiral, vendar pa zakon ni dobil večinske podpore. Mnogi so verjeli, da si v svojem drugem mandatu Chen želi povesti Tajvan k samostojnosti s tem, da bi spremenil ustavo, ki bi dovoljevala referendum o odcepitvi Tajvana od Kitajske. Marca 2004, ko je Chen v Tainanu zbiral volino podporo za prihajajoče volitve, je bil ustreljen v želodec, njegova podpredsednica Annette Lu pa v gleženj. K sreči sta obe okrevale, mnogi pa verjamejo, da je bil incident zaigran, z namenom, da si Chen zagotovi večino dragocenih glasov na predsedniških volitvah.

2.2.3 Politični oris Kitajske

USTAVA LRK 中华人民共和国宪法 *Zhonghua Renmin Gongheguo Xianfa*

Po ustavi je LR Kitajska socialistična država, ki jo vodi ljudstvo: delavski razred v sodelovanju s kmečkim slojem prebivalstva. (Ustava LR Kitajske, 4. december 1982). V preambuli k ustavi, se omenja tudi status Tajvana in sicer z besedami: »**Tajvan je del svetega teritorija Ljudske Republike Kitajske. Dolžnost vseh Kitajcev in naših tovarišev na Tajvanu je, da naredijo vse, kar je v njihovi moči za ponovno združitev matične domovine**« (Preambula k Ustavi LR Kitajske, 14.marec 2004). Ustava zagotavlja osnovne pravice državljanov. Državljeni imajo volilno pravico, svobodo govora, pisanja in zbiranja, pravico do demonstracij, pravico do svobodne izbire in prakticiranja veroizpovedi, pravico do osebnega dostojanstva, svobodo pri korespondenci, pravico kritizirati in pošiljati predloge organom državne oblasti; pravico do dela in počitka; pravico do državne pomoči starejšim osebam in invalidom; pravico do pokojnine; pravico do izobraževanja in opravljanja znanstvenih raziskav, pisanja člankov in ukvarjanja z umetnostjo; dolžnost ravnati se po Ustavi in spoštovati ter braniti domovino v primeru vojne ter dolžnost plačevanja davkov (webmaster@china.org.cn, 2005).

Najvišja avtoriteta v državi je v rokah stalnega odbora politbiroja KP *Zhengzhiju* 政治局, ki ga sestavlja 25 članov. Pod njim je 193-članski centralni komite *Zhongguo Gongchandang Zhongyang Weiyuanhui* 中国共产党中央委员会. Po sprejetju ustave 1982 je prišlo do delitve oblasti na pet organov in stabilnega skupščinskega sistema. Sistem centralnih organov sestoji iz: Vsekitajskega ljudskega kongresa *Quanguo Renmin Daibiao Dahui* 全国人民代表大会, njegovega Stalnega komiteja *Quanguo Renmin Daibiao Dahui Changwu Weiyuanhu* 全国人民代表大会常务委员会, Predsedstva LRK *Zhonghua Renmin Gongheguo Zhuxi* 中华人民共和国主席, Državnega sveta *Guowuyuan* 国务院 in Centralne vojaške komisije *Zhongyang Junshi Weiyuanhu* 中央军事委员会.

Vsekitajski ljudski kongres (VLK) *Quanguo Renmin Daibiao Dahui* 全国人民代表大会 je najvišji zakonodajni organ LRK. Sestavlja ga 3000 delegatov, ki jih formalno izvolijo na provincialni

ravni za obdobje petih let. V praksi ima KPK glavno besedo pri selekciji in nominaciji kandidatov za delegate VLK. Delegati se srečajo enkrat letno za obdobje dveh tednov na Kitajski ljudski politično-posvetovalni konferenci *Zhongguo renmin zhengzhi xieshang huiyi* 中国人民政治协商会议. Konference postajajo odmeven medijski dogodek posebej v zadnjih letih, saj je srečanje eno izmed redkih priložnosti, ko lahko novinarji iz zahodnih držav neposredno sprašujejo spontana vprašanja voditelje LRK. VLK ima število pristojnosti, določenih z ustavo: ima zakonodajno moč, revidira ustavo in nadzira izvršitev ustave; pregleda in odobri državne, gospodarske in socialne razvojne načrte in poročila o njihovi izvršitvi; pregleda in odobri državni proračun in poročila o njegovi izvršitvi; voli in se odloča o izboru vodilnega osebja v najvišjih državnih organih: voli člane Stalnega komiteja, predsednika, podpredsednika, odloči, kdo bo premier in drugi člani Državnega sveta, voli predsednika in člane Centralne vojaške komisije (CVK), predsednika Visokega ljudskega sodišča in glavnega zastopnika v Vrhovnem ljudskem predstavništvu.

Stalni komite Vsekitajskega ljudskega kongresa (SK VLK) *Quanguo Renmin Daibiao Dahui Changwu Weiyuanhui* 全国人民代表大会常务委员会 je komite, ki ga sestavlja okrog 150 članov VLK. Člani SK VLK ne smejo opravljati nobene druge administrativne, pravne ali predstavniške funkcije. Mandat članov traja prav tako pet let, največ dva mandata zapored. Člani se sestanejo enkrat na dva meseca. Na pomembnih dnevnih sestankih se srečujejo predsednik, podpredsednik in ministrski predsednik. Prisojnosti SK VLK: priprava in predlaganje zakonov in amandmajev VLK, interpretacija ustave in zakonov, nadzor nad uveljavljanjem in spoštovanjem ustave, nadzor nad delom drugih državnih organov, imenovanje in odpoklic ministrov in državnih sekretarjev, odločevanje in razprava o pomembnih aktualnih tematikah v državi ter ostale pristojnosti, ki mu naloži VLK (China.org.cn, 2003).

Predsednik LRK *Guojia Zhuxi* 国家主席 je vodja države in njen vrhovni predstavnik. Ima najvišji diplomatski status v državi ter najvišjo proceduralno, ceremonialno in simbolično pomembnost. Delovati ne sme na »svojo roko«, pač pa po navodilih VLK. Predsednik in njegov podpredsednik sta izvoljena s strani VLK. Po ustavi morata oba izpolnjevati dva pogoja: političnega, kar pomeni, da morata biti državljana LRK, ki imata pravico voliti in biti izvoljena, drugi pogoj pa je,

da nista mlajša od 45 let. VLK ima tudi pravico in moč, da odstavi predsednika ali podpredsednika. Njegove funkcije obsegajo tako domače kot tuje zadeve. Pristojnosti pri domačih zadevah so naslednje: razglasitev zakonov, imenovanje in odstavitev premiera, podpremier, državnih sekretarjev, ministrov, generalov, podeljevanje državnih medalj in častnih nazivov, razglasitev vojnega stanja in ukaz mobilizacije. Pristojnosti pri zunanjih zadevah so: sprejem tujih diplomatov, imenovanje in odpoklic veleposlanikov LRK v tujini, ratificiranje mednarodnih sporazumov in drugih pomembnih listin. Ustava iz 1982 predvideva, da lahko te funkcije po navodilih predsednika opravlja tudi podpredsednik (China.org.cn, 2003).

Državni svet *Guowuyuan* 国务院 je najvišji administrativni državni organ. Njegove funkcije in pravice so: prevzem potrebnih administrativnih ukrepov; predpis administrativnih pravil in predpisov, ki so v skladu z zakoni in ustavo; predložiti predloge v presojo VLK ali SK VLK; dogovor o nalogah in odgovornostih ministrstev; prakticiranje enotnega vodstva nad organi lokalnih skupnosti; implementacija načrta za državni ekonomski in socialni razvoj in državni proračun; usmerjanje države na naslednjih poročjih; izobraževanje, znanost, kultura, zdravstvo, načrtovanje družine, javna varnost; vključevanje v zunaj politiko in dogovori s tujimi državami; vodenje in upravljanje državne obrambe; upravljanje v zadevah etničnih manjšin; braniti pravice kitajskih državljanov na tujem; izničiti neprikladne predpise ministrstev ali organov lokalnih oblasti; odobritev geografskih področij provinc, avtonomnih regij, prefektur in mest; odločitev o razglasitvi vojnega stanja v provincah; imenovanje in odpoklic državnih uslužbencev; izvajanje drugih nalog, ki mu jih naloži VLK ali SK VLK.

Sestava Državnega sveta: Premier Wen Jiabao 温家宝, štirje podpremieri, pet državnih svetnikov ter državni sekretar. Nadalje Državni svet sestavlja 28 ministrstev; 18 birojev in administrativnih teles; posebna komisija, ki upravlja z državnim premoženjem; 9 pisarn, ki se ukvarjajo z različnimi zadevami, med drugim tudi s statusom Tajvana; 15 različnih institucij in 10 birojev pod direktnim nadzorom ministrstev (www.gov.cn, 2005).

Centralna vojaška komisija (CVK) *Zhongu Renmin Jiefang Jun* 中国人民解放军 je najvišji vojaško-vodstveni organ v LRK in poveljuje njenim oboroženim silam. Usmerja vojaške sile države, ki so ljudska oborožena armada LOA (in njeni rezervisti), ljudska oborožena policija

LOP in milica. Predsednika CVK izvoli VLK, izbor ostalih članov pa je prepuščen VLK ali SK VLK po predlogu predsednika CVK. Predsednik CVK prevzema vso odgovornost za delo v CVK in je odgovoren VLK, prav tako ima moč postavljanja zadnjih odločitev v sklopu funkcij in pooblastil CVK (www.gov.cn, 2005).

Vrhovno ljudsko predstavništvo (VLP) *Zui Gao Renmin Fayuan* 最高人民法院 je najvišji pravni nadzorni organ države. Zadolžen je za vodenje lokalnih predstavnikov in posebnih ljudskih zastopnikov na različnih ravneh, ki izvajajo pravni nadzor in zagotavljajo uveljavljanje državnih zakonov na skladen in primeren način. VLP odgovarja VLK in SK VLK, poroča jima o svojem delu in deluje pod njunim nadzorom. Naloge in funkcije VLP po ustavi so: vodenje dela lokalnih ljudskih zastopnikov in posebnih ljudskih zastopnikov na vseh ravneh; sprejem in reševanje primerov korupcije, podkupovanja, kršenja državljanskih in demokratičnih pravic in slabega dela uprave ter odločanje, ali naj proti takšnim primerom izvršijo tožbo; izvajanje pravnega nadzora nad pravnimi postopki na sodišču in raziskovanje kriminalnih primerov; vlaganje protestov proti učinkovitim, vendar napačnim sodbam, ki jih podajajo ljudska sodišča na raznih ravneh Vrhovnemu ljudskemu sodišču; izvajanje pravnega nadzora nad aktivnostmi v zaporih in institucijah za prevzgojo ob delu; zagotavljanje pravne interpretacije vprašanj, ki zajemajo konkretno uporabo zakonov v predstavniškem delu; formulacija pravil in zakonov v povezavi s predstavniškim delom; vodenje in administracija dela ljudskih zastopnikov po zakonu; organiziranje in vodenje izobraževanja ter urjenje uradnikov predstavniških oddelkov; sponzoriranje pogajanj s tujimi predstavniškimi oddelki za pravno pomoč.

Vrhovno ljudsko sodišče *Zui Gao Renmin Fayuan* 最高人民法院 je najvišji pravni organ v državi, odgovarja VLK in SK VLK ter nadzira pravno delo lokalnih ljudskih sodišč, vojaških sodišč in drugih posebnih sodišč. Vsa sodišča delujejo javno, razen tistih, ki bi ogrožala državno varnost in so pod oznako strogo zaupno. Obtoženi se ima pravico zagovarjati, ima tudi pravico do zastopanja.

2.2.4 Politične stranke

Vladajoča stranka je **Komunistična partija Kitajske (KPK)** *Zhongguo Gongchandang* 中国共产党 (glej sliko 2.3), ki šteje več kot 63 milijonov članov in je najštevilčnejša stranka na svetu (info@chinatoday.com, 2001). Stranka je bila ustanovljena leta 1920 v Shanghaiju pod ideološkim usmerjanjem Sovjetske zveze. Vodilna ideologija stranke je Marksizem- Leninizem in Misli Mao Zedonga; po letu 1978 je stranka izvedla notranje reforme in uvedla ideologijo »Socializem s kitajskimi značilnostmi«, zaradi prilagoditve zahodnemu trgu. Stranka podpira enostrankarski avtoritativni sistem in s tem zavrača pluralistično-liberalno demokracijo. Razmerje med državo in stranko ni tako strogo avtoritarno, kot je bilo v Sovjetski zvezi. Po ureditvi iz začetka 90-ih je KPK podvržena načelu ustavnosti in zakonitosti. Član stranke lahko postane vsak kitajski delavec, kmet, vojak, intelektualec ali oseba z drugim statusom, če je star nad 18 let in sprejme program stranke, njena načela in poglede ter plačuje članarino.

SLIKA 2.3: ZASTAVA KPK

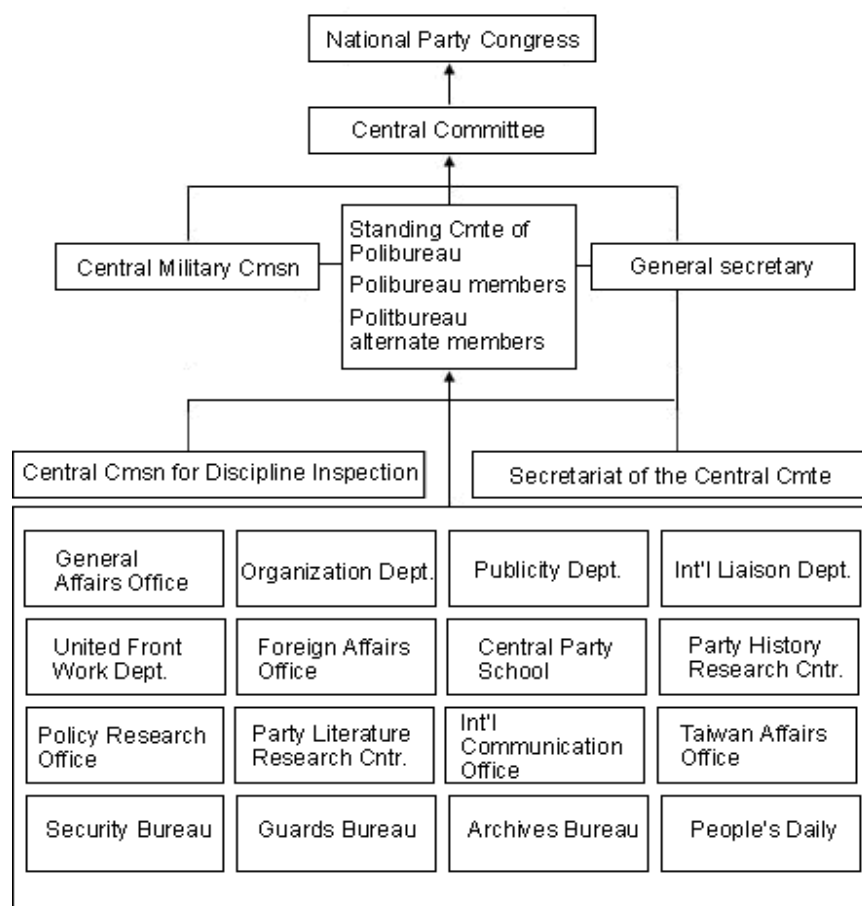
Zastava KPK je tudi uradna zastava LRK. Predstavlja komunistična simbola: srp in kladivo ter značilno komunistično rdečo barvo.

Vir podatkov:<http://en.wikipedia.org/wiki/chinesecomunistparty>, 2006

Organizacija KPK (glej sliko 2.4): Na vrhu stranke je Nacionalni strankarski kongres (NSK) *Zhongguo Gongchandang Quanguo Daibiao Dahui* 中国共产党全国代表大会, ki se sestaja vsakih pet let. Njegove funkcije in pristojnosti so: razprava in smernice za delovanje stranke, prebiranje poročil, ki mu jih predloži Centralni komite; spreminjanje ustave stranke in izbira članov Centralnega komiteja. Neposredno pod njim je Centralni komite *Zhongguo Gongchandang*

Zhongyang Zhengzhiju Changwu Weiyuanhui 中国共产党中央政治局常务委员会, katerega člani so predlagani vsakih pet let. Naslednji v hierarhiji je Politburo KPK *Zhonguo Gongchandang Zhongyang Zhengzhiju* 中国共产党中央政治局, njegov stalni komite *Zhonguo Gongchandang Zhongyang Zhengzhiju Changwu Weiyuanhui* 中国共产党中央政治局常务委员会 in generalno tajništvo *Zhonguo Gongchandang Zhongyang Weiyuanhui Zhongshiju* 中国共产党中央委员会总书记 (China.org.cn, 2003).

Ostale uradne stranke v LRK, ki delujejo v okviru Politične posvetovalne konference *Zhongguo renmin zhengzhi xieshang huiyi* 中国人民政治协商会议, so:

- Revolucionarni komite kitajske nacionalistične stranke *Zhongguo Guomindang Geming Weiyuanhui* 中國國民黨革命委員會
- Kitajska demokratična zveza *Zhongguo Minzhu Tongmeng* 中国民主同盟
- Kitajska zveza za narodno enotnost *Zhongguo Minzhu Jianguo Hui* 中国民主建国会
- Kitajsko združenje za promoviranje demokracije *Zhongguo Minzhu Cujin Hu* 中国民主促进会
- Kitajska demokratična stranka kmetov in delavcev *Zhongguo Nonggong Minzhu Dang* 中国农工民主党
- Društvo tretjega septembra *Jiusan Xueshe* 九三学社
- Tajvanska demokratična samoupravna zveza *Taiwan Minzhu Zizhi Tongmeng* 台湾民主自治同盟

Stranka, ki deluje nelegalno je Kitajska demokratična stranka *Zhongguo Minzhu Dang* 中国民主党. Ustanovljena je bila 1988. Njeni ustanovitelji so bili glavni protagonisti boja za demokracijo na Kitajskem. Žal jih je večina končala pod streli pušk ali pa so jih povozili tanki v incidentu na Trgu nebeškega miru Tianmen Gungchong 天安门广场 leta 1989. Stacionirana je v New Yorku. Zagovarjajo naslednja stališča: Bogastvo, pravica, demokracija 富裕 公平 民主 in Svoboda, zakon, človeške pravice 自由 法制 人权/人權.

3. TRENUTNI ODNOSI

3.1 PROTIODCEPITVENI ZAKON

3.1.1 Sprejem protiodcepitvenega zakona

14. marca 2005 je bil na 3. plenarnem zasedanju 10. vsekitajskega kongresa ljudskih odposlancev LR Kitajske *Quanguo Renmin Daibiao Dahui* 全国人民代表大会常务委员会 sprejet zakon proti odcepitvi Tajvana 台湾. Po razglasitvi zakona proti odcepitvi zadnji dan zasedanja najvišjega kitajskega zakonodajnega telesa, se je v Veliki palači narodov v Pekingu razlegalo gromko ploskanje. Za zakon je glasovalo 2896 delegatov, proti ni bil nihče (glej sliko 3.5). Nekaj minut zatem je premier Wen Jiabao 温家宝 na tiskovni konferenci prepričeval mednarodno skupnost, da je to »zakon za mir in združitev«, ne pa napoved vojne. Tajvanski predsednik Chen Shuibian 陳水扁 pa je svoje državljane pozval, naj se udeležijo množičnega protesta proti zakonu, ki si ga na Tajvanu razlagajo kot »ponižujočo napoved priključitve« (Baković, 2005).

Nobena od sosednjih držav ni pozdravila odločitve vsekitajskega kongresa ljudskih predstavnikov, da »sveti zavezi« združitve s Tajvanom da obliko zakonskega dokumenta. Japonska je zaskrbljena, da bi to sprožilo nove napetosti v odnosih med obema stranema Tajvanske ožine. Ameriška državna sekretarka Condoleezza Rice meni, da je zakon »nepotreben«, Avstralija pa je napovedala, da bo svoje mnenje povedala potem, ko se bo posvetovala z Washingtonom.

Hkrati s prepričevanjem, da bodo ti »nemirovni ukrepi«, kakor je določeno v zakonu, uporabljeni šele, ko bodo izčrpane vse druge možnosti in samo če bo Tajvan naredil »velik korak k odcepitvi«, je kitajski predsednik Hu Jintao 胡锦涛 vojski ukazal, naj »okrepi priprave za morebitni oboroženi boj in poveča sposobnost obvladovanja kriz, ohranjanja miru, preprečevanja vojne in zmage v njej«. Hu je generale nagovoril, ko je od predhodnika Jiang Zemina 江泽民 prevzel še zadnjo dolžnost predsednika državne osrednje vojaške komisije. Tajvanski mediji obžalujejo, ker se pri sprejetju kitajskega zakona proti odcepitvi ni oglasila Evropska unija. Chen Shuibian 陳水扁 je pozval, naj se protesta udeleži vsaj »milijon državljanov,

ne glede na strankarsko pripadnost«, njegova stranka pa je v parlamentu predlagala zakon, ki bi predsednika pooblastil, da bi lahko za preprečevanje invazije posegel po izrednih ukrepih in celo razpisal referendum brez predhodne odobritve zakonodajnega telesa.

Premier Wen Jiabao 温家宝 je na vprašanje, kakšne možnosti ima kitajska vojska v morebitnem oboroženem spopadu s Tajvanom v katerega bi se vmešale ZDA, položaj primerjal z 19. stoletjem v ZDA. »V ZDA je leta 1861 izbruhnila državljanska vojna,« je rekel Wen, »mi pa nočemo, da bi se kaj takega zgodilo tudi pri nas.« Dodal je, da si Kitajska ne želi spopada z ZDA, vendar se takšnega scenarija ne boji (Baković, 2005).

SLIKA 3.5: OBJAVA REZULTATOV GLASOVANJA O SPREJETJU PROTIODCEPITVENEGA ZAKONA

Slika prikazuje rezultate glasovanja o protiodcepitvenem zakonu v kitajskem parlamentu; 2896 predstavnikov je glasovalo za sprejem zakona, proti ni bil nihče, dva predstavnika pa sta se vzdržala glasovanja (China daily, 15. marec 2005).

3.1.2 Glavne značilnosti protiodcepitvenega zakona

Kitajska bo izčrpala vse možnosti za mirno združitev s Tajvanom, preden bo ukrepala »nemirovniško«. Nasilni ukrepi so zadnja možnost, če bodo secesionistične sile poskušale oskruniti njeno državno suverenost in ozemeljsko celovitost. Zakon vsebuje t.i. *»štiri smernice o Tajvanu«* - ***Nikoli ne opustimo načela ene Kitajske, nikoli ne izgubimo zaupanja v tajvansko ljudstvo in njegovo željo po spravi in nikoli ne sklepajmo kompromisov glede nasprotovanja tajvanski neodvisnosti.***

Besedilo zakona je očitno skrbno izbrušeno, da ne bi zvenelo agresivno in da ne bi zbujalo nezaupanja velikih sil in sosednjih držav. Zato je več besed o ukrepih, ki niso *»v prid miru«*, kakor o uporabi vojaške sile proti odcepitvi Tajvana. Tuji diplomati so prepričani, da gre hkrati tudi za vrnitev k realistični presoji lastnih sil, saj se kitajsko vodstvo zaveda, da nima niti tehnologije niti orožja, s katerim bi lahko napadlo Tajvan in ga potem dolgo obdržalo pod vojaškim nadzorom. Ukrepi, *»niso v prid miru«* zato pomenijo gospodarske sankcije, pomorske blokade, napad na internetno omrežje, ne izključujejo pa tudi oboroženega spopada. Podpredsednik najvišjega zakonodajnega telesa Wang Zhaoguo, ki je načrt zakona dal v razpravo ljudskim odposlancem, je poudaril, da morebitni vojaški napad, če bo nujen, *»ne bo nikoli usmerjen proti tajvanskim rojakom, temveč samo proti secesionističnim silam«*. Kitajska bi tedaj naredila vse, *»da bi kar najbolj zavarovala življenje, premoženje in druge zakonite pravice tajvanskih in tujih državljanov«* in tako omejila izgube na najmanjšo možno mero.

3.1.3 Cilj: »Mirna združitev brez zunanje intervencije«

Hu Jintao 胡锦涛 Tajvancem obljublja popolno enakopravnost in veliko gospodarsko korist, samo če bodo sprejeli načelo ene Kitajske, hkrati pa njegovi diplomati grozijo vsem državam, ki bi se čutile prisiljene komentirati novi zakon, še bolj pa tistim, ki menijo, da bi morale braniti Tajvan, če bi ga kitajska vojska napadla.

»To je naša notranja zadeva,« je opozoril zunanji minister Li Zhaoxing 李肇星 na tiskovni konferenci med zasedanjem kongresa. »Nobena država se nima pravice vmešavati v to, kitajsko ljudstvo pa premore dovolj modrosti, odločnosti, sposobnosti in samozvesti za združitev ter zaščito suverenosti in ozemeljske celovitosti države.« Čeprav je tajvansko vprašanje notranja zadeva, pa je neizogibno tudi vsebina vseh kitajskih odnosov s tujino. Li je Združenim državam in Japonski zagrozil, naj iz dvostranskega vojaškega pakta izvzameta Tajvan, pred kratkim pa je podobno opozorilo poslal tudi Avstraliji. Peking je od nje zahteval, naj revidira vojaški sporazum z ZDA in Novo Zelandijo, ki je star pol stoletja. Preoblikovala naj bi ga tako, da bi izvzela vode okoli Tajvana kot območje, na katerem bi se zaveznice čutile dolžne braniti vzajemne interese.

Po objavi najpomembnejših podrobnosti zakona proti odcepitvi, kitajske oblasti skrbno spremljajo vse odzive ZDA in EU. Li Zhaoxing 李肇星 je na tiskovni konferenci z neprikrito aroganco zunanjega ministra velike sile izjavil, da od Unije pričakuje odpravo embarga na izvoz orožja, ne zato, ker si Kitajska želi kupovati »drago evropsko orožje«, temveč »zato, ker nasprotujemo politični diskriminaciji«. Ko kitajski voditelji poudarjajo »demokratizacijo mednarodnih odnosov«, med drugim opozarjajo na enako pravico vsake države do obrambe svoje suverenosti in ozemlja z vsemi ukrepi. Ravno zato bi bil preklic evropskega embarga znamenje, da Unija ta koncept ne samo sprejema, temveč da Kitajski nikakor ne oporeka pravice do uporabe vojaške sile za veliko posredovanje, kakršno bi bila akcija za pridružitve Tajvana (Bakovič, 2005).

3.2 SPECIFIČNOST ODNOSOV MED TAJVANOM IN KITAJSKO

3.2.1 Kitajske politične dileme

Vse odkar je kitajski cesar Qin Shihuang 秦始皇 leta 221 pred našim štetjem sprta kraljestva povezal v veliko kitajsko cesarstvo, je bilo ohranjanje enotnega imperija ena ključnih tem notranje in zunanje politike vsake dinastije in vsakega vladarja. V več kot treh tisočletjih pisane zgodovine je bila Kitajska celih 1100 let razdeljena na vzajemno sprta kraljestva oziroma območja, tako da nenehna bojazen pred tem, da utegne pod pritiski različnih notranjih in zunanjih dejavnikov znova razpasti, dejansko ni bila nikoli povsem neutemeljena.

Ohranjanje te občudovanja vredne identitete je postalo samo po sebi cilj, prav zato pa je tudi vsakemu Kitajcu že občutek, da se nekaj tisočletni nepretrgani obstoj pretaka po njegovih žilah, postal pomemben del osebne identitete. Vsak pripadnik hanskega, prej večinskega naroda je namreč v sebi toliko Kitajec *Zhongguoren* 中央, da je že samo omenjanje razpada države zanj nevarna grožnja, ki vzbuja občutek osebne ogroženosti. Nekoliko starejši Kitajci se spominjajo predvojnih slik nenehnih spopadov med mogočnimi komunističnimi vojaškimi poveljniki in Chiang Kaishekovim Guomindangom, ki ni imel dovolj moči, da bi vzpostavil red, zaradi teh spominov, pa so zdaj pripravljeni pretrpeti vse, samo da se ne bi nikdar več ponovila takratna razdiralna zmeda. Komunistična partija je pred 57 leti obljubila, da bo ustavarila in ohranila enotnost Kitajske, ker pa je dobro desetletje porabila za kulturno revolucijo, ki je državo pripeljala do samega roba medfrakcijske, s tem pa morda državljanske vojne, so morale komunistične oblasti neizpolnjene dele obljub dopolnjevati s krepitvijo močnejšega političnega (pogosto tudi policijskega) nadzora nad celotno družbo in nenehnim poudarjanjem popolne centralizacije. Tako jim je nakako uspelo vsiliti povezavo med obstojem komunistične partije na oblasti in celovito Kitajsko, vsakega, ki je to vez kakorkoli ogrožal, na primer Wei Jingsheng¹ 魏京生, pa so razglasili za “prestopnika, ki ogroža nacionalno varnost.”, in ga poslali na večletno

¹ Znani kitajski oporečnik, ki je na zahodu znan kot »oče kitajske demokracije«, ker je že od leta 1979 prvi pozval Deng Xiaopinga, naj svojim štirim modernizacijam (industrija, kmetijstvo, vojska in znanost) doda še peto-demokratizacijo političnega sistema. Istega leta je bil obsojen na petnajstletno zaporno kazen, češ da je tujim novinarjem posredoval vojaške skrivnosti.

služenje zaporne kazni. Žal je bila to standardna praksa v komunističnih državah; v bivši Jugoslaviji je bil take vrste zapor Goli otok.

Potem ko je na vsesplošno osuplost kitajskih državnih analitikov razpadla nekdanja Jugoslavija, nato pa še Sovjetska zveza, je bil prvi nemi odziv Kitajcev strah pred tem, da gre za svetovni pojav popuščanja vezi med komunističnimi vladami in ohranjanjem večnacionalnih imperijev, ki se pomika proti vzhodu in torej neizbežno grozi močno anahronističnemu kitajskemu »osrednjemu cesarstvu«. LR Kitajska je nato v svojo lastno tolažbo ugotovila, da večine kriz, ki so pripeljale do tega, da so začeli pokati notranji šivi omenjenih držav, v njej ni mogoče neposredno opaziti. Ena sama velika podrobnost med vsemi razpadi, ki so zaznamovali konec 20. stoletja in LR Kitajsko pa je bila dovolj, da se je v govorih kitajskih voditeljev naselila retorika, ki se vrti okoli nevarnosti pred razpadom države. Vsekakor je težko ohraniti cerkev, če začnejo ljudje dvomiti o veri. Eden od največjih kamnov spotike je prav kriza vodenja te države iz enega centra (Bakovič, 1999).

V nasprotju s številnimi drugimi primeri pa kriza komunizma na Kitajskem še ne pomeni, da gre za krizo komunistične partije. To je še vedno organizacija z milijoni in milijoni članov, z močnim represivnim aparatom, z zastarelim, a učinkovitim sistemom imenovanja območnih kadrov iz samega centra in popolnim nadzorom nad informacijami. Udar na politične aktiviste po vsej državi leta 1999 in usklajeno zatiranje opozicijske demokratske stranke v nekaj provincah hkrati sta znova dokazala, da je začetek kakršnegakoli gibanja v današnji Kitajski praktično nemogoč. Morda bi bila za potrditev zveze med obstojem komunistične partije in ohranitvijo celovitosti države najbolj učinkovita združitev, na katero Kitajci čakajo že pol stoletja- Tajvan.

3.2.2 Pojav hibridne nacionalne identitete na Tajvanu

Pojem »hibridnost« je nasprotni pojem fiksne, konstantne; v tem primeru označuje nacionalno identiteto kot nestalno (Bhabha, 1990). Po novejših socioloških teorijah je povečana mobilnost ljudi, kapitala in dobrin ustvarila mešanico različnih kultur in tvorbo t.i. hibridnih oblik kultur in identitet po svetu (Appadurai, 1996). K tvorbi hibridnosti v družbi v veliki meri prispeva televizija. Nacionalna televizija na eni strani poudarja pomen nacionalne identitete v državi,

medtem ko različne tuje televizijske postaje s svojim nizom norm in vrednot ogrožajo to osnovno nalogo nacionalne televizije. Katz izpostavlja pozitivni in negativni učinek televizije; prej so državljani imeli na izbiro omejeno število televizijskih kanalov, ki so promovirali integracijo in povezanost z narodom, zdaj pa imajo državljani na razpolago več televizij, ki vsaka ponuja svoj specifični program.

Pričetke tajvanskega nacionalizma zasledimo že v začetku 70-ih po izključitvi Tajvana in OZN. Po prekinitvi uradnih diplomatskih vezi z ZDA leta 1979 in gospodarskem boomu v začetku 80-ih, se je tajvanski nacionalizem že precej razširil. Tajvan je postal samostojna država v vseh pogledih, razen v imenu. Po izvolitvi Chen Shui- Biana leta 2000, se je pojav tajvanskega nacionalizma razširil po vsem otoku. Prav grožnja Kitajske z uporabo sile nad Tajvanom je tista integracijska sila, ki v največji meri prispeva k zavesti o »Tajvancih«. Pojma »kitajski nacionalizem« in »tajvanski nacionalizem« sta torej razmeroma nova pojava; po demokratizaciji političnega sistema na Tajvanu pa lahko rečemo, da se je obrnila smer iz kitajskega nacionalizma proti tajvanskemu. Nacionalna identiteta na Tajvanu je socialni produkt, pogojen s spremembami v spolu, etičnosti in rojstvu novih generacij. Nacionalna identiteta na Tajvanu je prevzela hibridno obliko; absorbirala je namreč zunanje kulturne vzorcev preko televizije. Zgodovinsko gledano je bil Tajvan kot periferija Qinskega imperija in kolonija japonskega imperija, preplavljen s kitajskim nacionalizmom, ki je zavračal komunistično ideologijo. Hibridna nacionalna identiteta je bila oblikovana skozi stike med mediji in publiko, med državo in državljani, ki se označujejo za državljane Tajvana. S tem imajo državljani najboljše iz obeh svetov tako, da so Tajvanci kot tudi Kitajci (Shih- Hung Lo, 2002).

Od leta 1971 do 1996 so na Tajvanu delovale tri televizijske postaje v veliki meri pod političnim okriljem KMT, ki je medije izrabljala za promoviranje kitajskega nacionalizma in združitve s celino ter zatiranje kakršnekoli težnje po neodvisnosti. V obdobju 1971-1996 so bile popularne televizijske drame, ki so jih predvajali v najbolj gledanem televizijskem terminu. Kitajske drame so bile posnete po istem vzorcu, ki izpostavlja, da je Kitajska center, Tajvan pa periferija in da ima Kitajska bogato zgodovino, Tajvan pa nobene zgodovine pred letom 1949 (nobene pred-kitajske zgodovine). Tovrstne drame so torej dajale prednost Kitajski pred samim Tajvanom. Promoviranje kitajskega nacionalizma na Tajvanu pa ni potekalo samo preko televizije, pač pa

tudi preko celovečernih filmov, pri katerih sta pomembna predvsem dva; leta 1976 posneti film *Zmaga*, ki predstavlja KMT kot junaka, ki je pregnal »nasilne« Japonce iz otoka ter leta 1989 posneti film *Mesto žalosti*, ki govori o KMT kot o sovražnikih in zatiralecih ljudstva, ki hoče razcepiti vezi z matično Kitajsko. Film je bil predvajan na televiziji leta 1996. Po politični pluralizaciji v poznih 80-ih, je prišlo tudi do procesa pluralizacije televizijskih postaj. Na Tajvanu se je zgodila obširna pluralizacija predvsem tujih televizijskih postaj, kar je svojevrsten azijski fenomen. Posledično, so prebivalci Tajvana prišli v stik s tujo, zahodno kulturo in jo počasi pričeli absorbirati (Shih- Hung Lo, 2002).

3.2.3 Grajenje odnosov

V 80-ih je Tajvan doživljal velike spremembe na področju gospodarstva, ki se je liberaliziralo ter na področju politične demokratizacije. Po preklicu vojnega stanja leta 1987, je tajvanska vlada sprejela bolj odprt način komuniciranja s celinsko Kitajsko. Odnosi med ožinama na področju gospodarstva, kulture in izobrazbe so skozi te spremembe oživel. Leta 1990 je vlada ustanovila Svet za narodno združitev 國家統一委員會, ki je leta 1991 pripravil Smernice za narodno združitev 國家統一綱領, v katerih so predvideli združitev v večih fazah. Zaradi povečanega sodelovanja med ožinama, so bile ustanovljene naslednje institucije: Svet za narodno združitev (SNZ) 國家統一委員會, Svet za urejanje zadev s celinsko Kitajsko (SUZK) 行政院大陸委員會 in Fundacija za medcelinsko izmenjavo (FMI) 海峽交流基金會. Funkcija SNZ je bila predvsem svetovalna, medtem ko je bila funkcija SUZK načrtovanje, koordinacija, razvoj in implementacija vladnih politik glede Kitajske. Na drugi strani pa FMI deluje kot organizacija, ki ureja tehnične in poslovne zadeve s Kitajsko. Rezultat dela vseh teh organizacij je bil Zakon o odnosih med Republiko Kitajsko in Ljudsko republiko Kitajsko 臺灣地區與大陸地區人民關係條例, razglašen leta 1992. Da bi zakon bolj odseval dejasko stanje, je bil že večkrat posodobljen.

Aprila 1993 so se v Singapurju prvič po 40-letih srečali predstavniki FMI in kolegi iz Kitajske, predstavniki Združenja za odnose s Tajvanom 海峽兩岸關係協會. Kljub zgodovinskemu srečanju so pogovori zastali zaradi nepripravljenosti kitajske strani za nadaljevanje pogovorov načrtovanih za leto 1995. Leta 1996 je Peking opravljal vojaške vaje v ožini. Rakete so bile usmerjene na

Tajvan, dan pred prvimi predsedniškimi volitvami. Kljub sovražni poziciji Pekinga, je bil Taipei pripravljen na nadaljne pogovore. Končno so se predstavniki obeh strani sestali leta 1998 v Shanghaiju. Čeprav sta se obe strani strinjali, da je potrebno graditi na medsebojnih odnosih in povečati medožinsko izmenjavo, ni bilo nobenega konkretnega dogovora med stranema. Peking je po izjavi predsednika Lee Teng-Huija, da naj državi komunicirata po sistemu posebnih odnosov države z državo 特殊國與國關係 dokončno prekinil pogovore leta 1998.

3.3 GOSPODARSKI ODNOSI

3.3.1 Kitajsko gospodarstvo

Kitajska je gospodarsko najhitreje rastoča država na svetu (glej tabelo 3.2). Ima največjo gospodarsko rast, ki presega 9% na letni ravni. Kitajsko gospodarstvo je drugo največje na svetu, če ga merimo po kupni moči. Vendar njeni prebivalci še ne uživajo sadov trdega dela, saj je BDP na prebivalca leta 2005 znašal le 1.703 ameriških dolarjev na prebivalca. Kitajska je začela z odpiranjem v svet takoj po smrti voditelja Mao Zedonga leta 1976. Leto 1978 je bilo prelomno leto, saj je Deng Xiaoping 邓小平 po Maovi smrti sprejel drugačne doktrine. Po njegovi razlagi ni bila ključna razredna borba, ampak ideja »iskanje resnice iz dejstev«, ki jo je Mao oblikoval v vojnih letih. Tako je iz preteklosti vzel nekaj kar je koristilo napredku in ni bilo slišati preveč reformistično. Tržno usmerjene reforme leta 1978 in odpiranje navzven so predstavljale drugačen pristop k spremembam. KPK je sprejela vrsto reform v gospodarstvu in se s tem odmaknila od Sovjetskega modela planskega gospodarstva k bolj tržno usmerjenemu modelu gospodarstva, ki je pa še vedno vodeno in nadzorovano s strani KPK. Sistem se imenuje *»socializem s kitajskimi značilnostmi«* in predstavlja tip mešanega gospodarstva. Vzpostavljati se je začel socialistično-tržni sistem, s katerim se je gospodarstvo lažje prilagajalo hitro rastočemu trendu. Z vstopom v svetovno trgovinsko organizacijo STO je začela Kitajska prilagajati svoj socialistično-tržni sistem določilom svetovne trgovinske organizacije. Specifičnost gospodarskega sistema se kaže v kombinaciji zahodnih vplivov (tržnega sistema) z ohranitvijo tradicionalne kitajske filozofije povezane s komunistično ureditvijo. Od začetka reform v letu 1978 se je realni BDP povečal za sedem krat tudi napredek pri državnih podjetjih je bil očiten.

Državna podjetja so postala zelo dobičkonosna. Kitajske niti azijska finančna kriza niti stagnacija svetovne ekonomije v letu 2002 nista preveč prizadeli. Nekatera azijska gospodarstva so bila v največji krizi od leta 1997, rast Kitajske pa je vseskozi ostala močna. Nobena država se ni tako hitro uveljavila na mednarodnih trgih, saj je rast zunanje menjave presegla celo Japonsko, ki je v 60-ih in 70-ih letih imela pravo »eksplozijo« rasti in širitve na tuje trge.

Kitajska se s hitro rastjo sooča tudi s težavami povezanimi z onesnaženostjo okolja. V ta namen je vlada sprejela paket ukrepov za blažitev medregionalnih razlik v višini družbenega proizvoda ter vrnitev k tradicionalni kitajski skladnosti med človekom in naravo. To bi pomenilo zaščito okolja pred nasilno industrializacijo in brezobzirnim izkoriščanjem naravnih virov. Kitajska vlada je sporočila, da bo v prihodnjih dveh letih v desetih velikih mestih in provincah poskusno izračunavala tako imenovani »zeleni BDP«. Pri tem bo od skupnega družbenega proizvoda odštela škodo, prizadeto ekološkemu ravnotežju, in stroške za njegovo ponovno vzpostavitev. Strokovnjaki opozarjajo, da bo »zeleni BDP« kar za dva odstotka nižji od dosedanjega. Kitajski ekonomisti so Wen Jiabaovo poročilo komentirali kot pozitivno znamenje za to, da je osrednja vlada obrnila hrbet strategiji »razvoja za vsako ceno« in si bo odslej prizadevala za stabilnejše stopnje rasti. Opazili so tudi, da bo kljub velikim potrebam po novih delovnih mestih poskušala zmanjšati odvisnost države od tujih naložb ter namesto tega povečati učinkovitost domače proizvodnje in povečati porabo (Baković, 2005).

Dolgoletna dinamična gospodarska rast je sicer posledica tržnih reform, razvoja industrijske proizvodnje, vlaganj v infrastrukturo in odpiranja trga tujim vlagateljem. V okviru kapitalistično usmerjenih reform in prehajanja v tržno gospodarstvo so v 80 –ih letih, dvajsetega stoletja, začela nastajati tržišča surovin, kmetijska tržišča, delniške družbe in banke. Cene dobrin so se oblikovale po tržnih zakonitostih, kmetijski pridelki pa so se subvencionirali. Država želi v zadnjem desetletju v okviru planskega gospodarstva razviti predvsem industrijo, kmetijstvo, obrambo ter znanost in tehnologijo.

Gospodarska politika bo tudi v letu 2006 usmerjena v umirjanje pregretega gospodarstva, zagotavljanje dolgoročno vzdržne gospodarske rasti in v premagovanje številnih strukturnih neskladij (med panogami, med provincam in med različnimi oblikami porabe). Gospodarska rast

naj bi se tako v letu 2006 po napovedih znižala na 8 odstotkov. Prehitra gospodarska rast povzroča težave v nerazvitem bančnem sektorju, infrastrukturi, oskrbi s surovinami in energijo ter okoljevarstvu, zato je vlada v letu 2005 sprejela paket ukrepov in reform, ki bodo odpravili te težave. Domače naložbe bodo zato preusmerjene v infrastrukturo, storitvene sektorje ter v razvoj srednjih in malih podjetij. Dolgoročne posledice za kitajsko gospodarstvo bo imela tudi sprememba režima deviznega tečaja, saj bo fleksibilni tečaj lahko učinkoviteje razporedil resurse in odpravljal neravnovesja v gospodarstvu, znižal inflacijo, ki naj bi v letu 2006 po napovedih znašala 2 odstotka, in uvozne cene ter dolgoročno upočasnil rast izvoza. V letu 2006 naj bi se visoka rast obsega zunanje trgovine še nadaljevala, rast uvoza pa n eno odstotno točko višja od rasti izvoza. Po mnenju analitikov bo morala Kitajska, če se bo hotela uvrstiti med prva štiri največja gospodarstva na svetu, omejiti obseg investicij in z bolj zrelo gospodarsko politiko povečati zaupanje tujcev v njeno gospodarstvo

(http://izvoznookno.si/podatki_o_drzavah/napoved_gospodarskih_gibanj, 2005).

PREGLEDNICA 3.2: GOSPODARSKI KAZALCI LR KITajsKE

Gospodarstvo Kitajske	
Valuta	1 yuan = 10 jiao = 100 fen
BDP na prebivalca	\$1,703
Stopnja gospodarske rasti	9.9%
BDP po sektorjih	kmetijstvo (12.46%), industrija (47.28%), storitve (40.26%)
Stopnja inflacije	1.8%
Delež preb. pod stopnjo revščine	10%
Stopnja brezposelnosti	10.1%
Izvoz	\$760 mrd
Glavni gospodarski partnerji	US 21.0%, EU 18.1%, Hong Kong 17.0%, Japonska 12.4%, Azijske države 7.2%, Južna Koreja 4.7%
Uvoz	\$660 mrd
Zunanji dolg	\$300 mrd
Zunanje rezerve	\$818 mrd

Vir podatkov: <http://en.wikipedia.org/wiki/economyofchina>, 2005

3.3.2 Tajvansko gospodarstvo

Ob prevzemu oblasti je Chiang Kaishekov sistem podedoval industrijsko infrastrukturo, ki so jo ustvarili Japonci v 50-ih letih vladavine na otoku ter takoj po prevzemu oblasti pričel izvajati obširne gospodarske reforme. Najuspešnejša reforma je bila agrarna reforma, saj je povprečna letna rast na področju kmetijstva znašala 4,4%. Vendar se je bliskovit gospodarski vzpon začel z razvojem elektronske tehnologije, ki je Tajvanu zagotavljal uspešnost na trgu. Po več kot petih desetletjih trdega dela, truda in pravih gospodarskih odločitev, se je Tajvan iz nerazvitega, kmetijskega otoka razvil v azijskega tigra², ki proizvaja vrhunske tehnološke proizvode (glej tabelo 3.3). Povprečna letna rast gospodarstva dosega 6%. V 60-ih letih so tuje investicije, predvsem japonske in ameriške, pripomogle k vzpostavitvi infrastrukture na otoku. Tuji investitorji so s sabo prinesli tudi tehnologijo, ki se je na otoku uspešno razvila. V 80-ih se je Tajvan že razvil v uspešno kapitalistično gospodarstvo. Otok je od prejemnika tuje pomoči v 50-ih in 60-ih letih prejšnjega stoletja postal eden izmed največjih vlagateljev v gospodarstva Azije, kot so: Kitajsko, Tajsko, Indonezijsko, Filipinsko, Malezijsko in Vietnamsko gospodarstvo (<http://en.wikipedia.org/wiki/economyoftaiwan>, 2005).

² Izraz »Azijski tigri« je skovanka, ki se je prvič pojavila v poročilu STO leta 1993 z naslovom »Vzhodnoazijski čudež«. Azijski tigri so svoje ime dobili zaradi sposobnosti lastnih gospodarstev, da se hitro prilagajajo spremembam na trgu.

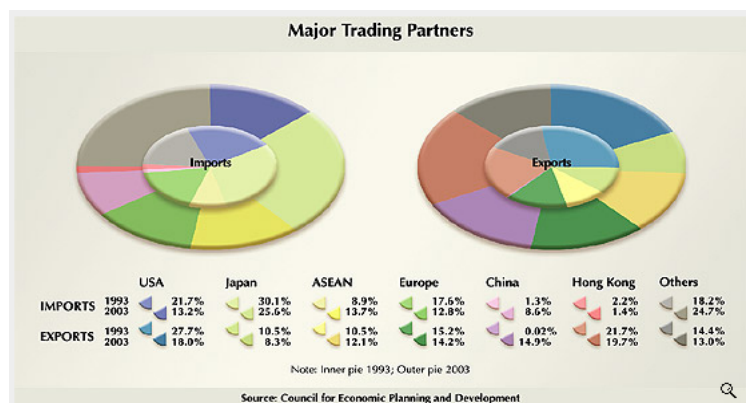
PREGLEDNICA 3.3: GOSPODARSKI KAZALCI TAJVANA

Gospodarstvo Tajvana	
Valuta	Novi tajvanski dolar- NT
BDP na prebivalca	\$25,300
Stopnja gospodarske rasti	6%
BDP po sektorjih	kmetijstvo (1,7%), industrija (30,9%), storitve (67,4%)
Stopnja inflacije	1.7%
Delež preb. pod stopnjo revščine	1%
Stopnja brezposelnosti	4,50%
Izvoz	\$170,5 mrd
Glavni gospodarski partnerji	Kitajska in Hong Kong 37%, ZDA 16%, Japonska 7,7%
Uvoz	\$165,4 mrd
Zunanji dolg	\$55,5 mrd
Zunanje rezerve	Ni podatka

Vir podatkov: <http://en.wikipedia.org/wiki/economyoftaiwan>, 2005

Največje gospodarske partnerice Tajvana so v letu 2003 (glej sliko 3.6) bile ZDA, Japonska, Kitajska, Hong Kong, Azijske države in države EU. Trgovanje s Kitajsko se je povečalo za celih 81 %. Glavni razlogi so: izboljšanje medsosedskih odnosov, hitra rast Kitajskega gospodarstva, vstop Kitajske v STO in veliko število Tajvanskih investicij na Kitajskem.

SLIKA 3.6: PODATKI O UVOZU IN IZVOZU

Vir podatkov: <http://www.gio.gov.tw/taiwan-website/5-gp/yearbook/p138.html>, 2005.

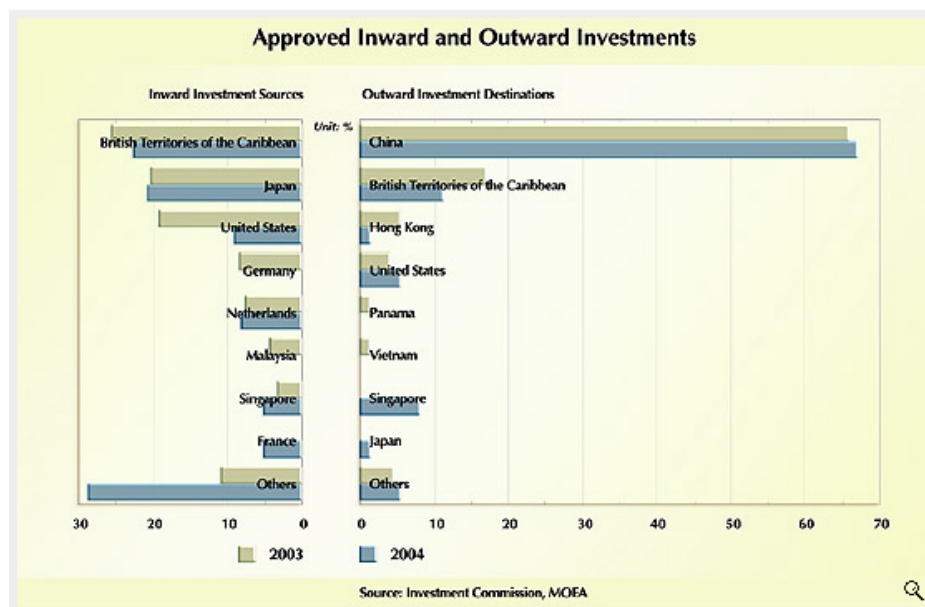
3.3.3 Gospodarske vezi

Dne 17. septembra 2001 so bila v okviru Svetovne trgovinske organizacije (STO) končana pogajanja o pogojih za pristop LR Kitajske v STO. Na ministrski konferenci v Qatarju je bilo 10. novembra 2001 potrjeno besedilo protokola in tako je bila Kitajska po petnajstih letih pogajanj proglašena za 143. polnopravno članico STO. Sočasno z LR Kitajsko je v STO vstopil tudi Tajvan, ki je še bolj ukrepil in utrdil poslovno moč kitajske regije. Tajvanske investicije na celini presegajo 30 milijard ameriških dolarjev. Hiter razvoj telekomunikacij bo pospešil neformalne in direktne dialoge med mladimi intelektualci in elitami na Kitajskem in Tajvanu, kar se kaže v nedavno implementirani »Politiki treh povezav«. Ti faktorji pa bi lahko uspešno ovirali Kitajsko pri ukrepanju z enostranskimi in dogmatičnimi akcijami proti Tajvanu. Pravila igre, ki jih diktira STO, bodo preoblikovala gospodarstvo sedanje socialistične Kitajske, okrepila njene gospodarske reforme in vodila državo v neizbežno tranzicijo. Dolgoročno je vstop Kitajske v STO rešitev, ki je ugodna tako za svetovno trgovino kot tudi za Kitajsko samo. V nekajletnem srednjeročnem obdobju se bo v kitajskem gospodarstvu sicer pojavilo precej problemov, zato ker visoki predstavniki Ministrstva za zunanjo trgovino in ekonomsko sodelovanje (MOFTEC) in kitajskega Ministrstva za zunanje zadeve (MZZ) zagotavljajo popolno in takojšnje spoštovanje pravil STO. Torej članstvo je tako za Kitajsko kot tudi za Tajvan tako priložnost kot tudi tveganje. Na

Kitajskem so v nevarnosti predvsem velika državna podjetja, ki izgubljajo konkurenčnost in bodo tako prisiljena k odpuščanju delavcev in morda iz tega razloga šla v stečaj. V prav tako veliki nevarnosti je poljedelstvo, ki je bilo do sedaj subvencionirano, v prihodnje pa subvencij ne bo več. Pričakuje se da bo postalo brezposelnih več kot 100 mio kmetov in delavcev, zaradi česa se bo povečal pritisk kmetov na selitev v mesta in s tem tudi možnost socialnih nemirov. Na Tajvanu je bila leta 2001 brezpосelnost veliko večja v primerjavi s prejšnjimi leti, strokovnjaki pa ocenjujejo, da bo brezposelnost zaradi vstopa v STO v prihodnjih letih še narasla.

V zadnjih letih opazimo veliko porast gospodarske izmenjave med Tajvanom in Kitajsko (glej sliko 3.7). Tajvanske investicije v kitajsko gospodarstvo iz leta v leto naraščajo, predvsem v priobalne province (Fujian, Guandong in Jiangsu). Povečala se je tudi stopnja izvoza in uvoza; iz prvotnih 8 milijard dolarjev leta 1991 na 46,32 milijard ameriških dolarjev leta 2003 (Government Information Office: Economic Ties with China, 2005). Porast izmenjave lahko pripišemo predvsem vstopu Kitajske v STO, saj se je izmenjava povečala za celih 33,1 procentov.

SLIKA 3.7: INVESTICIJE TAJVANSKIH PODJETIJ

Vir podatkov: <http://www.gio.gov.tw/taiwan-website/5-gp/yearbook/p138.html> 2005.

Tajvan, Hong Kong in priobalni del Kitajske so zaradi ekonomske izmenjave gospodarsko soodvisni. Če smo optimistični, lahko rečemo, da bo gospodarska soodvisnost v tem delu regije sprostila politično napetost in promovirala liberalizacijo trga. V ta namen je bil se je porodila ideja o t.i. »Velikem gospodarskem krogu Kitajske«, ki obsega predvsem priobalne province južne Kitajske, Tajvan in Hong Kong. Gospodarska izmenjava med Tajvanom in Kitajsko je začela naraščati po koncu hladne vojne, ko je sposobnost braniti državo z nuklearnim orožjem zamenjala sposobnost državi zagotoviti razvito in dobro stoječe gospodarstvo. »Geoekonomija« je v globalnem pogledu zamenjala »geopolitiko«. Mednarodna ekonomija je razdeljena predvsem na tri velike trge: Evropsko Unijo, ZDA in Vzhodno Azijo, ki skupaj tvorijo kar 80 procentov svetovnega BDP. Ker se je EU združila v močno velesilo in so ZDA ustanovile NAFTA (North American Free Trade Agreement), bi bilo smotrno ustanoviti gospodarsko navezo tudi v tem delu sveta.

Cheng Chu-yuan je izpostavil glavne prioritete »skupnega kitajskega tržišča«:

- odstranitev vseh ekonomskih ovir in začetek direktne gospodarske izmenjave med Tajvanom in Kitajsko
- protekcija tajvanskih investicij na Kitajskem
- stabilizacija med valutami
- prosti pretok kapitala
- vzpostavitev velikih korporacij na področju petrokemije, letalstva, računalništva in telekomunikacij
- sodelovanje na znanstvenem in naravovarstvenem področju

Po drugi strani pa bi ustanovitev t.i. »Kitajske lige« druge države v Azijski regiji, predvsem pa Japonska, lahko razumele kot grožnjo in prihod »kitajske bande«, kar bi povečalo gospodarsko nestabilnost v regiji, namesto, da bi se povečalo gospodarsko sodelovanje med državami (Leng Tse- Kang, 1996).

3.4 POLITIKA »TREH POVEZAV«

Po letu 1949 so bili stiki med LR Kitajsko in RK na Tajvanu popolnoma prekinjeni. Stiki med ljudmi in direktne pošne, transportne in gospodarske povezave so bile zamrznjene. V začetku leta 1979 je kitajska vlada poslala »**Sporočilo tovarišem na Tajvanu**«, v katerem se je zavzela za vzpostavitev »treh povezav«. Novembra leta 1987 so tajvanske oblasti sprejele odločitev o začetni fazi povezav med državama, ki je državljanom Tajvana dovoljevala obisk svojih sorodnikov na celinski Kitajski. S tem dejanjem je bila zaključena 38-letna prepoved stikov med Tajvanci in Kitajci. Kitajska vlada je to odločitev sprejela z navdušenjem. Od takrat so se povečali stiki med ljudmi ter izboljšali kulturni in gospodarski odnosi.

Glavni principi politike treh povezav so:

- na prvem mestu je državna varnost in dobrobit ljudstva
- delovati v skladu z zakonom o razvoju 離島建設條例
- oblikovati in izvajati politiko treh povezav v skladu z direktivami STO
- stabilizacija in normalizacija odnosov

1. POŠTNE POVEZAVE

Direktna poštna povezava je bila vzpostavljena 1979. Tajvan je leta 1989 dovolil pošne povezave s Hong Kongom³, od tam naprej pa s Kitajsko. Aprila 1993 sta Tajvan in Kitajska podpisali sporazum o izmenjavi registriranih pisem. Od takrat naprej je vzpostavljena direktna poštna povezava.

• Telekomunikacije

Povezava je s strani Kitajske bila vzpostavljena 1979, direktna telekomunikacijska povezava pa je začela delovati šele 1996, ko sta Kitajski telekom in Tajvanski Chungwa telekom vzpostavila direktne omrežene povezave. Telekomunikacijski kanali so bili nadgrajeni v letih 1999 in 2000 z optičnimi kablji, kateri so omogočali direktno povezavo na področju klasične in mobilne telefonije, podatkovne komunikacije in videotelefonske komunikacije.

³ Hong Kong je 1989 administrativno spadal še pod Veliko Britanijo; Kitajski je bil vrnjen leta 1997.

2. TRANSPORTNE POVEZAVE

- **Ladijski promet**

Povezava je bila s strani Kitajske odobrena leta 1979, ko je Kitajska vlada izjavila, da imajo Tajvanske ladje dostop do njenih odprtih pristanišč. Prav tako je Kitajska vlada ponudila Tajvancem v uporabo svoj navigacijski in komunikacijski sistem. Ladijska povezava ima na tem območju velik gospodarski pomen.

- **Letalski promet**

Oktober 1981 so kitajske oblasti izrazile željo o pogovorih s tajvanskimi oblastmi glede direktne povezave letalskega prometa. Decembra 1995 in avgusta 1996 sta bili odprti dve indirektni povezavi: Tajvan- Macao⁴ in Tajvan- Hong Kong. Od leta 1997 so štiri letalske družbe iz Tajvana dobile svoja predstavništva v Pekingu. Leta 2003 je prišlo do prvih direktnih poletov med Tajvanom in celinsko Kitajsko. Šest tajvanskih letalskih družb je opravilo 16 čarterskih poletov, ki prepeljali tajvanske poslovneže iz celine domov na Tajvan. Po več kot 50-ih letih so bila ta letala prva, ki so po normalnem postopku pristala na celinski Kitajski.

3. GOSPODARSKE POVEZAVE

- **Trg**

Kitajska je leta 1979 odprla trg za tajvanske proizvode. Decembra 2000 sta obe strani podpisale dogovor o administraciji trga znotraj medožinskega področja. Od začetnih skromnih 46 milijonov ameriških dolarjev vredne izmenjave v letu 1978, je izmenjava v letu 2002 znašala 44,66 milijard ameriških dolarjev, t.j. približno 917-krat več kot leta 1978. Septembra 2003 je izmenjava znašala že 309,18 milijard ameriških dolarjev, od katerih je 48,98 milijard ameriških dolarjev znašal izvoz Kitajske na Tajvan, 260,29 milijard ameriških dolarjev pa je znašal tajvanski izvoz na Kitajsko.

⁴ Macao ima poseben status znotraj LRK, ki deluje po principu »Ena država, dva sistema«

- **Investicije**

Leta 1988 je kitajska vlada sprejela sklep o vzpodbujanju investicij tajvanskih podjetij na Kitajsko. Leta 1992 je tajvanska vlada dovolila indirektne investicije v kitajska podjetja. Od takrat so tajvanske investicije strmo narasla (glej sliko 3.7.).

- **Finančna izmenjava**

Leta 2002 so pričele s sodelovanjem banke na obeh straneh ožine. Oktobra 2003 je bilo na Kitajskem vzpostavljenih več institucij s tajvanskim kapitalom: dve investicijski banki, podružnice sedmih tajvanskih bank in 12 podružnic devetih tajvanskih podjetij.

4. KONFLIKTI

4.1 VPRAŠANJE SUVERENOSTI TAJVANA

4.1.1 Izvor Tajvanskega vprašanja

Kitajci trdijo, da je Tajvan že od nekdaj pripadal Kitajski. Kitajci so bili prvi raziskovalci otoka in ga označevali z imenom *Yizhou* 夷州 ali *Liuqiu* 流求. Najdeni so bili številni viri, kjer so Kitajci opisovali razvoj Tajvana, med drugim je otok omenjen tudi v zborniku geografskih zapisov *Lin hai shui tu zhi*, ki jo je uredil Shen Ying iz države Wu 吳 v času Treh kraljestev 三国 pred več kot 1700 leti. To je tudi najstarejši zapis o Tajvanu na svetu. Iz države Wu so bile od tretjega do sedmega stoletja na otok odposlane številne odprave Kitajcev, ki so naredile prve korake k razvoju otoka in mu pustile kitajsko tradicijo kulture. Vse od dinastije Yuan 元 (1271- 1368) pa so kitajske vlade vzpostavljale upravna telesa za izvrševanje učinkovite sodne oblasti nad Tajvanom. Sredi 17. stoletja so Tajvan okupirali nizozemski kolonialisti. Tajvan je osvobodil narodni heroj Zheng Chenggong 鄭成功 leta 1662. Dinastija Qing je leta 1714 naročila izris Tajvana, da bi lahko natančneje določili njegovo velikost. Leta 1885 si je kitajska vlada tudi uradno priključila Tajvan kot svojo provinco s tremi prefekturami. Zaradi poraza v japonsko-kitajski vojni v letih 1894-1895 pa je bila vlada dinastije Qing 清 prisiljena podpisati nepravilno pogodbo v Shimonosekiju, s katero sta Tajvan in otočje Penghu pripadla Japonski za naslednjih 50 let (china@un.int, 1993). Tajvanci so se je proti koncu 30-ih let organizirali v gibanje proti japonski agresiji. Z deklaracijo v Kairu decembra 1943, katere podpisnice so bile ZDA, Velika Britanija in Kitajska so se sile strinjale, da mora Japonska Kitajski vrniti vas območja, ki jih je okupirala. Po koncu druge svetovne vojne leta 1945 je bil s Postdamsko deklaracijo Tajvan vrnjen Kitajski.

Do problema je prišlo zaradi državljanske vojne, Kitajci pa še bolj krivijo vmešavanje tujih sil (glej tabelo 4.4). V vojni proti japonski agresiji so kitajska komunistična partija in druge patriotske skupine prisilile Guomindang k združeni fronti za boj proti japonskim imperialistom. Po koncu vojn, pa sta se strani spet razšli. Chiang Kaishek je navdihoval ljudstvo z obljubami za mir in za izgradnjo svobodne, demokratične in cvetoče nove Kitajske, s pomočjo ameriške

podpore v denarju in orožju pa 10. oktobra 1945 prekinil sporazum s kitajsko komunistično partijo, kar je povedlo do splošne državljanske vojne. Guomindang je bil po treh letih poražen, Mao zedongovi komunisti pa so 1. oktobra 1949 ustanovili Ljudsko republiko Kitajsko *Zhonghua Renmin Gongheguo* 中华人民共和国.

Chiang Kaishek je s pristaši prebegnil na Tajvan, s podporo ZDA pa ustvaril precep dveh Kitajsk, dveh različnih družbenih sistemov z različnima ideologijama in z nasprotujočimi si političnimi, ekonomskimi in sociološkimi sistemi. Uradni naziv otoka je Republika Kitajska *Zhonghua Mingu* 中華民國 in je naslednica demokratične Kitajske, ki jo je 1912 ustanovil dr. Sun Yatsen. Navkljub resnim grožnjam iz celine je tajvanska vlada začela izvajati politične in ekonomske reforme. S podporo ZDA so lahko navezali tesne diplomatske stike z veliko večino demokratičnih držav na svetu. Od leta 1955 do 1970 sta vladi Kitajske in ZDA iskali skupne poti do rešitve sporov med ožinama v 136 sejah z veleposlaniki, a vse brez uspeha. Šele v 70-ih se je mednarodno stanje začelo spreminjati in ZDA so spremenile politiko, ki so jo vodile do Kitajske. Po sprejetju LRK v Združene narode je ameriški predsednik Richard Nixon februarja leta 1972 obiskal Kitajsko in tako je bil izdan prvi skupni komunike v Shanghaiju 上海, s katerim so ZDA poudarile, da obstaja le ena Kitajska in da je Tajvan del Kitajske; da mora biti problem rešen mirno in da se ZDA v rešitev problema ne bodo vmešale⁵.

1. januarja 1979 so ZDA uradno prekinile diplomatske odnose s Tajvanom in navezale uradne diplomatske odnose s Kitajsko, kar je bil drugi komunike o ustanovitvi diplomatskih odnosov, ki je razglasil LRK za edino zakonito vlado Kitajske. Vendar pa je ameriški kongres že tri mesece po tem sporazumu sprejel še t.i. Zakon o odnosih s Tajvanom *Taiwan Guanxi Fa*, po katerem je ameriška vlada lahko nadaljevala s prodajo orožja Tajvanu in ohranjala svoje ekonomske vezi z otokom ter poudarila, da bo ob kakršnikoli grožnji miru in varnosti otoka ustrezno ukrepala ter da bo Tajvan oskrbovala z orožjem, ki mu bo po njeni oceni zagotavljal zadostno moč pri samoobrambi. Z namenom, da bi rešili spor okrog prodaje orožja, sta vladi Kitajske in ZDA avgusta 1982 sprejeli še tretji komunike, po katerem naj bi ZDA, v zameno za obljubo Pekinga,

⁵ »ZDA priznava, da Kitajci na obeh straneh Tajvanske ožine podpirajo stališče, da obstaja le ena Kitajska in da je Tajvan njen neodtujljiv del. Vlada ZDA ne nesprotuje temu stališču«.

da bo probleme v Tajvanom reševal na miren način, postopoma zmanjševale prodajo orožja otoku, kar pa ji do danes še ni uspelo (Taiwan Affairs & Information Office State Council, 2005).

4.1.2 Politika združitve LRK pod principom ene Kitajske

O mirni združitvi s stališčem »ena država, dva sistema« *yi guo liang zhi* 一国两制, so Kitajci razpravljali že v 50-ih, ko sta to omenjala premier Zhou Enlai 周恩來 in Mao Zedong 毛泽东. Leta 1978 so člani vrha KPK mirno združitev Tajvana s celino postavili kot strateško politiko. Politika do Tajvana ni več vključevala konceptov kot so »osvoboditev otoka z orožjem« ali »mirna osvoboditev«, pač pa so v ospredje postavili pogajanja z Guomindangom. 1. januarja 1979 je VLK poslal »Sporočilo tovarišem na Tajvanu« v katerem so predstavili njihovo politiko. Druga faza je sledila leta 1981, ko je predsednik SK VLK Ye Jianying v pogovorih z agencijo Xinhua izpostavil, da načrt združitve dovoljuje Tajvanu, da njegov trenutni socialno-gospodarski sistem ostaja nespremenjen. Načrt naj bi zagotavljal zaščito privatne lastnine in investicije v tajvansko gospodarstvo.

Ideja se je poglobila leta 1984 z Deng Xiaopingom 邓小平, ki je uvedel specifično politiko do Tajvana in razložil, da je pod formulo ene Kitajske mišljena Kitajska z upravo v Pekingu, pod katero bi spadal Tajvan kot posebno administrativno območje. Osnovna politika »ene države, dveh sistemov«, je :

- da je na svetu le ena Kitajska, ki ima centralno vlado v Pekingu in da je Tajvan njen neodtujlivi del;
- da v skladu z eno Kitajsko lahko obstajata dva različna sistema: socializem na celini in kapitalizem na otoku in se mirno razvijata v koeksistenci brez kakršnih koli sprememb v trenutnem sistemu otoka;
- po združitvi bi Tajvan postal posebno administrativno območje z veliko stopnjo avtonomije;

- do združitve mora priti s pogajanji na miren način in z obojestranskim spoštovanjem (pod premiso ene Kitajske), če pa bo za suverenost države in njeno integriteto potrebna uporaba vojaške sile, se je Kitajska ne bo vzdržala

Avgusta 1993 je Peking izdal pomembno politiko z naslovom »Vprašanje Tajvana in združitev Kitajske«. Pri izdaji dokumenta je igral pomembno vlogo tudi čas, kajti na Tajvanu je takrat večino v Legislativnem Yuanu dobila DNS. V dokumentu je Peking spet izpostavil svojo politiko »ene države, dveh sistemov«, ki je sestavljena iz štirih komponent: ena Kitajska, soobstoj dveh sistemov, velika stopnja avtonomije Tajvana in pogajanja. Kot pričakovano, je Peking izpostavil, da bodo uporabila vsa sredstva za ponovno združitev, tudi vojaško silo. Prav tako je bil Peking v dokumentu skrajno kritičen do gibanja za Tajvansko samostojnost ter do Taipeja, ki se ne trudi dovolj za ponovno združitev. Prav tako je Peking zavrnil vse opcije, ki jih je predlagal Taipei: »dvojno priznanje«, »dve Kitajski«, »ena država, dva sedeža« in »ene Kitajska, en Tajvan« (Leng Tse- Kang, 1996).

Politiko združitve z osmimi glavnimi točkami je leta 1995 ponudil Tajvanu tudi Jiang Zemin 江泽民. V svojih predlogih poudarja, da se morajo pogajanja med državama nadaljevati pod principom ene Kitajske in da Kitajska ne nasprotuje gospodarskim in kulturnim odnosom s tujimi državami⁶ ter da morata obe strani ohranjati gospodarske odnose med ožinama. Jiang je zagotovil, da se grožnja uporabe sile ne nanaša na Tajvan na splošno, pač pa na separatistične sile na Tajvanu in na tuje države, ki bi se kakorkoli vmešavale v kitajske notranje zadeve. Povabila je voditelje na Tajvanu, da se od sedaj naprej srečujejo na domačih tleh: na celini ali na otoku. Prav tako je Jiang poudaril, da se problem Tajvanskega vprašanja ne more vleči v nedogled.

Če povzamem napisano, ugotovim, da je politika Kitajske do Tajvana politika združitve. Ker je Tajvan uradno provinca Kitajske, lahko sodeluje na mednarodnih ravneh le kot lokalna vlada. Strategija Pekinga je, da pritiska na Taipei in da mu ne da druge možnosti, kot da se pogaja za

⁶ »Ne nasprotujemo temu, da Tajvan razvije nevladne kulturne in gospodarske odnose s tujimi državami. Ampak močno nasprotujemo kakršnikoli aktivnosti, ki bi spodbujala k ustanovitvi »dveh Kitajsk« ali »ene Kitajske, enega Tajvana«, ker take aktivnosti tajvanske vlade ne morejo rešiti problema; nasprotno te aktivnosti le spodbujajo sile gibanja za tajvansko samostojnost, ki zaničujejo proces mirne združitve z matično Kitajsko.«

mirno združitev s celino. Če pa bodo mirna sredstva propadla, pa je Kitajska pripravljena uporabiti tudi orožje.

4.1.3 Politika Tajvana do Kitajske

Po normalizaciji odnosov LRK in ZDA leta 1979, so se normalizirali tudi odnosi med otokom in celino v miren soobstoj. KMT je leta 1981 na kongresu stranke sprejel manifest⁷, ki je odražal takratno politiko do Kitajske, ki je še vedno verjela v združitev Kitajske pod načeli Dr. Sun Yatsena. Šele leta 1987 je prišlo do pomembnejšega napredka v politiki med obema državama; takratni predsednik KMT Chiang Ching-kuo 蔣經國 je legaliziral indirektni trg in prometne vezi s Kitajsko. Čeprav so bile direktne povezave še vedno prepovedane in je politika treh ne-jev (nobenih uradnih kontaktov, nobenih pogajanj in nobenega kompromisa) bila še vedno aktualna, je Chiangova poteza indirektnega odpiranja Kitajski bila prvi pozitiven politični korak med državama. V zgodnjem obdobju predsedovanja Lee Teng-Huija, je politika nasledila Chiangov princip treh ne-jev, vendar je iskala konstruktivnejšo rešitev za vzpostavitev odnosov s kitajsko. Lee je leta 1990 izpostavil tri osnovne predpogoje za popolno odprtost gospodarskih, akademskih, kulturnih in znanstvenih povezav s Kitajsko. Ti predpogoji so bili:

- priznaje Pekinga, da je demokracija novi svetovni trend
- implementacija politične demokracije in prostega gospodarskega odnosa na Kitajskem
- odpoved vojaške grožnje proti Tajvanu in jamčilo, da se Kitajska ne bo vmešavala v odnose Tajvana z drugimi državami pod principom ene Kitajske

Ti trije principi so bili za Kitajsko nesprejemljivi, ker so zahtevali fundamentalno spremembo v njeni komunistični politiki. Zato je Lee dva dni kasneje na tiskovni konferenci izjavil, da ni nujno, da so izpolnjeni vsi trije predpogoji za izboljšanje odnosov med obema stranema, namesto tega se je treba posvetiti vsakemu predpogoju posebej.

⁷ »Vemo, da govoriti o miru z nasprotnikom pomeni, da kličemo nesrečo sami nad sebe in da kompromis z nasprotnikom pomeni uničenje nas samih.«

Tajvanska vlada je leta 1990 ustanovila Svet za narodno združitev 國家統一委員會 in ta je februarja 1991 pripravil Smernice za narodno združitev 國家統一綱領, ki so predpostavljale združitev v treh fazah. V prvi fazi je cilj povečati odnose med ljudmi na obeh straneh ožine, da se bolje spoznajo in da na tak način izgine sovražnost. Vsaka stran bi morala prenehati z grožnjami vojne in drugo spoštovati ter jo priznati kot samostojno politično entiteto. V drugi fazi se poveča medsebojno zaupanje in sodelovanje in s tem se vzpostavijo bilateralni odnosi. Neposredne poštno, prometne in komercialne vezi so dovoljene in vladni ter ostali politični predstavniki ohranjajo medsebojne stike. Zadnja faza predvideva vzpostavitev skupnih institucij, ki bodo vodile do vzpostavitve demokratične, svobodne in enakopravne Kitajske (Leng Tse- Kang, 1996).

Leta 1992 je tajvanska vlada sprejela zakon o odnosih med državljani na območju Tajvana in državljani na območju celinske Kitajske 臺灣地區與大陸地區人民關係條例 in to je najpomembnejši zakonodajni akt, ki ureja razmerja med ožinama. Akt je dobil število amandmajev, zadnjega v letu 2003. Maja leta 1994 je Lee na uradnem obisku v Latinski Ameriki podal izjavo⁸, v kateri je izpostavil, da KPK ni pristojna, da razglasi suverenost nad Tajvanom. Oktobra 1996 je Peking opravljal vojaške vaje v Tajvanski ožini, dan preden so na otoku potekale predsedniške volitve. Čeprav je Peking s tem dejanjem demonstriral svojo vojaško moč nad Tajvanom, je Taipei hladno odreagiralo in nadaljevalo pogovore.

V nasprotju s politiko KMT do Kitajske obravnava DNS odnose s Kitajsko kot odnose države z državo, ker verjame, da bo Tajvan postal samostojen. V začetku leta 1988 je stranka objavila dokument o tajvanski samostojnosti, »Resolucijo 417«, ki predpostavlja štiri situacije, v katerih naj Tajvan razglasi samostojnost:

- če bo KMT nadaljeval pogovore s Kitajsko kot stranka s stranko;
- če bo KMT izdal Tajvan;
- če bo LRK hotela priključiti Tajvan s silo in
- če KMT ne bo odobril demokratičnih reform.

⁸ »Kitajski komunisti trdijo, da je suverenost Kitajske v njihovih rokah. Jaz pa pravim, da je suverenost Kitajske v rokah vseh Kitajcev, tudi tistih, ki živijo na Tajvanu. Po demokratizaciji Tajvana je tajvanska suverenost v rokah tajvanskih državljanov, ne v rokah Komunistične partije Kitajske. KPK nima pristojnosti, da bi razglašala suverenost Tajvana.«

DNS je objavila še dve resoluciji »Resolucijo 1017 o suverenosti Tajvana« in »Načela odnosov med celino in otokom«. Svojo politiko do celinske Kitajske iz leta 1992 v kateri je veljalo, da imata oba bregova ožine le drugačno mnenje o pomenu »ene Kitajske«, je močno poostril Lee Teng- hui junija 1999 v pogovoru z nemškim *Deutsche Welle* z razlago o posebni politiki »države do države«, s čimer je Kitajsko zelo razjezil. Namreč, ob koncu državljanske vojne leta 1949 sta obe strani zares verjeli v obstoj »ene Kitajske«. Ena stran je menila, da je njeno glavno mesto Peking druga pa, da glavno mesto pripada Taipeiju. Ironično je v združitvi s celino veroval sam general Chian Kaishek.

Definicija ene Kitajske je postala vprašljiva šele desetletja kasneje. Medtem ko je tajvanska vlada že zdavnaj opustila sanje ene Kitajske, ki bi ji vladal Taipei, pa celinska vlada še vedno upa na združeno Kitajsko s centrom v Pekingu. Tajvan je torej obravnaval idejo »ene Kitajske« kot Kitajsko iz dveh ločenih, a enakopravnih političnih entitet, medtem ko je celina obravnavala »eno Kitajsko« kot Ljudsko republiko Kitajsko. Vendar pa je ta nejasnost, ker do nadaljnjih diskusij glede razlage definicije »ene Kitajske« ni prišlo, omogočala nekaj prostora za pogajanje med ožinama. Izjava je spodbudila Kitajsko k takojšnji reakciji z nasilnimi grožnjami in celo z orožjem. Kitajci so namreč izjavo interpretirali kot še en Lee-jev poskus, da bi razdelil matično državo in opozorili, da si pridržujejo vso pravico do uporabe vojaške sile nad Tajvanom.

Po pričevanjih domačinov (o tej tematiki sem se pogovarjala z njimi med mojim bivanjem na Tajvanu) je na otoku izbruhnila strašna panika ob naključnem izpadu elektrike na celotnem otoku, ki se je množično interpretiral kot začetek kitajskega napada. Tajvanska vojska je bila v stanju polne vojne pripravljenosti. Policijske postaje so bile preplavljene s klici o letalskem napadu komunistov na tajvansko električno omrežje. Paniko ljudstva je morala umiriti celo vojaška policija (The China Post, 1999).

Po volitvah leta 2000 je povedel Chen Shui-bian, kandidat DNS, ki je v uvodnem predsedniškem govoru poudaril, da ne bo razglasil samostojnosti, dokler ne bo Kitajska grozila z napadom. Izpostavil je politiko »štirih ne-jev plus enega« *Si bu yi hai you* 四不一沒有. Prav tako je izrazil upanje, da bosta obe strani pri pogajanjih izrazile svojo dobro voljo in trajen mir. Tudi predsednik Chen je izpostavil, da je nerealno vztrajati pri politiki »ena država, dva sistema« ampak, da je

realno voditi politiko »ena država na vsaki strani« *Yi bian yi guo* 一邊一國. Njegova prizadevanja za sodelovanje Tajvana v mednarodnih institucijah torej ne morejo biti s strani Kitajske obravnavana kot prizadevanja lokalne vlade.

Decembra 2004 je Kitajska napovedala, da bo marca 2005 sprejela protiodcepitveni zakon. Na Tajvanu je ta poteza spodbudila burne reakcije. Kot odgovor je 17. marca podal predsednik Chen izjavo v šestih korakih. Ti so:

- Republika Kitajska je neodvisna, suverena država; suverenost Tajvana pripada njenemu 23 milijonskemu prebivalstvu in samo oni lahko odločajo o prihodnosti otoka,
- razlike med obema stranema se morajo reševati na miren način, skozi dialog osnovan na principu demokracije, svobode in miru,
- kakršenkoli zakon, ki upravičuje uporabo sile proti drugi državi, degradira univerzalne vrednote miru, demokracije in človeških pravic in predstavlja velik korak nazaj za celotno človeško civilizacijo,
- dokler Kitajska zagotavlja mir, nima EU nobenega razloga za povečanje embarga nad Kitajsko,
- sprejetje protiodcepitvenega zakona, pomeni resno grožnjo dobrih odnosov med stranema, ki so že kazali znake izboljšave,
- »parada za demokracijo in mir v podporo Tajvanu« predstavlja najbolj mirno, racionalno in ponižno prizadevanje tajvanskega prebivalstva proti protiodcepitvenemu zakonu.

PREGLEDNICA 4.4: KRONOLOGIJA ODNOSOV MED RK IN LRK 1987- 2005

Kronologija odnosov med Tajvanom in Kitajsko(1987- 2005)	
1987	Tajvan prekliče vojno stanje. Pričetek demokratičnih reform.
1993	Prvi pogovori med Tajvansko fundacijo za izmenjavo med ožinama in Kitajskim združenjem za odnose s Tajvanom v Singapurju.
1995	Predsednik Lee Teng-hui predstavi »šest točk« o medsebojnih odnosih kot odgovor na Jiang Zeminovih »osem točk, ki zadevajo Tajvan« v katerih izpostavi, da se morata obe strani intenzivno potruditi za večjo gospodarsko in kulturno izmenjavo med državama.
1996	Kitajska testira prve rakete v Tajvanski ožini usmerjene na Tajvan, dan pred prvimi predsedniškimi volitvami.
1999	Predsednik Lee Teng-hui predlaga politiko »posebnih odnosov države z državo«. Kot odgovor Kitajska grozi z vojno.
2000	Na predsedniških volitvah zmaga kandidat DNS Chen Shui-bian. S tem se zaključi več kot 50-letna vladavina Guomindanga na otoku. Predsednik poudari, da v svojem mandatu ne bo spreminjal statusa quo.
2001	Implementacije politike »treh povezav«.
2001	Kitajska ukine prepoved investiranja tajvanskih podjetij na Kitajskem. Dovolijo, da novinar agencije Xinhua poroča o dogodkih na Tajvanu.
2002	Predsednik Chen Shui-bian definira status quo kot »ena država na vsaki strani tajvanske ožine«. Kitajska reagira s strogim kriticismom.
2003	Tajvanska komercialna letalska družba začne z direktnimi poleti na Kitajsko.
2004	Na Tajvanu se odvije prvi referendum na dan volitev. Referendumsko vprašanje je, ali naj Tajvan poveča svoj vojaški proračun ali naj nadaljuje s pogovori s Pekingom.
2005	Na tisoče ljudi protestira na ulicah Taipeja proti odcepitvenemu zakonu, ki ga je sprejela Kitajska.

Vir podatkov: Government Information Office: Taiwan, Impact of China's »Anti-separation Law«, 2005

4.2 GIBANJE ZA TAJVANSKO SAMOSTOJNOST

Gibanje za Tajvansko samostojnost *Taiwan duli* 台灣獨立 je politično gibanje, katerega poglavitni cilj je ustvariti neodvisno in suvereno Republiko Kitajsko, ki bi bila politično, kulturno in geografsko ločena od celinske Kitajske. Gibanje podpira zelena koalicija na Tajvanu. Nasproti ji stoji modra koalicija na Tajvanu in vlada LRK, ki favorizirata ponovno združitev. Gibanje ima izredni pomen saj bi razglasitev neodvisnosti, za katerega si prizadeva gibanje, vodilo v oboroženi spopad s Kitajsko, v katerega bi se posledično lahko vključile tudi ZDA, Japonska in Rusija.

Gibanje je nastalo že takoj po 2. sv. vojni, vendar je zaradi vojaškega zakona, ki je veljal na Tajvanu in ki je med drugim prepovedoval svobodo govora s tem pa tudi govora o tajvanski neodvisnosti, začelo vidno delovati po 1990. V začetku ustanovitve so člani gibanja delovali v ZDA in na Japonskem, kjer so vzpostavljali miselne tanke (glej sliko 4.8), politične organizacije in lobistične mreže. Po preklicu vojaškega zakona se je Gibanje za Tajvansko samostojnost uspešno integriralo v vrste DNS, ki je leta 1991 vstopilo na politično prizorišče na Tajvanu. V tem času se je tudi veliko pripadnikov gibanja vrnilo na Tajvan kjer so začeli predstavljati njihove poglede in si s tem pridobili veliko podpore med populacijo. Po zmagi DNS in zelene koalicije se je gibanje začelo ukvarjati s politično in zgodovinsko identiteto naroda, ter podalo predloge za uporabo materinega jezika, izris zemljevidov, uporabo sloganov v vojski in uradni naziv države, predloge zastave in nacionalnega grba. Mnogo podpornikov gibanja je mnenja, da predstavlja zgodovina Tajvana od 1600 nepretrgan boj za samostojnost .

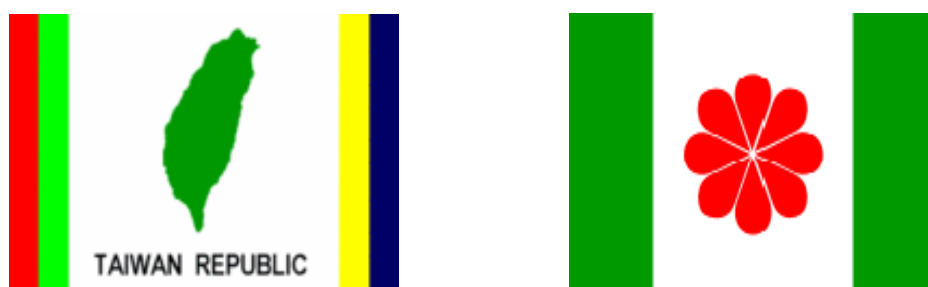
Gibanje je različno definirano, izpostavila bom tri poglede:

- LRK definira gibanje kot frakcijo, ki hoče ločiti Tajvan od Kitajske, ločiti narod in ljudi.
- drugi pogled obravnava gibanje kot nacionalistično gibanje. Da bi se Tajvan razvil v samostojno in suvereno državo, mora začeti gledati na sebe ločeno od celinske Kitajske.
- tretji pogled je, da je Tajvan že samostojna nacija z uradnim nazivom Republika Kitajska, ki je samostojna od 1949 naprej.

Uradno mnenje LRK glede gibanja je, da hoče majhna skupina ljudi vsiljevati svoje poglede nad njihovimi tajvanskimi tovariši in jim »oprati možgane«. Na samem Tajvanu pa je situacija drugačna. Večina populacije podpira tretji pogled, t.j. status quo. Ko je predsednik Lee izpostavil svojo teorijo dveh držav, je ta koncept dosegel 80% podporo. Prav tako je doživel veliko podporo predsednik Chen, ko je izjavil, da je vsaka država na svoji strani ožine. Pripadniki gibanja so ostro kritizirali izjavo Colina Powella, ki je na uradnem obisku v Pekingu izjavil, da Tajvan ni suveren. Powell je v bistvu imel prav, po mednarodnem sporazumu je bila po 2.sv.vojni tajvanska suverenost vrnjena Kitajski.

Po govoru predsednika Chena, 10. oktobra 2004 so javnomnenjske raziskave pokazale, da 30% populacije podpira samostojnost Tajvana in da še več procentov populacije podpire razglasitev samostojne Republike Kitajske leta 2008. Koncept »ene države dveh sistemov« je dobil 5-7% podporo, večina populacije, kar 60% pa še vedno podpira status quo.

SLIKA 4.8: PREDLOGA DRŽAVNE ZASTAVE

Sliki prikazujeta predloga državne zastave, kot jih predlaga Gibanje za Tajvansko samostojnost (prvi predlog je iz leta 1996, drugi pa iz leta 2003).

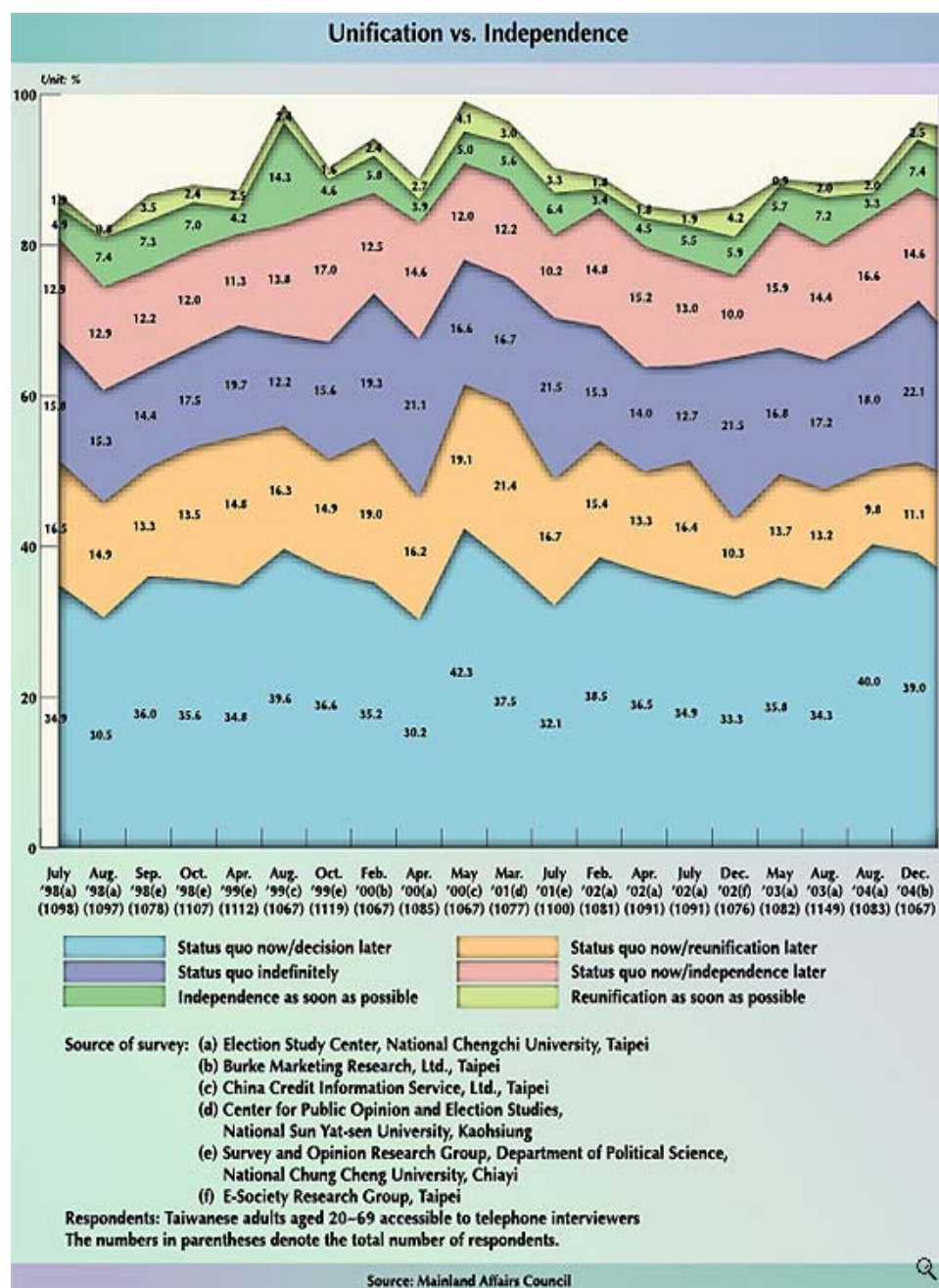
4.3 JAVNO MNENJE

Takoj po govoru predsednika Chena leta 2000, je vlada izvedla obširne javnomnenjske raziskave pod okriljem Kitajskega informacijskega urada *Zhonghua Zhengxinsuo* 中華徵信所. Raziskave so pokazale, da je 83,3% vprašanih mnenja, da je predsednik Chen pokazal dobro voljo do Kitajske in da bi Kitajska morala reagirati na enak način. 87,6% vprašanih se je strinjalo s pogledom predsednika Chena, da je kvaliteten dialog možen le, če sta obe strani obravnavani kot enakopravni. Prav tako se je 76,6% vprašanih strinjalo, da so nadaljnji pogovori o združitvi možni le, če se bo Kitajska demokratizirala.

Obširno javnomnjenjsko raziskavo je decembra 2004 opravila tudi agencija Burke in sicer o tematici protiodcepitvenega zakona, ki ga je Kitajska sprejela 3 mesece kasneje (decembra 2004 je Kitajska napovedala, da bo zakon sprejela marca 2005, kar se je tudi zgodilo). Od vprašanih jih je 73% menilo, da je zakon novo sredstvo pritiska kitajske vlade na Tajvan. Prav tako je raziskava pokazala, da 79,4% vprašanih menilo, da so kitajske oblasti neprijazne do tajvanskih oblasti; 54,8% vprašanih je bilo mnenja, da so kitajske oblasti neprijazne do celotne populacije na Tajvanu.

Pri vprašanju **združitve ali neodvisnosti** (glej sliko 4.9) so raziskave pokazale, da je decembra 2004 86,8% vprašanih menilo, da Tajvan obdrži status quo (če upoštevamo tudi odgovore Status quo zdaj, odločitev kasneje; status quo zdaj, združitev kasneje; status quo zdaj, neodvisnost kasneje in status quo za zmeraj). 4,9% vprašanih je bilo mnenja, da bi Tajvan moral razglasiti neodvisnost le 1,9% vprašanih pa je menilo, da naj se Tajvan združi s celinsko Kitajsko. Navedeni podatki veljajo za obdobje julij 1998 do december 2004.

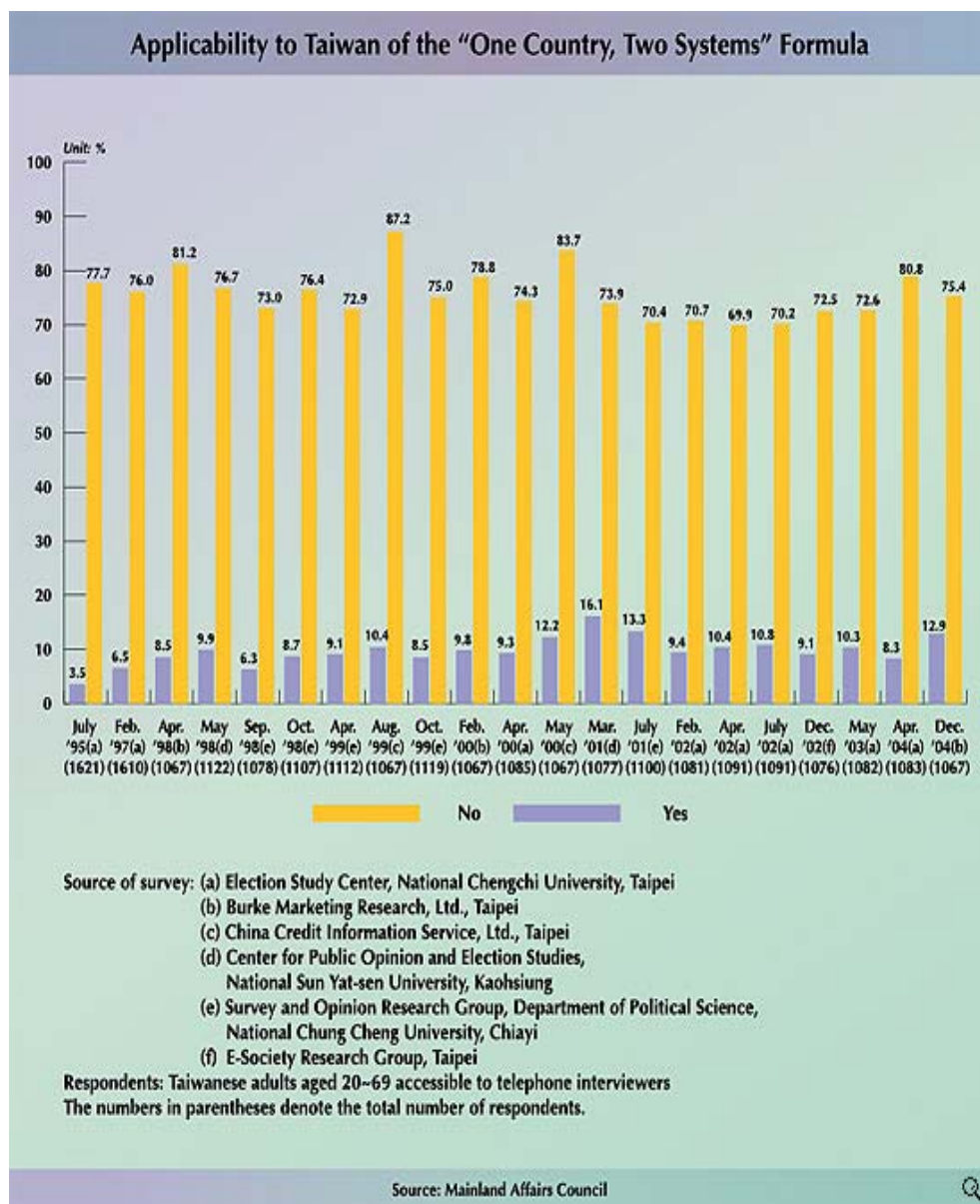
SLIKA 4.9: JAVNOMNENJSKA RAZISKAVA O VPRAŠANJU NEODVISNOSTI ALI ZDRUŽITVE

Vir podatkov: <http://www.gio.gov.tw/taiwan-website/5-gp/yearbook/p088.html>, 2005

Glede uporabnosti koncepta »ene države dveh sistemov« (glej sliko 4.10), je bilo decembra 2004 75,4% vprašanih mnenja, da je predlog neuporaben.

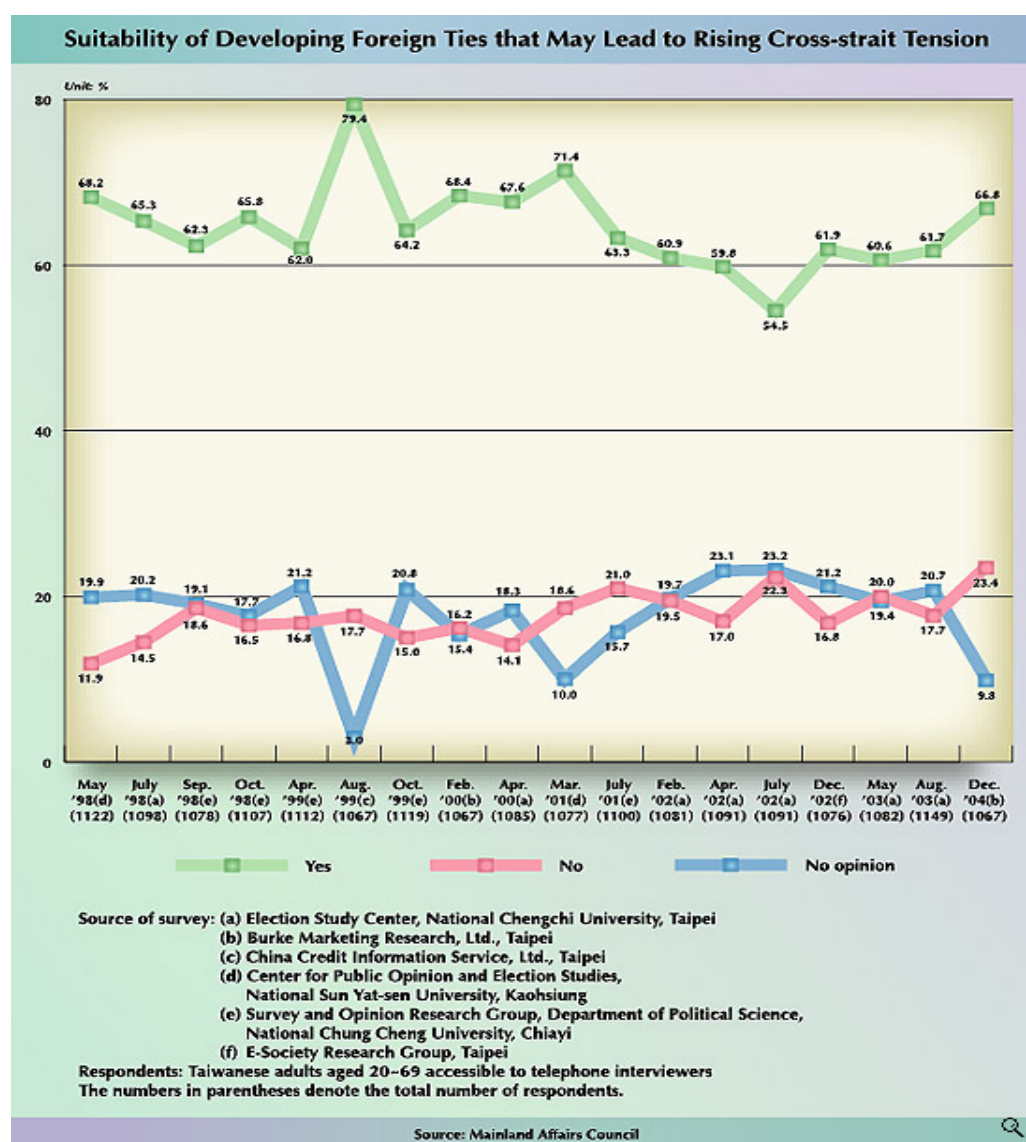
SLIKA 4.10: JAVNO MNENJE GLEDE KONCEPTA »ENE DRŽAVE DVEH SISTEMOV«

Vir podatkov: <http://www.gio.gov.tw/taiwan-website/5-gp/yearbook/p088.html>, 2005.

Kar zadeva splošno mnenje glede odnosov z drugimi državami (glej sliko 4.11), je decembra 2004 21,9% vprašanih menilo, da je prioriteta Tajvana vzpostaviti odnose s tujimi državami; 27,7% vprašanih je menilo, da je prioriteta odnosi s Kitajsko. 66,8% vprašanih pa je bilo mnenja, da naj Tajvan vzpostavlja odnose tudi z drugimi državami, čeprav jim Kitajska nasprotuje.

SLIKA 4.11: JAVNO MNENJE GLEDE ODNOSOV Z DRUGIMI DRŽAVAMI

Vir podatkov: <http://www.gio.gov.tw/taiwan-website/5-gp/yearbook/p088.html>, 2005.

Velika večina Tajvancev bi torej raje videla, da se obdrži status quo, predvsem zaradi zaskrbljenosti, da bi javna deklaracija neodvisnosti povzročila kaos, če že ne takojšnje vojne v Tajvanski ožini- te konfrontacije pa noče nihče vključno z Washingtonom. Torej je osnovna motivacija za nezahtevanje formalne neodvisnosti njihov strah pred posledicami. Tega se dobro zaveda tudi Peking, ki ne zaradi tega ne preneha z vojaško retoriko in grožnjami. Vendar bolj kot se Peking opira bojevite države, manj bodo Tajvanci motivirani za zbliževanje s celino.

Dilema v kateri je Peking, pa je tudi ta, da iz leta v leto upada število Tajvancev, ki podpira združitev s Kitajsko, saj se starejša generacija Kitajcev iz celine, ki živijo na Tajvanu umika iz prizorišča, zamenjuje pa jo populacija, ki samo sebe vidi predvsem kot Tajvance. Kljub ponosu na svoje etnične korenine, pa so veliko bolj ponosni na svojo tajvansko identiteto in na ekonomske ter politične dosežke Tajvana. Povprečen Tajvanec definira samega sebe kot Tajvanca in Kitajca ali samo kot Tajvanca. Anketa, ki so jo izvedli pred predsedniškimi volitvami na Tajvanu v začetku marca 2000 je pokazala, da se je število prebivalcev, ki se imajo za Tajvance in ne Kitajce, povečalo iz oktobrskih 39,7% na 45%, medtem ko jih je le 13,9% izjavilo, da so Kitajci. Kitajska z iskreno željo po združitvi matične domovine ne bi smela neprestano groziti z vojaškimi akcijami. Za združitev obeh držav, bi bil prvi pogoj kitajska demokratizacija, kar pa zahteva dolgo obdobje. V tem času pa bi morali obe strani pokazati več volje pri iskanju skupnih stičnih točk. Do takrat pa se lahko Tajvanci tolažijo z dejstvom, da je Tajvan že neodvisna država in bo najverjetneje taka tudi ostala, vse dokler se ne bo proglasila kot taka.

5. VOJAŠKO RAVNOTEŽJE

V tabeli navajam podatke o vojaškem proračunu velesil in RK za lažjo demonstracijo razmerja sil moči (glej tabelo 5.5).

PREGLEDNICA 5.5: VOJAŠKI PRORAČUN VELESIL V LETU 2005 (V USD\$)

DRŽAVA	OBRAMBNI PRORAČUN (uradni, 2005)	SIPRI	RAND	DoD
KITAJSKA	29,9 mrd \$	35,4 mrd \$	42- 51 mrd \$	90 mrd \$
ZDA	419,3 mrd \$	455,3 mrd \$	ni podatka	419,3 mrd \$
VELIKA BRITANIJA	58,6 mrd \$	47,4 mrd \$	ni podatka	ni podatka
JAPONSKA	45,8 mrd \$	42,4 mrd \$	ni podatka	ni podatka
RUSIJA	14,5 mrd \$	19,4 mrd \$	ni podatka	70 mrd \$
TAJVAN	7,6 mrd \$	ni podatka	ni podatka	ni podatka

* Podatki veljajo za leto 2005

* SIPRI- Mednarodni mirovni raziskovalni inštitut v Stockholmu

* RAND- Ameriški urad za raziskave in analize

* DoD- Ameriški oddelek za obrambo

Vir podatkov: http://en.wikipedia.org/wiki/China27s_military_spending, 2006

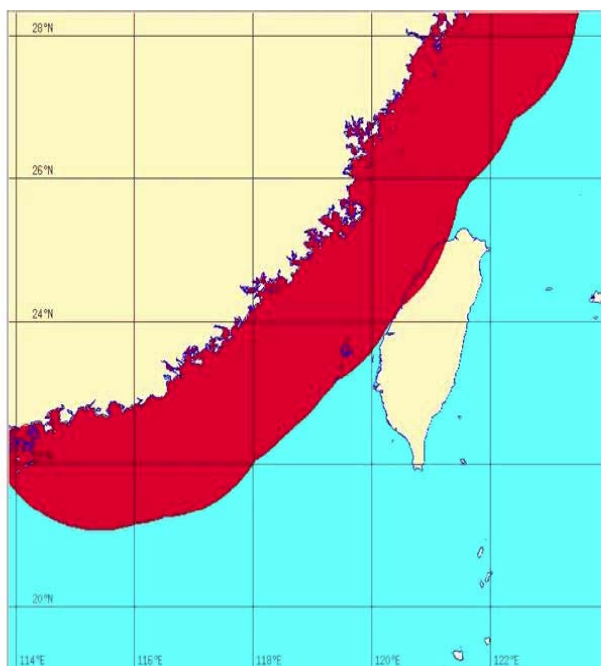
5.1. KITAJSKA VOJSKA

Jedro vrhovne vojaške oblasti LRK je centralna vojaška komisija. Narodnoosvobodilna vojska vsebuje približno 3 milijone vojaškega osebja (vsako leto raste) in tako ostaja masovna organizacija. Njen osnovni cilj je razvoj verodostojne vojaške sposobnosti, da bi odvrnila Tajvan od iskanja neodvisnosti. To pa vključuje nagradnjo strateških raketnih sil in vojskovalnih zmogljivosti. Kitajska je začela pospešeno vlagati denar v okrepitev vojske. Razširitev kitajske vojske pa se ne glede na problem Tajvana obravnava kot grožnja, ki se je ne da spregledati. Ameriško-tajvanska naveza ohranja vojaško ravnotežje moči med ožinama, tako da Tajvanu prodaja orožje. Dokler bo vojaška moč v ravnovesju, bo ohranjanje miru dokaj lahko. Vendar Kitajska računa, da bo do leta 2010 ohranila ali preseгла svojo povprečno več kot 9% letno gospodarsko rast in bo s povečanjem vojaške obrambe zmožna preseči moč Vzhodne Azije in tako postati daleč najmočnejša sila v regiji. V Pentagonovem poročilu o vojaškem ravnotežju v Tajvanski ožini za leto 2006, je bila opisana rastoča kitajska premoč na nekaterih področjih, med katerimi so najbolj izstopala: njena sposobnost blokade Tajvana, velika prednost v podmornicah, številčna premoč v bojnih letalih ter naraščujoč sistem vodljivih raket. Ravno ta premoč pa bi lahko bila usodna. Izstrelki imajo namreč večji učinek šoka in njihov politični vpliv je skladen s pozornostjo v medijih. Zaradi potreb vojske narašča tudi potreba po nafti. V letu 2004 je bila Kitajska druga največja porabnica nafte na svetu. V ta namen je okrepila svoje diplomatske odnose z Angolo, osrednjo Azijo, Indonezijo, državami na Bližnem Vzhodu (predvsem z Iranom), Rusijo, Sudanom, Venezuelo in Zimbabvejem.

Kitajska je v zadnjih šestih letih opravila enajst vojaških vaj za primer invazije na Tajvan. General major *Zhu Chenghu* je julija 2005 za tisk izjavil, da bo Kitajska v primeru posredovanja ZDA v Tajvanski ožini (če bi prišlo do spopada) uporabila jedrsko orožje. Po mednarodnem zgražanju nad to izjavo, je kitajska vojska sicer izjavila, da je Zhu Chenghu v izjavi izrazil svoje osebno stališče, ki pa ni uradno stališče kitajske vojske. To zagotovilo je dobil tudi obrambni minister Donald Rumsfeld na uradnem obisku v Pekingu oktobra leta 2005, kjer je Kitajska poudarila, da ne bo prva uporabila jedrskega orožja. Uporabila bi ga samo v primeru, če bi bila prva napadena z njim (<http://www.globalsecurity.org/military/library/report/2006/2006-prc-military-power01.htm>, 2006).

Kitajska izvaja pospešeno modernizacijo in profesionalizacijo svoje vojske, ki jo usposablja za učinkovit spopad s Tajvanom, če bi do njega prišlo. Glavni cilj je preprečiti dostop tujim državam, ki bi se v spopad vmešale. V ta namen postavlja Kitajska svoje najbolj napredne vojaške sisteme v regije, ki ležijo nasproti Tajvana. To sta predvsem sistema zračnih raket SA-10 in SA-20 ruske izdelave. Kitajska razvija svojo različico sistemov SA-10 in SA-20, sistem HQ-9. V letu 2005 je Kitajska vojska imela v lasti okrog 790 vodljivih raket kratkega dosega CSS-6 in CSSS-7, katere so predvidene za možni spopad s Tajvanom (glej sliko 5.12); predvideva pa se, da se bo v prihodnjih letih povečala dobava teh raket za približno sto na leto. Kitajska prav tako modernizira svoj sistem vodljivih raket dolgega dosega DF-31 in DF-31A, katera lahko dosežeta večino sveta, vključno z ZDA.

SLIKA 5.12: Področje prekritosti zračnih raket s kitajske strani proti Tajvanu

Vir podatkov: The Military Power of the People's Republic of China, A Report to Congress, Pursuant to the National Defense Authorization Act, Fiscal Year 2000, str.32, slika 8, 2006

5.2 TAJVANSKA VOJSKA

Primarni cilj državne obrambne politike RK je braniti teritorij, ki trenutno spada pod njeno ozemlje, torej Tajvan, Penghu, Jinmen in Mazu. Neposredna in najnevarnejša grožnja varnosti RK prihaja iz celinske Kitajske, ki noče preklicati možnosti uporabe vojaške sile nad Tajvanom. Dolgoročna politika državne obrambne strategije RK zahteva razvoj elitne zračne sile, prenovu logističnih sistemov, strnjevanje in ponovno imenovanje vojaških šol ter višjih enot osebja in zmanjšanje števila celotnega osebja. Da bi RK lahko odvrnila Kitajsko pri uporabi sile, mora vzdrževati močno vojsko. Poleg tega ji učinkovita vojska omogoča vodenje dialogov in pogajanj s Pekingom. Zato je izvršilni Yuan odobril dodatni vojaški proračun, ki predvideva nakup proti raketnih sistemov in podmornic. Trenutna obrambna politika RK ima tri poglobitve naloge: preprečiti vojno, obraniti domovino in se zoperstaviti terorizmu (<http://www.gio.gov.tw/taiwan-website/5-gp/yearbook/p104.html#1>, 2006).

Tajvanska vojska šteje 300.000 vojaških pripadnikov in 3.870.000 rezervistov, ki se pripravljajo na možni spopad s celinsko Kitajsko. Trenutna vojaška doktrina je osnovana na principu obrambe, kjer je glavni cilj oboroženih sil v konfliktu s Kitajsko v največji možni meri preprečiti napad na tajvansko infrastrukturo in civilne žrtve. Številne računalniške simulacije spopada med Tajvanom in Kitajsko, ki jih je v letu 2004 izvajalo Ministrstvo za obrambo, so pokazale, da bi v primeru kitajske invazije, Tajvan klonil že po treh tednih. Tajvanska zračna obramba bi bila sestreljena že po petih dnevih. Vendar je simulacija pokazala tudi, da bi kitajska vojska izgubila približno dve tretjini vseh svojih oboroženih sil (http://en.wikipedia.org/wiki/Taiwan_military, 2006).

Diplomatska strategija LR Kitajske o mednarodni izolaciji Tajvana se je izkazala za zelo učinkovito pri skrčenju števila držav, ki so bile vključene v prodajo orožja otoku. Danes so ZDA glavni in edini vir uvoženega orožja za tajvansko vojsko in tako tudi naraščujoče žarišče kitajske nacionalistične jeze. Prodaja orožja je glavna in najpomembnejša sporna točka med ZDA in Kitajsko. Od leta 1979 Zakon o posebnih odnosih s Tajvanom določa, da mora otok vsako leto predložiti ZDA popis strateške oborožitve, ki jo potrebuje za obrambo pred morebitnim kitajskim napadom. Sklepe o prodaji nato odobri ameriško Ministrstvo za zunanje zadeve, ratificira pa

kongres. Med drugim so ZDA oskrbele tajvansko zračno obrambo z 150 lovci F-16 (glej sliko 5.13) in 4 E-2 Hawkeyi ter 60 helikopterji AH-1W in 39 OH-58D, mornarico z letalonosilko Oliver Hazard Perry in 200 protiletalskimi sistemi tipa MIM-104 Patriot. V letu 2001 so ZDA odobrile prodajo 8 dizelskih podmornic (http://en.wikipedia.org/wiki/Taiwan_military, 2006).

SLIKA 5.13: LOVEC F-16

Vir podatkov: <http://en.wikipedia.org/wiki/F-16>, 2006

Krizo v Tajvanski ožini morda najbolj uspešno rešuje ravno vojaško ravnotežje sil na obeh straneh. Tu pa je poglavitni faktor ameriška prodaja orožja Tajvanu. Problem leži le v tem, da kot poroča Pentagon, tajvanska vojska še ne obvladuje tehnologije za orožje, ki ga že poseduje. Zraven dobave orožja je pomembno tudi dodatno usposabljanje in urjenje za sposobnost upravljanja s tehnološko kompleksnimi orožnimi sistemi.

5.3 OBOROŽEVALNA TEKMA MED PEKINGOM IN TAIPEJEM

5.3.1 Prva Tajvanska kriza 1954-1955

V letih 1954- 1955 je prišlo do kratkega konflikta med Kitajsko in Tajvanom na otočjih Matsu in Quemoy, ki sta bila prva Chiangkaishekova obrambna linija pred komunisti s celine. Čeprav so ZDA za edino legitimno oblast nad celotno Kitajsko priznale Chiangovo vlado, so januarja 1950 izjavile, da se v morebitni konflikt med celinsko Kitajsko in Tajvanom ne bodo vmešale. Vendar je Truman po izbruhu Korejske vojne junija 1950 razglasil »nevtralizacijo Tajvanske ožine« in poslal 7. floto ameriške mornarice v ožino, da bi preprečil možnost oboroženega spopada med Kitajsko in Tajvanom. V izjavi za javnost je poudaril, da je komunizem v Pacifiku na bojnem pohodu, v katerem hoče zajezi neodvisne države ter da iz tega ogroža varnost in stabilnost v regiji. Kuomintang pa ni pozabil na svoj prvotni cilj, t.j. osvoboditi Kitajsko izpod komunističnega režima. Trumanova administracija je menila, da je ta cilj nerealen, zato ni spustila Chianga Kaisehka nad Kitajsko.

Avgusta 1954 je Kuomintang namestil 58.000 brigad na Quemoy in 15.000 brigad na Matsu, kjer so pričeli z intenzivnim urjenjem. Zhou Enlai, takratni premier LRK je 11. avgusta istega leta razglasil deklaracijo, da mora Tajvan biti »osvobojen« izpod nacionalističnega režima in poslal svoje čete v smeri Quemoya in Matsuja. Kljub opozorilom ZDA je 3. septembra 1954 Kitajska pričela z bombandiranjem Quemoya, le mesec kasneje pa z bombandiranjem otočja Dachen *Dachen Qundao* 大陳群島. Ker takrat ZDA še niso priznale Kitajske, je bil Chiang Kaishek edina oseba s katero so se lahko pogovarjale, zato so slišale samo njegovo različico dogodkov. Posledično so Eisenhowerju njegovi svetovalci predlagali uporabo nuklearnega orožja nad Kitajsko, ki pa ga ni hotel odobriti. Januarja 1955 je Kitajska vojska zasegla otočje Yijiangshan, potem pa nadaljevala proti otočju Matsu in Kinmen. Posledično je ameriški kongres 29. januarja 1955 odobril obrambo Tajvana v primeru ponovnih napadov. Zaradi ameriške grožnje z uporabo nuklearnega orožja, je kitajska vlada 23. aprila 1955 pristala na pogajanja, 1. maja istega leta pa prenehala z napadi (http://en.wikipedia.org/wiki/First_Taiwan_Strait_crisis, 2006).

5.3.2 Druga Tajvanska kriza 1958

Za začetek druge tajvanske krize je kriv incident, ki se je zgodil 23. avgusta 1958 ob 5.30 zjutraj, ko je LOA pričela z intenzivnim topniškim obstreljevanjem na Quemoy. Pri tem je bilo ubitih več kot 400 vojakov na tajvanski strani. Situacija se je še poslabšala, saj so boji trajali 44 dni, pri čemer je bilo ubitih več kot 1000 civilistov. Na pobudo takratne Sovjetske zveze je 6. oktobra 1958 Kitajska prenehala z obstreljevanjem. Peking je nato izdal »Posebno sporočilo tovarišem na Tajvanu« v imenu Mao Zedonga. Sporočilo je izražalo željo po mirni rešitvi tajvanskega vprašanja in pozivalo vse Kitajce, da združijo moči proti »ameriški zaroti, da razdruži Kitajsko«. Po tem dogodku sta obe strani opravljale propagandne kampanje ena proti drugi vse do normalizacije odnosov leta 1979. Tajvansko vprašanje je v začetku 60-ih let postalo ameriško notranjepolitično vprašanje, ko je Richard Nixon v predvolilnem boju na predsedniških volitvah obtožil Johna F. Kennedyja, da noče uporabiti nuklearnega orožja za napad na Kitajsko, če bi ta napadla Tajvan. V konfliktu je Kitajska izstrelila 450.000 topniških granat na Quemoy. Granate so postale naravni izvor jekla za lokalno gospodarstvo. Quemoy je postal poznan po svoji produkciji smolcev, narejenih iz kitajskih topniških granat. Turisti v zdajšnjem času kupujejo smolce kot spominek z ostalimi lokanimi zanimivostmi (http://en.wikipedia.org/wiki/Second_Taiwan_Strait_crisis, 2006).

5.3.3 Tretja Tajvanska kriza 1995-1996

Kriza se je pričela, ko je takratni tajvanski predsednik Lee Denghui sprejel povabilo za govor o »izkušnji Tajvana na poti do demokracije« na Univerzi v Cornellu. ZDA so mu odobrile vizo, kar se je zgodilo prvič po vzpostavitvi kitajsko-ameriških odnosov leta 1979. Kitajska je ostro nasprotovala Leejevemu obisku v ZDA in ga obtožila, da podpira sile Gibanja za tajvansko samostojnost ter da je zaradi tega ogrožena stabilnost v regiji. Kitajska je bila besna in temu primerno tudi ukrepala; v času od 21.7.- 26.7.1995 je LOA opravljala vojaške vaje, ki so vključevale raketne izstrelke v Tajvansko ožino. Ponovne vojaške vaje z izstrelki v Tajvansko ožino so se pričele 15. avgusta 1995 in so trajale 10 dni. Tem vajam so sledile še obsežne vojaške vaje v novembru istega leta. Kitajski vojaški strategji so bili prepričani, da ameriška mornarica ne

bo posredovala, ker so imeli polne roke dela z Bosno. Ko pa sta se dve ameriški letalonosilki približali (glej sliko 5.14) zalivu in tako dali jasno vedeti, da bo v primeru, če na tem področju ne bo zavladal red prišlo do spopada, so se kitajski vojaški analitiki soočili z dejstvom, da ZDA mislijo resno (SLIKA 5.13). Prihod letalonosilk v Tajvansko ožino je bila največja ameriška vojaška posredovalna akcija v Aziji po vojni v Vietnamu. Aktivnosti kitajske narodnoosvobodilne vojske so pozročile padec tajvanskega dolarja za tretjino in zmanjšale pritok kapitala na Tajvan za 10 milijonov ameriških dolarjev.

SLIKA 5.14: AMERIŠKA LETALONOSILKA

Vir podatkov: http://news.bbc.co.uk/1/spl/hi/asia_pac/04/taiwan_flashpoint/html/us_role.stm, 2006

Marca 1996 je LOA obnovila svoje vojaške vaje, ki so časovno sovpadale s predsedniškimi volitvami na Tajvanu z izstrelki, ki so se še bolj približali otoku in dejansko krili tajvanska glavna pristanišča (glej sliko 5.15). Več kot 70% komercialnih ladijskih linij je vozilo neposredno mimo obstreljevanega območja. Poleti na Japonsko in čez Pacifik so imeli konstantno časovno zamudo, saj so se morali izogniti kriznemu območju. Zaradi ameriškega posredovanja so se strasti pomirile in Kitajska je prenehala z vojaškimi vajami na tem območju.

S temi poskusi vplivanja na volilne izide na Tajvanu, je Peking škodoval predvsem sam sebi, saj je Lee Denghui zmagal s prepričljivo prednostjo. Kitajski vojaški poskusi in vaje so prav tako okrepili ameriško-tajvanske odnose, s tem pa tudi priskrbeli ZDA prepričljiv argument za nadaljno prodajo orožja otoku. V času trajanja krize je Tajvan zabeležil 17% padec na borzi, vlada pa je morala porabiti 18 milijonov ameriških dolarjev za obnovitev gospodarstva (http://en.wikipedia.org/wiki/Third_Taiwan_Strait_crisis, 2006).

SLIKA 5.15: OBMOČJE TAJVANSKE OŽINE

Vir podatkov: http://en.wikipedia.org/wiki/Image:Taiwan_Strait.png, 2006

6. SKLEP

Republika Kitajska, ustanovljena na podlagi Treh ljudskih principov, je demokratična republika ljudstva, od ljudstva in za ljudstvo (1. člen tajvanske ustave).

Izbira besedila 1. člena tajvanske Ustave za uvodni del zaključka diplomskega dela ni naključna. S tem sem želela poudariti dejstvo, da se je RK v svoji Ustavi opredelila kot demokratična država.

Ljudska Republika Kitajska je socialistična država, kateri vladajo predstavniki ljudstva, pod vodstvom delavskega razreda in je osnovana na zavezništvu med delavskim in kmečkim razredom. (1.člen kitajske ustave).

Prvi člen Kitajske Ustave nam poda definicijo Kitajske kot socialistične države, kateri vlada delavski in kmečki razred.

Že v osnovni definiciji sta državi med sabo različni. S tem pa sta različna tudi politična sistema; parlamentarizem na eni in komunizem na drugi strani.

20.st. je svet razdelilo na dva bloka: komunističnega in kapitalističnega. Marksova teorija o egalitarni družbi, katere zadnja stopnja je odmrtnje države, ki je glavni izkoriščevalec proletariata, se je v praksi izkazala kot utopija. Padec berlinskega zidu 1989 je povzročil »domino afekt«, ko so en za drugim padli vsi komunistični režimi v Vzhodni Evropi, z Rusijo začetnico in vzornico komunizma vred. Leta 1949, ko je Mao Zedong 毛泽东 v Pekingu slovestno razglasil ustanovitev Ljudske republike Kitajske *Zhonghua Renmin Gongheguo* 中华人民共和国, je Tajvan ubral drugačno pot. Chiang Kaishek 蔣介石 je po porazu na celini pribežal na otok in razglasil Republiko Kitajsko na Tajvanu *Zhonghua Minguo* 中華民國, ki naj bi bila edina legitimna oblast na celotnem ozemlju Kitajske. Prva leta je Tajvan užival mednarodno podporo; bil je član OZN in drugih mednarodnih organizacij. Vprašanje je, kaj bi se zgodilo s Tajvanom v tem obdobju, če ne bi prejemal denarne in vojaške pomoči ZDA, ki je takrat zaradi protikomunistične strategije v

tem delu Azije branila lastne interese. Po težkem prvem desetletju obstoja države, so si Tajvanci opomogli ter se v naslednjih desetletjih razvili v t.i. »azijskega tигра«. V 80-ih pa je Tajvan doživel korenite spremembe; prekinitev diplomatskih odnosov z ZDA in izključitev iz OZN. Če so ZDA hotele vzpostaviti diplomatske odnose s Kitajsko, so morale zavzeti drugačno stališče do Tajvana. Po ogromni škodi, ki so jo ZDA utrpeli v Vietnamski vojni, si nove intervencije v tem delu Azije niso mogle privoščiti.

Krvava izkušnja bivših Jugoslovanskih republik nas uči, kako katastrofalne posledice lahko prinese želja naroda po odcepitvi od komunistične federacije. V primeru Tajvana stvari niso tako preproste; Tajvan ima lastno himno, zastavo, ustavo, parlament in predsednika, ki sta voljena vsaka štiri leta na svobodnih volitvah, vojsko, razvito civilno družbo ter osnovni predpogoj demokratične družbe: večstrankarski sistem. Vendar pa nima ključnega faktorja, ki ga definira kot državo- mednarodnega priznanja. To mu onemogoča zastopnost v mednarodnih organizacijah in vzpostavitev diplomatskih odnosov z drugimi državami. Tajvan ima trenutno vzpostavljene diplomatske odnose z 19 državami na svetu, povečini z južnoameriškimi in afriškimi državami, kar pa ni dovolj za udejstvovanje v pomembnejših mednarodnih organizacijah.

Postavlja se vprašanje, kako dolgo bo Kitajska ta status tolerirala, še posebej, ker je lani naredila večje korake k ponovni združitvi. Tajvanski akademiki napovedujejo, da bo protiodcepitvenemu zakonu sledila razglasitev »zakona o narodnem poenotenju«, ki bo predstavljal časovni načrt za ponovno združitev Kitajske in Tajvana. Propad vrste večjih in manjših komunističnih držav in zlasti pokol na Tiananmenu leta 1989 je močno prestrašil kitajske oblasti in intelektualce. Začeli so verjeti, da njihova država lahko ohrani pomen na mednarodnem prizorišču samo tako, da ostane ozemeljsko celovita in nacionalno enotna. Poskus vrnitve prevlade nad strateško pomembnim otokom v Vzhodnokitajskem morju bi bil najpomembnejši element za zaokrožitev Kitajske kot nacionalne države in s tem samopotrditev Kitajske na katero čaka že več kot pol stoletja.

Odzivi svetovnih velesil na protiodcepitveni zakon, ki Kitajski v primeru odcepitve oz. poskusu odcepitve Tajvana od Kitajske omogoča uporabo sile nad otokom, so bili besedno ostrejši, vendar

pa dajejo občutek, da je »Tajvansko vprašanje« notranja zadeva Kitajske, v katero se ne bodo vmešavali. ZDA ima polne roke dela s protiteroristično vojno na Bližnjem Vzhodu, prav tako je Evropska unija zaposlena s pogajanjem z Iranom, ki nikakor ne napredujejo. Do tega vprašanja se tudi bližnja Japonska zgleduje po politiki ZDA. Kitajska se, kot država z največjo rastjo gospodarstva na svetu, trudi ohraniti videz države, ki je ozemeljsko enotna, močna in prijazna do svojih državljanov. Vendar pa je hitra in nenadna industrializacija povzročila velikansko onesnaženje države in razslojevanje ljudstva na bogate in revne. Tako ima Kitajska dovolj notranjepolitičnih problemov. Dvomim, da bi Kitajska v resnici šla tako daleč, da bi napadla Tajvan in s tem tvegala še en embargo s strani zahodnih velesil (prvi embargo glede prodaje orožja Evropske Unije se je zgodil po študentskih demonstracijah na Tiananmenu leta 1989) ter s tem povezane mednarodne očitke.

Če se spomnimo teze, ki sem jo postavila na začetku naloge *»Razlike med LR Kitajsko in RK na Tajvanu so težko premostljive, ker sta politična sistema različna- socializem na Kitajskem in parlamentarizem na Tajvanu«* vidimo, da v tem primeru drži. Razlike v političnih sistemih so privedle do situacije statusa quo za katerega se zdi, da bo trajal še nadaljnjih nekaj let.

7. LITERATURA

7.1 LITERATURA V ZAHODNIH VIRIH

7.1.1 Samostojne publikacije

1. Beijing Rewiev (1995): *China: Facts & Figures 1995*. New Star Publishers, Beijing.
2. Kaiming, Su (1985): *Modern China: a topical history*. New world press, Beijing. .
3. Natek, Karel (1999): *Države sveta 2000*. Založba Mladinska knjiga, Ljubljana.
4. China in fokus, Zbirka 30 (1988): *The taiwan issue: It's history and resolution*. Beijing rewiev, Beijing.
5. Chien. Chao, Hung (2000): *A history of Taiwan*. Il Cerchio Iniziative editorial. Rimini.
6. Cooper, John Franklin (1995): *Words across the Taiwan strait; A critique of Beijing's »White paper« on China's reunification*. University Press of America, zbirka 1995, London.
7. Deepak Bhattasali, Shantong Li and Will Martin (2004): *China and the Wto: accession, policy, reform, and poverty reduction strategies*. A copublication of the World bank and Oxford University Press, Oxford.
8. Tseng, Garry T. (2001): *Bridging the new century- a record of peaceful transition in power*. Goverment Information Office, Republic of China, Taipei.
9. Ding, Yijiang (2002): *Chinese democracy after Tiananmen*. Columbia University Press, New York.
10. Leng, Tse- Kang (1996): *The taiwan- china connection, Democracy and development across the taiwan strait*. SMC Publishinh Inc., Taipei.
11. New Star Publishers (2002): *China 2000*. New Star Publishers, Beijing.
12. Rošker, Jana (1996): *Metodologija medkulturnih raziskav*. Ljubljana: Filozofska fakulteta, Oddelek za azijske in afriške študije, Ljubljana.
13. Ryden, Edmund (1997): *Human rights& values in East Asia*. Fujen catholic University, Taipei.
14. Guillain, Robert (1970): *Kitajska*. Borec, Ljubljana.
15. Konte, Breda (1996): *Kronika človeštva*. Založba Mladinska knjiga, Ljubljana

16. Saje, Mitja (1994): *Zgodovina Kitajske. Od tradicionalne do moderne Kitajske. Obdobje Qing*. Študentska organizacija Univerze, Ljubljana.
17. Saje, Mitja (1997): *Zgodovina Kitajske. Obdobje Yuan in Ming. Tuji osvajalci in trdnost tradicionalne ureditve*. Filozofska fakulteta, Znanstveni inštitut. Ljubljana
18. Saje, Mitja (2002): *Zgodovina Kitajske od najstarejših časov do dinastije Qin*. Oddelek za azijske in afriške študije Filozofske fakultete., Ljubljana
19. Saje, Mitja (2004): *Zadnja dinastija in izzivi sodobnosti: zgodovina Kitajske od vdora Mandžurcev do ustanovitve ljudske republike*. Oddelek za azijske in afriške študije Filozofske fakultete, Ljubljana.
20. Rošker, Jana (1992): *Zmajeva hiša: oris kitajske kulture in civilizacije*. Cankarjeva založba. Ljubljana.
21. The International Institute for Strategic Studies (2001): *The military balance 2001- 2002*. Oxford University Press. London.

7.1.2 Članki v časopisih oziroma zbornikih

1. Shih- Hung, Lo (2002): *Diaspora regime into nation: Mediating hybrid nationhood in Taiwan*. The Public, Vol.9, Št. 1, 65- 84.
2. Shih, Cheng- Feng (2002): *American policy toward Taiwan*. Tamkang Journal of Internal Affairs, Vol. 7, Št. 1, 39-69.
3. Chiou, C.L. (1999): *Taiwan relations act on the eve of the New Millenium*. The Public, Vol. 3, Št. 2, 27-39.
4. Feldman, Harvey J. (1998): *The Taiwan relations Act: Past, And perhaps the Future*. Forum on Taiwan International Interchange, Vol.5, 21-37.
5. Bellochi, Nat (2000): *The Taiwan Relations Act: 20 Years Experience*. Taipei Times, 21-37.
6. Kramžar, Barbara (2005): *Bo Peking prestopil tajvansko mejo?*. Delo, 15.marec. Delo, d.d., Ljubljana.
7. Baković, Zorana (1999): *Zvezda prek zvezdic*. Delo, 23.marec. Delo, d.d., Ljubljana.
8. Baković, Zorana (2001): *Območje somraka*. Delo, 27. september. Delo, d.d., Ljubljana

9. Baković, Zorana (2005): *Uradni konec vojne*. Sobotna priloga časopisa Delo, 30.april. Delo,d.d., Ljubljana
10. Baković, Zorana (2005): *Kitajske igre s Tajvanom*. Delo, 8.
11. Baković, Zorana (2005): *Mirni vzpon Kitajske*. Delo, 12. april. Delo, d.d., Ljubljana
12. Baković, Zorana (2005): *Kitajska za zmerno rast*. Delo, 7. marec. Delo, d.d., Ljubljana
13. Baković, Zorana (2005): *Cesarstvo na sredi*. Delo, 31. januar. Delo, d.d., Ljubljana
14. Baković, Zorana (2005): *Če vas napademo, bomo nežni*. Delo, 9. marec. Delo, d.d., Ljubljana
15. Baković, Zorana (2005): *Človekove pravice brez svoboščin*. Delo, 10. februar. Delo, d.d., Ljubljana
16. Baković, Zorana (2005): *Elitni klub G8*. Delo, 12. julij. Delo, d.d., Ljubljana
17. Baković, Zorana (2005): *Dobrota brez poročstva*. Delo, 24. januar. Delo, d.d., Ljubljana
18. Baković, Zorana (2005): *Juan ostaja stabilen*. Delo, 9. marec. Delo, d.d., Ljubljana
19. Baković, Zorana (2005): *Kitajska in Zda na isti strani*. Delo, 16. februar. Delo, d.d., Ljubljana
20. Podkrižnik, Mimi (2005): *Kitajci in indijci bodo spremenili podobo sveta*. Sobotna priloga Delo, 28. februar. Delo, d.d., Ljubljana
21. Baković, Zorana (2005): *Kitajska za zmerno rast*. Delo, 7.marec. Delo, d.d., Ljubljana
22. Baković, Zorana (2005): *Odgovornost osrednjega cesarstva*. Delo, 7. januar. Delo, d.d., Ljubljana
23. Baković, Zorana (2005): *Priznanje realnosti*. Delo, 3. januar. Delo, d.d., Ljubljana
24. Baković, Zorana (2005): *Spet višji vojaški proračun*. Delo, 5.marec. Delo, d.d., Ljubljana
25. Baković, Zorana (2005): *Strateške sanje*. Delo, 16. maj. Delo, d.d., Ljubljana
26. Baković, Zorana (2005): *Še naprej brez jasnega cilja*. Delo, 15. september. Delo, d.d., Ljubljana
27. Baković, Zorana (2005): *Uradni konec vojne, začete pred 60 leti*. Delo, 30. april. Delo, d.d., Ljubljana
28. The China Post Staff (1999): *Military on alert following PRC rumors*. The China Post, 10-13.

7.1.3 Internetni viri

:

1. Government Information Office Republic of China (Taiwan) (2005): *Nacionalni simboli*. Dostopno na http://www.gio.gov.tw/taiwan-website/aboutroc/national_symbol.htm (7.marec 2005).
2. Government Information Office Republic of China (Taiwan) (2005): *Geografija*. Dostopno na <http://www.gio.gov.tw/taiwan-website/5-gp/yearbook/p015.html> (9.marec 2005).
3. Government Information Office Republic of China (Taiwan) (2005): *Ljudje in jezik*. Dostopno na <http://www.gio.gov.tw/taiwan-website/5-gp/yearbook/p028.html> (10.marec 2005).
4. Government Information Office Republic of China (Taiwan) (2005): *Zgodovina*. Dostopno na <http://www.gio.gov.tw/taiwan-website/5-gp/yearbook/p042.html> (10.marec 2005).
5. Government Information Office Republic of China (Taiwan) (2005): *Vlada*. Dostopno na <http://www.gio.gov.tw/taiwan-website/5-gp/yearbook/p054.html> (10.marec 2005).
6. Chinese Government official web portal (2005): *Ustava LRK*. Dostopno na http://english.gov.cn/2005-08/05/content_20813.htm (22.marec 2005).
7. The World Wide Constitutions (2005): *Ustava RK*. Dostopno na <http://www.trybunal.gov.pl/constit/constitu/constit/taiwan/taiwan-e.htm> (23. marec 2005).
8. Government Information Office Republic of China (Taiwan) (2005): *Demokracija in volilni sistem*. Dostopno na <http://www.gio.gov.tw/taiwan-website/5-gp/yearbook/p072.html> (11.marec 2005).
9. Government Information Office Republic of China (Taiwan) (2005): *Odnosi med Tajvanom in Kitajsko*. Dostopno na <http://www.gio.gov.tw/taiwan-website/5-gp/yearbook/p088.html> (11.marec 2005).
10. Government Information Office Republic of China (Taiwan) (2005): *Obramba*. Dostopno na <http://www.gio.gov.tw/taiwan-website/5-gp/yearbook/p104.html> (12.marec 2005).
11. Government Information Office Republic of China (Taiwan) (2005): *Gospodarstvo*. Dostopno na <http://www.gio.gov.tw/taiwan-website/5-gp/yearbook/p138.html> (13.marec 2005).

12. Government Information Office Republic of China (Taiwan) (2005): *Zunanji odnosi*. Dostopno na <http://www.gio.gov.tw/taiwan-website/5-gp/yearbook/p116.html> (13.marec 2005).
13. Government Information Office Republic of China (Taiwan) (2005): *Kmetijstvo*. Dostopno na <http://www.gio.gov.tw/taiwan-website/5-gp/yearbook/p194.html> (14.marec 2005).
14. Government Information Office Republic of China (Taiwan) (2005): *Družba*. Dostopno na <http://www.gio.gov.tw/taiwan-website/5-gp/yearbook/p238.html> (14.marec 2005).
15. Taipei Times (2005): *Državni prazniki in festivali na Tajvanu*. Dostopno na <http://www.gio.gov.tw/taiwan-website/5-gp/yearbook/p238.html> (21.marec 2005).
16. China the beautiful (2005): *Kitajska zgodovina*. Dostopno na <http://www.gio.gov.tw/taiwan-website/5-gp/yearbook/p238.html> (21.marec 2005).
17. Asia Times (2005) : *The US formula for China*. Dostopno na <http://www.gio.gov.tw/taiwan-website/5-gp/yearbook/p238.html> (9.november 2005).
18. Chinataiwan (2005): *Kairska deklaracija*. Dostopno na <http://www.chinataiwan.org/web/webportal/W5023253/Uadmin/A5067896.html> (27.oktober 2005).
19. Chinataiwan (2005) : *Postdamska deklaracija*. Dostopno na <http://www.chinataiwan.org/web/webportal/W5023253/Uadmin/A5067897.html> (27.oktober 2005).
20. Chinataiwan (2005): *Yaltska deklaracija*. Dostopno na <http://www.chinataiwan.org/web/webportal/W5023253/Uadmin/A5067898.html> (27.oktober 2005).
21. Chinataiwan (2005): *White papers on Taiwan question*. Dostopno na <http://www.chinataiwan.org/web/webportal/W5023253/Uadmin/A5067898.html> (28.oktober 2005).
22. Chinadaily.com (2005): *Taiwan Question*. Dostopno na http://www.chinadaily.com.cn/china/china_06taiwan_page.html (28. november 2005).
23. CIA, World Fact Book (2005): *China*. Dostopno na <http://www.cia.gov/cia/publications/factbook/geos/cn.html>. (28.oktober 2005).

24. Democratic Progressive Party (2005): *China Policy*. Dostopno na
http://203.73.100.105/english/pub/LIT_12.asp?ctyp=LITERATURE&catid=1979&pcatid=0 (29. oktober 2005).
25. Taiwan Affairs Office of the State Council (2005): *Jiang Zemin's Eight-point Proposal*. Dostopno na
http://www.gwytb.gov.cn:8088/detail.asp?table=JiangEP&title=Jiang%20Zemin's%20Eight-point%20Proposal&m_id=19 (22.oktober 2005).
26. Taiwan Affairs Office of the State Council (2005): *The One- China Principle and the Taiwan Issue*. Dostopno na
http://www.gwytb.gov.cn:8088/detail.asp?table=WhitePaper&title=White%20Papers%20On%20Taiwan%20Issue&m_id=4 (23.oktober 2005).
27. Taiwan Affairs Office of the State Council (2005): *The Taiwan Question and Reunification of China*. Dostopno na
http://www.gwytb.gov.cn:8088/detail.asp?table=WhitePaper&title=White%20Papers%20On%20Taiwan%20Issue&m_id=3 (24. oktober 2005).
28. Wikipedija (2005): *Kuomingdang*. Dostopno na
<http://en.wikipedia.org/wiki/Kuomingtang> (21. oktober 2005).
29. BBC News (2006): *Taiwan flashpoint*. Dostopno na
<http://news.bbc.co.uk/1/hi/world/asia-pacific/4382971.stm> (4.maj 2006).
30. China Daily (2006): *Taiwan Question*. Dostopno na
http://www.chinadaily.com.cn/china/china_06taiwan_page.html (4.januar 2006).
31. Global Security (2006): *Defence Budget*. Dostopno na
<http://www.globalsecurity.org/military/world/taiwan/budget.htm> (6.april 2006).
32. The E- Goverment Entry Point of Taiwan (2006): *Public Opinion Surveys*. Dostopno na
http://www.mac.gov.tw/english/english/po_surveys.htm (3. februar 2006).
33. Global Issues (2006): *World Military spending*. Dostopno na
<http://www.globalissues.org/Geopolitics/ArmsTrade/Spending.asp#WorldMilitarySpending> (23. februar 2006).
34. Izvozno okno: *Predstavitev držav (2005): Kitajska*. Dostopno na
http://www.izvoznookno.si/podatki_o_drzavah.php?drzava_ID=2002052713504630&menu=podatki&podnaslov=predstavitev%20države (13.december 2005).

35. Jaushieh Joseph Wu (2006): *Democracy and peace to answer China's war authorization law*. Dostopno na <http://www.mac.gov.tw/english/index1-e.htm>. (27. januar 2006).
36. The Website of Taiwan's History, Present and the Future (2005): *Taiwan's 400 Years of History*. Dostopno na <http://www.taiwandc.org/hst-1624.htm> (13.september 2005).
37. Wikipedija: *Military budget of the People's Republic of China* (2006). Dostopno na http://en.wikipedia.org/wiki/China's_military_budget (3. marec 2006).
38. New Taiwan, Ilha Formosa: *EU arms embargo against China* (2006). Dostopno na <http://www.taiwandc.org/arms-embargo.htm>. (5.marec 2006).
39. The New York Times on the Web: *Taiwan Chiefs seeks more Arms, not better Ties with China* (2005). Dostopno na <http://www.taiwandc.org/nyt-2006-01.htm> (17. december 2005).
40. Taiwan Website: *Questions and Answers about the Roc* (2006). Dostopno na http://www.gio.gov.tw/taiwan-website/5-gp/q&a/page_03.htm (5. april 2006).
41. Taiwan Yearbook 2005 (2006). Dostopno na <http://english.www.gov.tw/Yearbook/index.jsp?catid=155> (2. februar 2006).
42. China Today (2006): *China Military Online*. Dostopno na <http://english.chinamil.com.cn/> (3. maj 2006).
43. Sinodefence (2006): *Chinese defence today*. Dostopno na <http://www.sinodefence.com/army/default.asp> (7. maj 2006).
44. Embassy of the People's Republic of China (2006): *China- US Trade Relations*. Dostopno na <http://www.china-embassy.org/eng/zt/1/default.htm> (20. maj 2006).
45. Global Security (2006): *Annual Report to Congress: The Military Power of People's Republic of China*. Dostopno na <http://www.globalsecurity.org/military/library/report/2006/2006-prc-military-power.htm> (25.maj 2005).
46. Taiwanese.com (2006): *China exersises Military Power*. Dostopno na <http://www.taiwanese.com/protest/> (22.maj 2006).
47. Wikipedija (2006): *Taiwan military*. Dostopno na http://en.wikipedia.org/wiki/Taiwan_military (7.maj 2006).
48. Wikipedija (2006): *First Taiwan crisis*. Dostopno na http://en.wikipedia.org/wiki/First_Taiwan_Strait_crisis (10.maj 2006).

49. Wikipedija (2006): *Second Taiwan crisis*. Dostopno na http://en.wikipedia.org/wiki/Second_Taiwan_Strait_crisis (11.maj 2006).
50. Wikipedija (2006): *Third Taiwan crisis*. Dostopno na http://en.wikipedia.org/wiki/Third_Taiwan_Strait_crisis (11.maj 2006).

7.2 LITERATURA V KITAJSKEM JEZIKU

7.2.1 Samostojne publikacije

1. 于宗先 (1999): 台湾的 故事 : 经济. 行政院新聞局. 台北.
2. 葛永光 (1999): 台湾的 故事: 政治. 行政院新聞局. 台北.

7.2.3 Internetni vir

1. Ministrstvo za zunanje zadeve RK (2006). Dostopno na <http://www.mofa.gov.tw/webapp/lp?ctNode=279&CtUnit=30&BaseDSD=30> (7.avgust 2006).

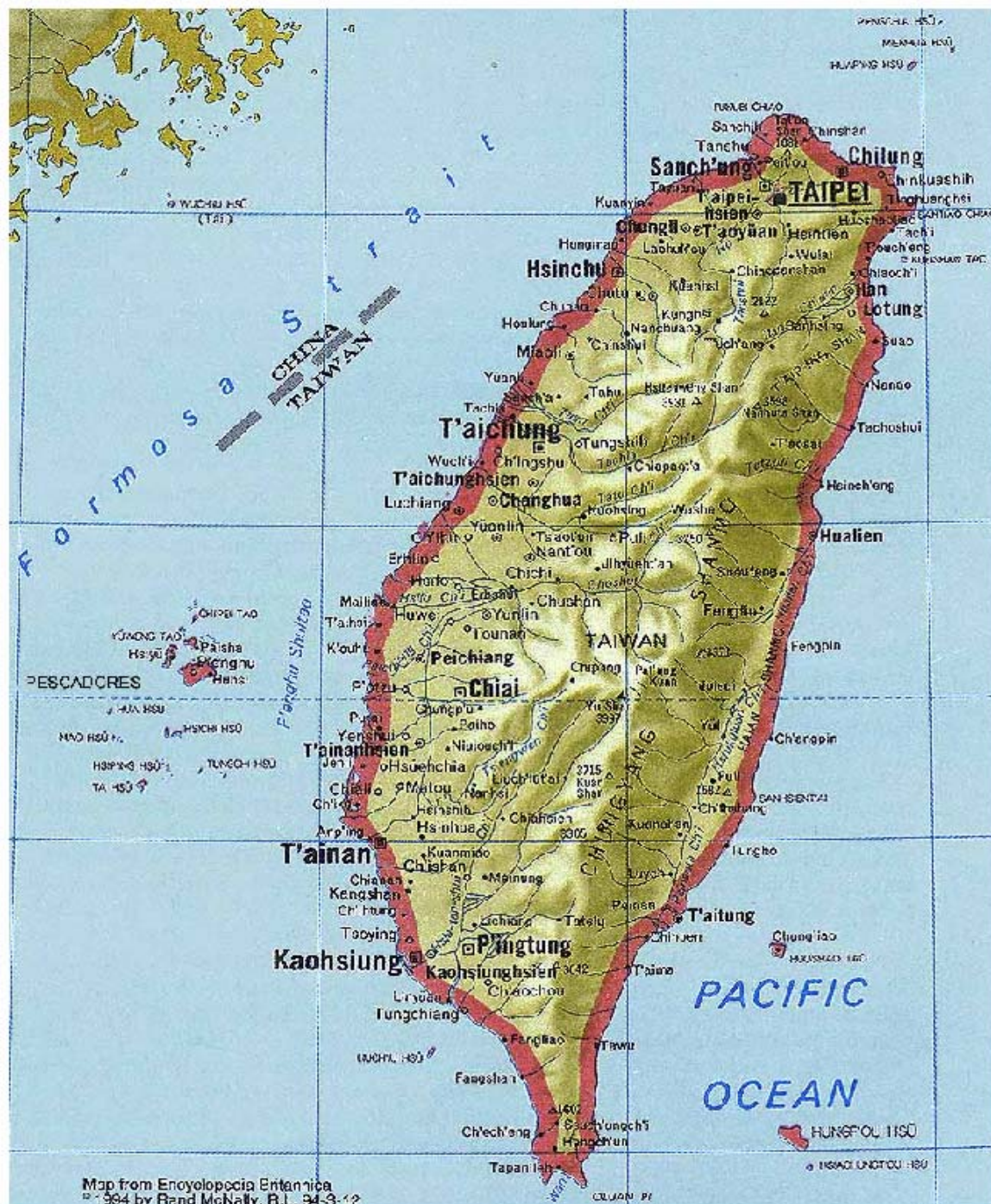
8. PRILOGE

Priloga A: Zemljevid LR Kitajske

Vir: Maps of China. Dostopno na http://www.chinapage.com/map/china_pol01.jpg (29.8.2006).

Priloga B: Zemljevid Tajvana

Vir: Map of Taiwan.

Dostopno na <http://www.ee.nthu.edu.tw/~sdyang/Images/Taiwan%20map.jpg> (29.8.2006)

Priloga C: Območje Tajvanske ožine

Vir: Map of Taiwan strait.

Dostopno na : http://encarta.msn.com/map_701516915/Taiwan_Strait.html (29.8.2006)

Priloga D: Statistična primerjava med LRK in RK

<i>Statistična primerjava</i>		
TAIWAN Uradno: Republika Kitajska		KITAJSKA Uradno: Ljudska Republika Kitajska
13,969 m ²	<i>Področje</i>	3,706,566 m ²
22.42 milijonov ¹	<i>Populacija</i>	1.27 bilijona ²
Demokracija ³	<i>Tip vladanja</i>	Komunizem ³
Svobodna (1.5) ⁴	<i>Področje človekovih pravic</i>	Nesvobodna (6.5) ⁴
US\$12,941 ¹	<i>BDP na prebivalca</i>	US\$840 ²
US\$230.1 bilijonov ¹	<i>Tuji trgi</i>	US\$509.8 bilijonov ²
US\$132.9 bilijonov ¹ (April 2002)	<i>Zunanje rezerve</i>	US\$233.8 bilijonov ² (April 2002)
US\$34.33 milijonov ¹	<i>Zunanji dolg</i>	US\$170.1 bilijonov ²
7 / 75 ⁵	<i>Rast globalne konkurenčnosti</i>	39 / 75 ⁵
5 / 50 ⁶	<i>Investicijsko okolje</i>	21 / 50 ⁶
96.6% ⁷	<i>Uporaba mobilnega telefona</i>	11.2% ⁷
¹ Statistika RK ² Statistika LRK ³ Svetovni almanah in Knjiga dejstev 2001 ⁴ Hiša svobode, Svoboda na svetu: Letno poročilo o političnih in civilnih pravicah, 2001 ⁵ Svetovni gospodarski forum ⁶ Gospodarsko okolje, Švica ⁷ Mednarodna telekomunikacijska zveza ⁸ Urad vlade ZDA za patentiranje in blagovne znamke * Vsi podatki veljajo za leto 2001		

Priloga E: Seznam držav s katerimi ima RK vzpostavljene diplomatske odnose

1. Belize (1989)	貝里斯
2. Burkina Faso (1994)	布吉納法索
3. Demokratična republika Sao Tome in Principe (1997)	聖多美普林西比
4. Dominikanska Republika (1957)	多明尼加
5. Kiribati (2003)	吉里巴斯
6. Kraljevina Swazi (1968)	史瓦濟蘭
7. Republika Gambija (1995)	甘比亞
8. Republika Gvatemala (1960)	瓜地馬拉
9. Republika Haiti (1956)	海地
10. Republika Honduras (1965)	宏都拉斯
11. Republika Kostarika	哥斯大黎加
12. Republika Malawi (1966)	馬拉威
13. Republika Marshallovi otoki (1998)	馬紹爾群島共和國
14. Republika Nikaragva (1990)	尼加拉瓜
15. Republika Palau (1999)	帛琉
16. Republika Panama (1954)	巴拿馬
17. Republika Paragvaj (1957)	巴拉圭
18. Republika Salvador	薩爾瓦多
19. Tuvalu (1979)	吐瓦魯
20. Solomonski otoki (1983)	索羅門群島
21. Sveti Kitts in Nevis (1983)	聖克里斯多福
22. Sveti sedež, Vatikan (1942)	教廷
23. Sveti Vincent in Grenadi (1981)	聖文森

Vir: Države z diplomatskimi odnosi z RK. Dostopno na :

<http://www.mofa.gov.tw/webapp/lp?ctNode=279&CtUnit=30&BaseDSD=30> (31.8.2006)

Priloga F: Seznam držav, ki so najprej priznale RK, nato pa LRK

1. Zveza Bahami	巴哈马共和国
2. Republika Čad	共和国乍得
3. Centralna Afriška Republika	中非共和国
4. Zveza Dominica	多米尼加联邦
5. Grenada	格林那达
6. Republika Gvineja Bissau	几内亚比绍共和国
7. Kraljevina Lesoto	莱索托王国
8. Republika Liberija	利比亚共和国
9. Republika Makedonija	马其顿共和国
10. Republika Niger	共和国尼日尔
11. Republika Filipini	菲律宾共和国
12. Kraljevina Savdova Arabija	沙特阿拉伯王国
13. Republika Senegal	共和国塞内加尔
14. Južnoafriška Republika	南非共和国
15. Južna Koreja	南韩
16. Kraljestvo Tonga	汤加王国
17. Republika Urugvaj	乌拉圭
18. Združene države Amerike	美國
19. Republika Vanuatu	瓦努阿图共和国

Vir: Seznam držav, ki so priznale RK, nato pa LRK. Dostopno na:

http://en.wikipedia.org/wiki/Foreign_relations_of_the_Republic_of_China#List_of_countries_with_diplomatic_relations_with_the_ROC (31.8.2006).

Priloga G: Prevod protiodcepitvenega zakona iz kitajskega v slovenski jezik

Protiodcepitveni zakon

*(Sprejet na 3. plenarnem zasedanju 10. Vsekitajskega kongresa ljudskih odposlancev LR
Kitajske, dne 14.marca 2005)*

1. člen

Pričujoči Zakon je sestavljen v skladu z Ustavo z namenom, da prepreči odepitev Tajvana od Kitajske, ki jo zagovarjajo tajvanske secesionistične sile, zbrane v "Gibanju za tajvansko samostojnost"; da pospeši nacionalno združitev po mirni poti; da zagotavlja mir in stabilnost v Tajvanski ožini; da ohranja suverenost Kitajske in njeno teritorialno integriteto ter da obvaruje temeljne interese Kitajskega naroda.

2. člen

Na svetu je samo ena Kitajska. Tako celinska Kitajska kot Tajvan pripadata eni Kitajski. Suverenost in teritorialna integriteta Kitajske ne bo ogrožena z razkolom. Varovanje suverenosti in teritorialne integritete Kitajske je skupna obveznost in dolžnost vseh pripadnikov Kitajskega naroda, vključno s tovariši na Tajvanu. Tajvan je del Kitajske. Država ne bo nikoli dopustila, da bi tajvanske separatistične sile s svojim delovanjem povzročile odcepitev Tajvana od Kitajske.

3. člen

Problem "tajvanskega vprašanja" se je pojavil v državljanski vojni v poznih 40-ih letih 20.st. Rešitev "tajvanskega vprašanja" in izvršba nacionalne združitve je notranja zadeva Kitajske, ki se bo reševala znotraj Kitajske in ne bo trpela nobenih vmešavanj tujih sil.

4. člen

Uresničitev velike naloge nacionalne združitve domovine je sveta dolžnost vseh pripadnikov Kitajskega naroda, vključno s tovariši na Tajvanu.

5. člen

Ohranjati in obraniti princip ene Kitajske je osnova za mirno združitev države. Združitev države po mirni poti služi osnovnim interesom tovarišev na obeh straneh Tajvanske ožine. Država bo z maksimalno stopnjo resnosti naredila vse kar je v njeni moči, da bo dosegla mirno združitev. Po mirni združitvi države, lahko Tajvan obdrži demokratični sistem in uživa visoko stopnjo avtonomije.

6. člen

Država bo vzdrževala mir in stabilnost v Tajvanski ožini ter pospeševala odnose med ožinama z naslednjimi ukrepi:

1. vzpodbujala in pospeševala bo izmenjavo osebja med ožinama z namenom boljšega medsebojnega razumevanja in krepitve zaupanja
2. vzpodbujala in pospeševala bo gospodarsko izmenjavo in sodelovanje, realizirala bo direktne gospodarske, poštno, letalske in ladijske povezave ter vzpostavila boljše gospodarske vezi med ožinama v smislu medsebojne koristi
3. vzpodbujala in pospeševala bo izmenjavo med ožinama na področju izobraževanja, znanosti, tehnologije, kulture, zdravstva in športa ter tesno sodelovala pri ohranjanju ponosne kitajske kulturne tradicije.
4. vzpodbujala in pospeševala bo sodelovanje med ožinama na področju vojnih zločinov
5. vzpodbujala in pospeševala bo ostale aktivnosti, ki bodo doprinesle k ohranjanju miru in stabilnosti na območju tajvanske ožine ter bodo koristne za krepitev vezi med ožinama

Država bo branila pravice in interese tovarišev na Tajvanu v skladu z zakonom.

7. člen

Država zagovarja stališče, da so za dosega cilja združitve po mirni poti potrebna medsebojna posvetovanja in pogajanja, v katerih bosta obe strani enakopravni. Posvetovanja in pogajanja bodo izpeljana na fleksibilen način v večih fazah. Strani bosta izpeljale posvetovanja in pogajanja na naslednjih področjih:

1. uradni zaključek stanja sovražnosti med obema stranema
2. priprava ciljev, ki bodo podlaga za boljši razvoj odnosov med ožinama
3. priprava korakov in dogovorov za doseg nacionalne združitve po mirni poti
4. definiranje političnega statusa Tajvanskih oblasti
5. definiranje področij mednarodnega delovanja Tajvana, ki ne bodo več združljive z njegovim statusom
6. ostale aktivnosti, ki zadevajo doseg cilja nacionalne združitve po mirni poti

8. člen

V primeru, da bo posledica delovanja tajvanskih separatističnih sil rezultirala v odcepitvi Tajvana od Kitajske in v primeru aktivnosti, ki bi lahko povzročile odcepitev Tajvana od Kitajske ter v primeru popolne nezmožnosti mirne združitve, se bo država poslužila nemiroljubnih sredstev in ostalih potrebnih ukrepov, da bi obvarovala suverenost in teritorialno integriteto Kitajske. Državni svet in Centralna vojaška komisija bosta odobrili in izvedli uporabo nemiroljubnih sredstev ter določili ostale potrebne ukrepe. Državni svet in Centralna vojaška komisija bosta o uporabljenih nemiroljubnih sredstvih in ostalih potrebnih ukrepih poročali Stalnemu komiteju Vsekitajskega ljudskega kongresa.

9. člen

V primeru uporabe in izvršbe nemiroljubnih sredstev in ostalih potrebnih ukrepov, ki so predpisani v tem zakonu, bo država po najboljših močeh zavarovala življenja, lastnino in ostale legitimne pravice Tajvanskih civilistov in ostalih narodnostih, živečih na Tajvanu ter minimizirala možne izgube. Prav tako bo država zavarovala pravice in interese tovarišev iz Tajvana v ostalih predelih Kitajske v skladu s tem zakonom.

10. člen

Ta zakon vstopi v veljavo z dnevom njegove proglasitve.

Priloga H: Vsebina protiodcepitvenega zakona v kitajskem jeziku

反脱离法律

(大会第三次会议通过)第十届全国人民代表大会于2005年3月14日)

第一条

为了反对和遏制「台独」分裂势力分裂国家，促进祖国和平统一，维护台湾海峡地区和平稳定，维护国家主权和领土完整，维护中华民族的根本利益，根据宪法，制定本法。

第二条

世界上只有一个中国，大陆和台湾同属一个中国，中国的主权和领土完整不容分割。维护国家主权和领土完整是包括台湾同胞在内的全中国人民的共同义务。台湾是中国的一部分。国家绝不允许「台独」分裂势力以任何名义、任何方式把台湾从中国分裂出去。

第三条

台湾问题是中国内战的遗留问题。解决台湾问题，实现祖国统一，是中国的内部事务，不受任何外国势力的干涉。

第四条

完成统一祖国的大业是包括台湾同胞在内的全中国人民的神圣职责。

第五条

坚持一个中国原则，是实现祖国和平统一的基础。以和平方式实现祖国统一，最符合台湾海峡两岸同胞的根本利益。国家以最大的诚意，尽最大的努力，实现和平统一。国家和平统一后，台湾可以实行不同于大陆的制度，高度自治。

第六条

国家采取下列措施，维护台湾海峡地区和平稳定，发展两岸关系：

- (一) 鼓励和推动两岸人员往来，增进了解，增强互信；
 - (二) 鼓励和推动两岸经济交流与合作，直接通邮通航通商，密切两岸经济关系，互利互惠；
 - (三) 鼓励和推动两岸教育、科技、文化、卫生、体育交流，共同弘扬中华优秀传统文化的优秀传统；
 - (四) 鼓励和推动两岸共同打击犯罪；
 - (五) 鼓励和推动有利于维护台湾海峡地区和平稳定、发展两岸关系的其他活动。
- 国家依法保护台湾同胞的权利和利益。

第七条

国家主张通过台湾海峡两岸平等的协商和谈判，实现和平统一。协商和谈判可以有步骤、分阶段进行，方式可以灵活多样。台湾海峡两岸就可以下列事项进行协商和谈判：

- (一) 正式结束两岸敌对状态；
- (二) 发展两岸关系的规划；
- (三) 和平统一的步骤和安排；
- (四) 台湾当局的政治地位；
- (五) 台湾地区在国际上与其地位相适应的活动空间；
- (六) 与实现和平统一有关的其他任何问题。

第八条

「台独」分裂势力以任何名义、任何方式造成台湾从中国分裂出去的事实，或者发生将会导致台湾从中国分裂出去的重大事变，或者和平统一的可能性完全丧失，国家得采取非和平方式及其他必要措施，捍卫国家主权和领土完整。依照前款规定采取非和平方式及其他必要措施，由国务院、中央军事委员会决定和组织实施，并及时向全国人民代表大会常务委员会报告。

第九条

依照本法规定采取非和平方式及其他必要措施并组织实施时，国家尽最大可能保护台湾平民和在台湾的外国人的生命财产安全和其他正当权益，减少损失；同时，国家依法保护台湾同胞在中国其他地区的权利和利益。

第十条

本法自公布之日起施行。

Priloga I: Povzetek v kitajskem jeziku

我的文凭的目标是审查历史, 政治和经济关系在中华民国和中华人民共和国之间.

中华民国的政治现状是来源的许多冲突在双方之间。目前两岸的分歧可以追溯到1949年, 当时中共打败国民党的内战.

挨打的民族,由蒋介石国民党党逃往台湾,中国政府一向认为自己的领土.

此后,北京誓言夺回岛屿,必要时以武力.国民党也认为与大陆统一,虽然台湾执政的主要问题是,如何将台湾与大陆统一.

但多年以来,台湾的独立运动.虽然台湾受到军事管制,至1987年,这是一个小运动.

但成立台独的民进党,李远哲本人于1986年获得了动力.

2000年,民进党的陈水扁赢得总统,虽然,可能帮助,警告北京迈向独立.此后,中国领导人一直拒绝与陈总统讨论,直到他同意,是一个中国,台湾是其中一员.陈没有接受这一点,所以关系仍然寒冷.

大量需求关系发生在台湾附近什么办法正常.核心问题是台湾地位:台湾是一个独立的国家,还是最终与大陆统一.中国的立场没有动摇这个中心议题一寸1949年以来,台湾要回来.但即使统不支持台湾的统一考虑,在北京的共产政府,似乎没有太大的希望在近期内改变外交.